

ptujski

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA
IN KOOPERANTOV
MESOKOMBINATA PERUTNINA PTUJ
LETO IV. ŠT. 8-9 AVGUST-SEPT. 1980

perutninar

Ponosni smo na prehojeno pot

Malo je delovnih organizacij, katerih delavci se lahko ozrejo na prehojeno pot svoje firme s tako samozavestjo, kot je to primer kolektiva Perutnine Ptuj. Ta organizacija je v zadnjih 30 letih dosegla nesluten razvoj v svoji dejavnosti. Iz majhne, nepomembne organizacije je prešla v eno izmed največjih perutninarskih podjetij v državi. Letos proslavlja kolektiv Perutnine dva zgodovinska mejnika, ki sta odločilno vplivala na razvoj, zato je prav, da se teh jubilejev še posebej spomnimo. Gre za 75-letnico ustanovitve oz. začetka organizirane perutninske proizvodnje v Ptuj in za 30-letnico delavskega samoupravljanja, ki je dalo moč temu razvoju.

Poglejmo si поблиže prehojeno pot!

Začetek delovanja naše delovne organizacije sega v leto 1905, ko je avstrijski trgovec ustanovil v Ptuj podružnico za odkup perutnine, ki se je kasneje razvila tako, da je vršila tudi zakol in pripravo za izvoz. Ob nastanku stare Jugoslavije je ostal lastnik isti, poslovanje pa se je toliko razširilo, da je imela podružnica večjo samostojnost in lasten izvoz. Odkupovala je vse vrste perutnine, vendar največ puranov. V tem času se je razvilo na širšem področju pitanje piščancev, tako zvanih pulardov, to je šopancev, ki so bili zelo cenjeni in so se v inozemstvu prodajali kot štajerski pulardi. Odkupna količina je narast-

la na okrog 100 ton mesa, ki se je v glavnem izvozilo, na domačem trgu zaradi nizke kupne moči ni bilo potrošnikov. Vsa perutnina se je prevažala do klavnice v glavnem s konjsko vprego in vse delo pri zakolu in čiščenju je bilo ročno.

Med okupacijo je dejavnost zelo nazadovala, ker naši ljudje niso bili pripravljeni prodajati presežkov okupatorju, čeprav se je takrat dejavnost razširila tudi na odkup jajc.

Dejavnost obrata je pomenila začetek organizirane perutninarstva na našem področju. Na širšem prostoru severovzhodne Slovenije so bila organizirana rejna središča za gojenje čistopasemske štajerske kokoši, ki je dajala boljše vzrejne rezultate.

Hkrati se je zainteresiralo številne rejce za večjo produkcijo jajc in mesa, s čimer je bila dosežena pozitivna vloga tega obrata. Prav tako je pomembna tudi afirmacija našega predhodnika na domačem in tujem trgu zaradi kvalitativnih perutninskih proizvodov. Med najvažnejše značilnosti pa sodi tradicija in ljubezen do stroke, ki se je rojevala in prenašala iz generacije v generacijo in se kot dediščina ohranjala na tem področju.

Po osvoboditvi leta 1945 je bila naloga predvsem vzpostaviti ponovno normalno stanje, saj je bilo perutninarstvo zaradi prenesenih bolezni in nezainteresiranosti rejcev med okupacijo skoraj popolnoma zanemarjeno. Kmečka

Ponosni smo na prehojeno pot

dvorišča so bila prazna, viškov ni bilo. Maloštevni kolektiv je prevzel odgovornost za ureditev stvari v svoje roke in z veliko požrtvovalnostjo skušal narediti čimveč za obnovo stalaža. Majhna valilnica je delala neprestano in pripomogla, da se je stanje perutninarstva izboljšalo. Odkup je bil nujen za oskrbo trga, vendar je bil majhen in ni zadoščal potrebam.

Prvi dve leti po vojni, je Perutnina delovala v okviru organizacijskih oblik, ki nobena ni posvečala dovolj pozornosti njeni osnovni dejavnosti. Zaradi tega je prišlo na pobudo kolektiva in lokalnih faktorjev leta 1947 ponovno do formiranja samostojnega podjetja Perutnina z izvoznim statusom. Odkup se je od tedaj začel večati, zlasti na ptujskem in prekmurskem področju, viški pa so bili v glavnem izvoženi na zunanja tržišča.

Obdobje, ki se je začelo z delavskim samoupravljanjem leta 1950 je omogočilo Perutnini največje dosežke. Kolektiv se je še bolj in z večjim zanosom vključil v svoje poslanstvo, da bi zagotovil čimveč tržnih viškov, ki so bili tako potrebni za boljšo založenost tržišča in večanje izvoza. Odkupna baza se je v tem času hitro širila in je zajela poleg dotedanjega odkupnega področja, ki je obsegalo Štajersko, Prekmurje in del Hrvaškega Zagorja, nova področja Hrvaške, predvsem Podravine pa tu-

di Vojvodino in Bosno. Podjetje je imelo ugled solidnega trgovca in izvoznika, čeprav materialni položaj ni bil lahek in je bilo nešteto težav v poslovanju. Delovni ljudje so s potrpežljivostjo prenašali naporno delo. V sezoni so delali tudi po 12 ur in več dnevno, dasiravno plačilo ni bilo zadovoljivo. Nadur takrat ni bilo, vendar je kolektiv vztrajal in neumorno delal, saj je videl, da stvari gredo na boljše.

S samoupravljanjem se je začela tudi notranja konsolidacija odnosov v kolektivu, tako v kadrovskem kot organizacijskem pogledu. Delovno vzdušje se je utrjevalo in zavest pripadnosti podjetju je naraščala. Kako je samoupravljanje hitro dvignilo zavest in samoiniciativnost se vidi iz dejstva, da so se delavci v letu 1953 prvič odpovedali delu plač, da so lahko nabavili avtomobile, brez katerih ni bilo mogoče razvijati dela in širiti odkupnih področij. Tako je kolektivu uspelo v sorazmerno kratkem času spraviti podjetje na visok nivo ter že do 1954. leta odkupiti toliko blaga, da so bile v celoti izkoriščene tedanje kapacitete. Potem se je začel proces postopne modernizacije, ki je bila še preprosta, vendar je omogočala, da sta se odkup in predelava še večala vse do leta 1958, ko je bilo ugotovljeno, da brez večjih investicij ni mogoče naprej. Ekstenzivno kmetijstvo ni

Priprava lesa za gradnjo prve farne brojlerjev

(Foto arhiv PP)

moglo zadovoljevati vedno večjih potreb, ki so nastajale z rastjo mest in čedalje hitrejšim preseljevanjem ljudi iz podeželja v industrijska središča. Potrebe po hrani, zlasti mesu, so naraščale in postalo je vse bolj očitno, da je potrebna preorientacija na intenzivnejšo in povečano proizvodnjo, na bolj izenačeno kvaliteto, predvsem pa na proizvodnjo skozi vse leto, saj je kmečki odkup omogočal le sezonski značaj dela.

Razmišljanja v tej smeri so hitro dozorevala in Perutnina je že leta 1957 predložila prve investicijske zahteve za farmsko proizvodnjo, vendar še brez uspeha, ker ni bilo na razpolago sredstev za te namene, niti še tedaj taka proizvodnja v bančnih in strokovnih krogih ni bila osvojena.

Dobri dve leti kasneje je na pobudo in ob podpori OLO Ptuj Kmetijska poslovna zveza s projekti za izgradnjo perutninarske farne uspela in s tem je bil dan pogoj za začetek intenzivne proizvodnje na ptujskem področju, kar pomeni za Perutnino novo obdobje v njenem razvoju.

Prva organizirana proizvodnja piščancev se je začela že 1962 leta. Celotna farma pa je bila zgrajena do leta 1964 in takrat od »Perutninske farne v izgradnji« predana v upravljanje Perutnini. Z izgradnjo te farne so bili dejansko položeni temelji današnje Perutnine Ptuj. To je bila osnova, ki je zahtevala nadaljnjo izgradnjo podjetja v smeri kompletiranja proizvodnega ciklusa vse do finalizacije.

Preorientacija v dejavnosti od trgovskega v proizvodno podjetje ni bila lahka. Zlasti so bili težki njeni začetki, saj v Jugoslaviji še takrat ni bilo nobenih pogojev za tovrstno industrijsko proizvodnjo. Tehnologija še ni bila znana, ni bilo strokovnih kadrov, manjkale pa so tudi vzporedne dejavnosti, ki jih je bilo potrebno še razviti. Vse te probleme je kolektiv premagal v relativno kratkem času. Začetni problemi in večkratni neuspehi niso odvrnili delavcev od osnovne orientacije, pač pa je kolektiv postopoma z lastnimi izkušnjami prodiral vse globlje v nov način proizvodnje in osvajal potrebna strokovna znanja. Nova dejavnost je hitro napredovala in leta 1965 je imela Perutnina že največjo farmsko proizvodnjo piščancev v državi. Ciklus kompletiranja proizvodnje z zgraditvijo vseh potrebnih vzporednih dejavnosti je bil zaključen leta 1967 z dograditvijo moderne perutninske klavnice. Od takrat je začela proizvodnja sunkovito naraščati, posebej še, ker je družba to ekspanzijo podpirala, zaradi nujnih potreb po večji produkciji mesa. Organiziran kolektiv in vitalno vodstvo sta znala prisluhniti potrebam časa in dodobra izkoristiti vse te možnosti v razvoju, kar gotovo ni prezreti v ocenjevanju prehojene poti. Intenzivna izgradnja podjetja je poleg redne produkcije zahtevala maksimalne napore celotnega kolektiva, zlasti pa samoupravnih organov, saj je bila problematika tako pestra, da se je bilo potrebno neprestano odločati

Tudi kooperanti so začeli vzrejati v slabih pogojih

(Foto L. C.)

o velikih stvarih in prevzemati težko breme odgovornosti. Organi upravljanja in politične organizacije so bile neprestano v mobilnem stanju, saj jih je tempo razvoja silil k stalnemu prilagajanju načinov dela. V ta čas spada med drugim tudi organiziranje ekonomskih enot, ki so prinesle nov polet delovni skupnosti in jo usmerile k še večjim rezultatom.

Po letu 1966 se je začelo perutninarstvo naglo razvijati v smeri kooperacijske proizvodnje. Kolektiv je spoznal, da lahko hitreje poveča proizvodnjo le s skupnim vlaganjem ter delom delavcev in kooperantov. Za tak koncept nadaljnega razvoja se je kolektiv zavestno odločil i to mu je prineslo novo kvaliteto. Pravilno zastavljena kooperacijska proizvodnja je spodbudila individualne proizvajalce, da so začeli vstopati v samoupravno povezan produkcijski odnos in nalogo večati proizvodnjo. V 15 letih se je kooperacijska proizvodnja razvila v taki meri, da dosega danes 8,7-kratno proizvodnjo farme, ki je nekoč pomenila s svojo dvomilijonsko kapaciteto nadvse spoštljivo količino. Vlogo uspešnega organizatorja kooperacijske proizvodnje izvršuje TOK Kooperacija, ki je nastala iz k nam priključene Kmetijske zadruge Haj-

dina in ki je svoje poslanstvo v celoti izpolnila.

Kooperacija pa ni vplivala le na razširitev podjetja, ampak je ugodno vplivala tudi na socialni položaj in blaginjo kmetovalcev — kooperantov, ki so na območju trinajstih manj razvitih občin severovzhodne Slovenije in Hrvaške.

Z večanjem proizvodnje mesa je vzporedno napredovala tudi tehnologija predelave. Zgrajena so bile nove predelovalne kapacitete z zmogljivostjo 15 tisoč kg dnevne produkcije. Osvojili smo več novih proizvodov iz perutninskega mesa, ki pomenijo novost na našem tržišču in bogatijo asortiman potrošnje.

Fizičnemu obsegu proizvodnje perutninskega mesa, ki se je samo v zadnjih 10 letih povečala od 6.938 ton letno na 27.350 ton ali za približno štirikrat, je sledila razširitev vseh ostalih dejavnosti in s tem vzporedno tudi rast dohodka.

Na uspešnost poslovanja pa ni vplivala samo proizvodnja kot posledica novih kapacitet, ampak je k temu v veliki meri pripomogla tudi produktivnost dela, ki je stalno naraščala in to po stopnji okrog 10 % letno, kar je veliko več kot znaša republiško poprečje.

Ta pomemben poslovni princip večanja produktivnosti je bil dosežen s primerno organizacijo in tehnologijo dela, s stalnim po-

sodabljanjem in modernizacijo strojev in naprav, z izobraževanjem kadrov in dobrimi odnosi, ki so motivirali delovne ljudi za doseganje visokih rezultatov. Dosledno izkoriščanje kapacitet in razvijanje tehnologije je bilo naše stalno vodilo.

Perutnina Ptuj se je v zadnjih 20 letih tudi glede

na objekte neprestano širila. Delavci si še niso odihnili od ene izgradnje, ko so se že z nezmanjšano energijo zagnali v drugo, še večjo, da bi tako še bolj uveljavili svojo organizacijo. Tako je sledila izgradnja objektov po sledečem vrstnem redu: farma brojlerjev na Bregu, valilnica, tovarna krmil, farma nesnic v Selah, perutninska klavnica, nova valilnica, farma nesnic v Kidričevem, tovarna mesnih izdelkov, obrat za predelavo klavniških odpadkov, številni vzrejni objekti pri kooperantih, servisne delavnice in vrsta pomožnih objektov, kot so prodajna skladišča, prodajalne, transportna sredstva in nazadnje novi poslovni center. Pri tem je potrebno posebej poudariti, da je delovni kolektiv nadvse gospodarno ravnal z družbenimi sredstvi, ki so se vlagala v razširjeno reprodukcijo in da je bil ob tem vložen nemajhen delež tistih sredstev, ki so nastajala kot rezultat lastnega dela kolektiva. Samo v zadnjih petih letih je bilo vloženih v razširitev materialne osnove dela preko milijarde

(Nadaljevanje na 4. strani)

Vabimo vas,

da se v soboto 30. 8. 1980 ob 16. uri

udeležite prireditve

9. DNEVA PERUTNINARJEV

ki bo na stadionu NK Drava
v Ptuj

Program prireditve je naslednji:

1. Pozdrav predsednika DS DO
2. Kulturno zabavni program
3. Objava rezultatov športnih tekmovanj

Sledi prosta zabava s plesom.

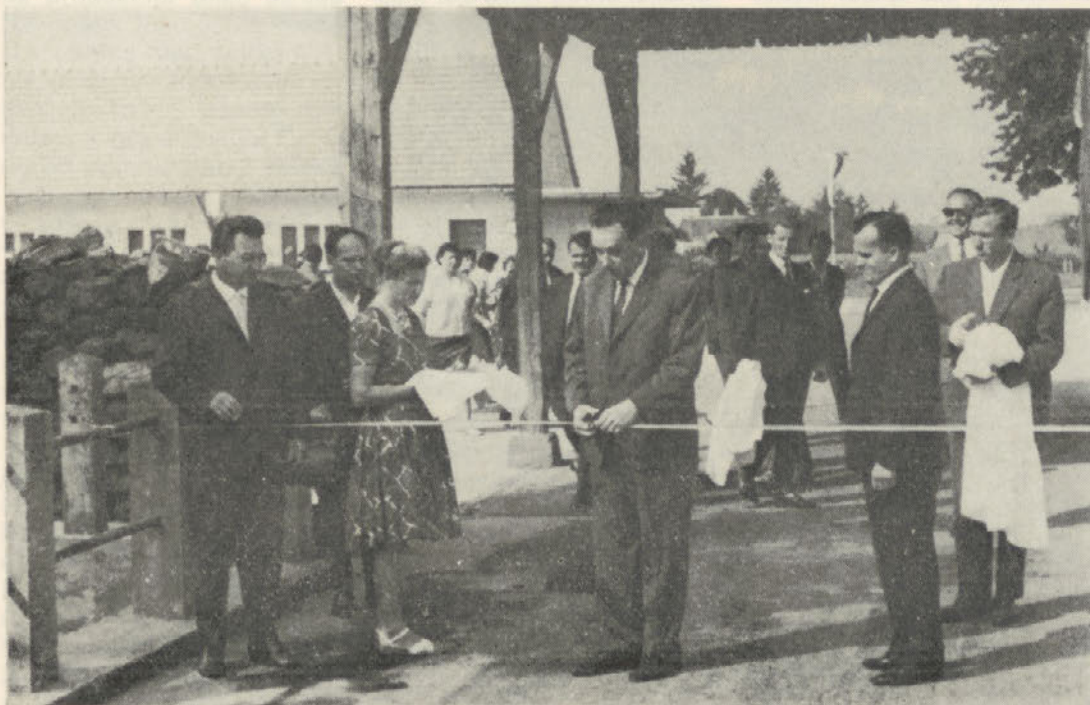
Igra Ptujski instrumentalni ansambel s pevci.

Ob 16. uri skoki padalcev pred tribuno.

Med odmori razne zabavne točke.

Na voljo dobra kapljica in razne specialitete na žaru.

S prerezom vrvice je bila formalno odprta farma brojlerjev. To pa je pomenilo tudi začetek intenzivne reje. (Foto arhiv PP)

(Nadaljevanje s 3. strani)

starih din sredstev, ki so nastala v delovni organizaciji. Ves čas smo se prav dobro zavedali, da se mora dohodek stekati tudi nazaj tja, od koder je prišel in da mora rasti družbenega proizvoda rasti hitreje od osebnih dohodkov in druge potrošnje. Morda smo včasih v želji po čim hitrejšem napredku zahajali celo v položaj, da smo se odpovedali vlaganju v družbeni standard in delu pripadajočih osebnih dohodkov. Takšno racionalno obnaša-

mo to — perutninarstvo lahko pomeni za Slovenijo in Jugoslavijo trden člen v tisti proizvodnji hrane, ki ima tudi glede izvoza veliko perspektivo. Nesmotno bi bilo danes spregledati ta dejstva, saj nas ekonomska situacija sama sili v to, da razvijamo tiste dejavnosti, ki imajo največjo perspektivo in ki so sposobne same več vlagati v razvoj. Naše proizvodne kapacitete so danes tako naravne, da jih je mogoče zelo hitro razširiti in z relativno majhnimi investici-

vse močnejši kupec perutnine.

Potrošnja perutninskega mesa v Sloveniji in Jugoslaviji stalno narašča. Piščanec, ki je bil nekoč, še ne tako dolgo, privilegij na jedilniku, saj si ga je navaden potrošnik lahko privoščil le včasih, je postal danes najbolj iskan artikel v potrošnji mesa in je prav ljudem z nižjimi dohodki cenovno najbližji. S tem se je tudi uresničila ideja pokojnega misleca in uglednega državnika tov. Edvarda Kardelja, ki je leta 1956 ob obisku okrajne kmetijske razstave dejal, da si naš delavec ne bo mogel prej privoščiti piščancev in jajc, dokler ne bomo imeli velikih farm. To daljnovidno vizijo, ki je bila tudi apel za začetek utiranja novih poti v razvoju perutninarstva so ptujski perutninarji pravilno doumeli in jo tudi v zelo kratkem času uresničili. Vse pobude in delovni dosežki so bili tudi pri nas v osnovi omogočeni s sistemom samoupravljanja.

Samoupravljanje je tudi v delovanju našega kolektiva dalo eno od neštetihih potrditev pravilnosti naše družbene poti. Ta pot, ki jo tudi mi letos slavimo, na najbolj nazoren način demantira vse nasprotnike samoupravljanja v njihovih pogledih na naš družbeno-ekonomski sistem, z namigovanjem njegove neuspešnosti. Povedati moramo

in to tudi v praksi dokazujemo, da je ravno nasprotno, da brez samoupravljanja ne bi nikoli dosegli tega, kar smo, in da nam samo takšna družbena klima kakršna je, najbolj odgovarja v našem razvoju. Pozabiti namreč ne smemo, da je hkrati s proizvodnimi obrati rastla tudi zavest delavstva o njegovi upravljalški in odločilni vlogi, ki je garancija za še hitrejši razvoj. Od tega, da v podjetju ali v TOZD le posamezniki na vse mislijo smo že zelo daleč. Odločanje o vseh bistvenih vprašanjih in dogajanjih v delovni organizaciji postaja poleg finančnega dela dodatna dolžnost vseh. Značilno za nas je morda prav to, da je mnogo naših delavcev izredno hitro našlo razumevanje in sposobnost za vključevanje v takšne miselne tokove. Zelo hitro nam je uspelo preiti iz faze negotovosti v fazo zavesti in ob konkretnem delu smo teorijo spremenili v prakso.

Hitra rast delovne organizacije in miselni procesi v samoupravljanju so omogočili, da smo v relativno kratkem času, ali bolje rečeno med prvimi v Ptuj ustanovili ekonomske enote ter izpeljali decentralizacijo upravljanja. To je vneslo nove impulze v ritem življenja in od tedaj postaja delovni kolektiv vse bolj samozavesten no-

Tovariš Edvard Kardelj si je, ob obisku v Ptuj, ogledal tudi takratno sortirnico jajc (Foto arhiv PP)

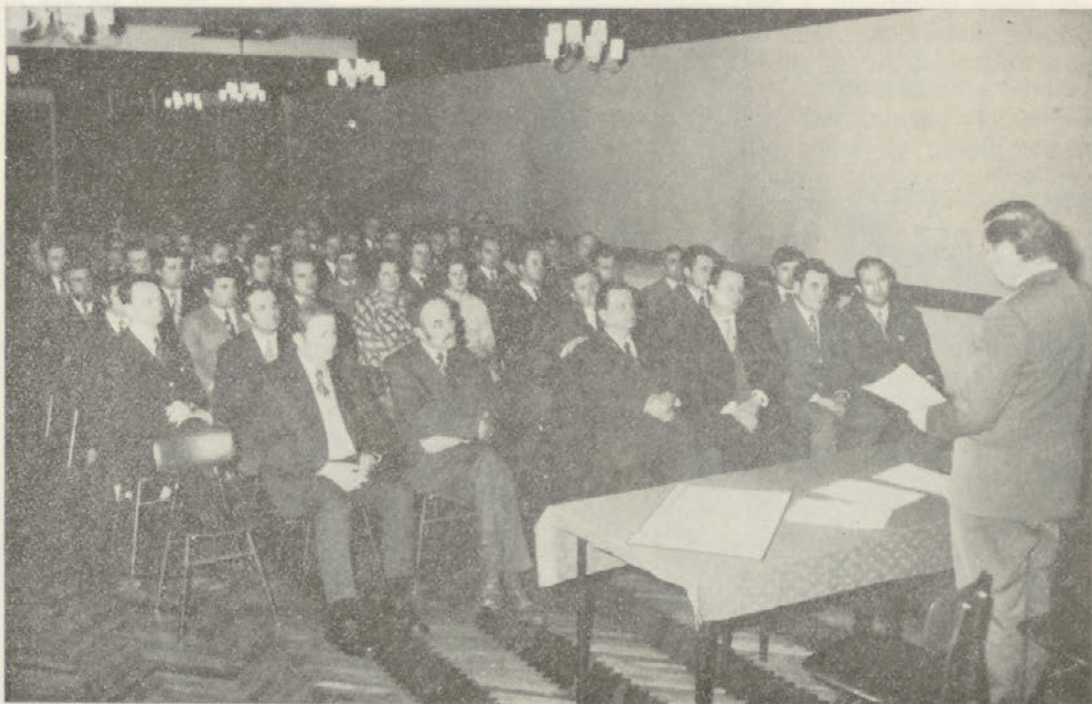
nje pa ni bilo zaman. Z dosedanjim dobrim delom smo ustvarili solidne temelje in trdno materialno osnovo za uspešen bodoči razvoj naših temeljnih organizacij združenega dela in delovne organizacije kot celote.

Proizvodne kapacitete so v delovni organizaciji povečini vse nove in moderne. V njih poteka visoko intenzivna proizvodnja, ki je tehnološko dognana in se lahko meri z najnaprednejšo evropsko produkcijo. Meso, ki se tu proizvede je od vseh ostalih vrst mesa najcenejše. Za 1 kg prirastka žive teže perutnine porabimo danes okrog 2,20 kg krmila. S tako nizko količino po enoti, ki pa še ni dokončna, ni mogoče proizvesti nobenega drugega mesa. Tudi ostali stroški proizvodnje so v tej produkciji nižji, kot pri ostalem mesu. Z razvito tehnološko specializacijo in popolno osvojitvijo vseh faz dela smo v Perutnini danes sposobni družbeno najracionalneje proizvajati in tudi nadalje širiti to proizvodnjo. Pa ne sa-

jami povečati proizvodnjo tudi za več tisoč ton mesa. Te potenciale bi bilo potrebno bolj vključiti v družbene plane razvoja Slovenije in Jugoslavije, ob upoštevanju velike možnosti izvoza, zlasti v dežele tretjega sveta, ki postajajo

Svečana seja delavskega sveta Mesokombinata Perutnine Ptuj, po podelitvi nagrade Borisa Kraigherja leta 1973

(Foto arhiv PP)

Tudi mnoge tuje in domače delegacije si rade pridejo ogledat naše objekte in proizvodnjo (Foto: L. G.)

silec razvoja in medsebojnih odnosov. Med prvimi smo tudi oblikovali in formalizirali temeljne organizacije združenega dela kot temeljne celice samoupravnega organiziranja združenega dela za odločanje o delu in rezultatih dela. Od prvotno dveh temeljnih organizacij smo prešli v organiziranje šestih TOZD-ov, da bi tako najbolj približali upravljanje in odločanje delovnim ljudem, jih ekonomsko osamosvojili, da bi se potem na samoupraven način še bolj trdno povezali v skupno organizacijo združenega dela. Fazni princip delitve dela, ki se je razvil v okviru specializacije, omogoča, da se kolektivi znotraj sebe še bolj organizirajo in usposobijo za neposredno reševanje svoje problematike in da prek odločanja postanejo resnični gospodarji svojega dela.

Perutnina danes ni pomembna samo po količini proizvodnje, čeprav je letna produkcija blizu 30.000 ton mesa in mesnih izdelkov uvršča med velike proizvajalce v Jugoslaviji in Evropi. To je danes tudi delovna organizacija z moderno tehnologijo, z visoko kvaliteto, dobro organizacijo in sposobnim kolektivom, ki je znal z lastnimi naporii razviti in oplemeniti pozitivno tradicijo svoje stroke do najvišje možne mere. Stopnja gospodarske rasti se je v zadnjih 15 letih gibala med 10 in 15 % ob stalnem dviganju produktivnosti dela, ki je daleč nad povprečjem občine in republike. S takim trendom razvoja mislimo nadaljevati tudi v bodoče. Načrtov za nadaljnjo izgradnjo imamo veliko. Do leta 1985 želimo za 56% povečati obseg proizvodnje in storil-

tev. Za dosego tega cilja bo potrebno zgraditi nove farme za brojlerske stare starše in brojlerske starše ter vzrejalšča za piščance. Nadalje načrtujemo izgradnjo nove valilnice, žitnih silosov, razširitev predelave mesa in proizvodnje mesnih izdelkov, razširitev kafilarije in kotlarne, razširitev perutninske klavnice, razširitev skladišč in maloprodajne mreže ter še vrsto drugih investicij. Načrtovanju razvoja je kolektiv Perutnine posvečal vedno veliko pozornosti. Investicijske programe kakor tudi letne in srednjeročne plane smo znali vedno pravočasno realizirati. Srednjeročni načrt 76—80 je bil recimo dosežen leto pred rokom. Pri razširitvi materialne osnove dela se je računalo zlasti na lastne sile ob polnem upoštevanju stabilizacijskih ukrepov. Vsaka načrtovana investicija je bila pokrita in ekonomsko upravičena ter takoj po končani izgradnji polno izkoriščena.

Dosedanje delo in bodoči načrti so izraz visoke razvitosti delovne organizacije, ki bodo oplemeniteni z novimi izkušnjami, prav gotovo omogočili Perutnini še nove zmage. Vse to, kar smo včeraj in danes naredili in kar še načrtujemo, naj služi naši socialistični skupnosti in naj še bolj ponese dobro ime naših proizvodov po domovini in zunaj nje.

Ob velikem jubileju 30-letnice samoupravljanja in 75-letnice kvalitete čestitamo vsem delavcem, ki so prispevali svoj delež k razvoju organizacije. Hvaležno se spominjamo še zlasti tistih, ki so ustvarili temelje danes močni Perutnini.

Uredništvo

Komunisti v Perutnini povsod tam, kjer je potrebno

Proslavljanje 30-letnice zelo uspešnega delavskega samoupravljanja v Mesokombinatu Perutnina Ptuj nudi priliko, da ocenimo tudi prispevek, ki so ga k temu dali člani ZK.

Kot za delovno organizacijo velja tudi za ZK, da je dosegla v tem obdobju skokovit razvoj.

Pred tridesetimi leti sta med zaposlenimi le dva člana ZK, danes jih je 89.

V začetku delo maloštevilnih članov ZK ni bilo lahko. Šele v letu 1953 je njihovo število naraslo na pet. S tem so šele izpolnili pogoje za ustanovitev lastne OO ZK. Za sekretarja prve OO ZK v Perutnini Ptuj je bil izvoljen Stanko Vauda. Takratni člani ocenjujejo, da je bilo delovanje ZK zelo razgibano. Vsi člani so bili zelo disciplinirani. Sestanki so bili izven delovnega časa in so se jih udeležili vsi člani. Člani ZK so bili tudi dobro povezani z delavci. Sestanki ZK so bili odprti. Zato so na sestankih lahko prihajali tudi delavci, ki niso bili člani ZK. Na sestankih so razpravljali o vseh pomembnejših poslovnih in kadrovskih zadevah delovne organizacije.

Z razvojem delovne organizacije so rastle tudi potrebe in zahteve po večji angažiranosti članov ZK. Število članov ZK v OO se je iz leta v leto povečevalo, in tako je bilo leta 1975 že 70 članov. V tem obdobju je vodilo osnovno organizacijo več sekretarjev. Poleg že omenjenega Stanka Vauda so bili še sekretarji Ivan Habjanič, Martin Vegan, Franc Tomanič, Jakob Butolen in Janko Kosí.

Ko je v letu 1976 nastalo v Perutnini več TOZD, je prišlo tudi do spremembe v organiziranosti ZK. V vsaki TOZD je bila ustanovljena nova OO ZK, katerih je bilo najprej šest. Osnovne organizacije je povezoval Svet ZK, katerega sekretar je bil Janko Kosí.

Od februarja 1975 pa do likvidacije SOZD Združenega perutninarstva Slovenije je bil sekretar Sveta ZK v SOZD tudi Janko Kosí.

Po vključitvi Ptujске tiskarne v delovno organizacijo se je število osnovnih organizacij ZK povečalo na sedem, z ustanovitvijo OO ZK DSSS pa na osem.

Danes je v osmih OO ZK vključenih 89 članov. Večina jih je družbeno aktivnih. Vsak član ima poprečno po 3 zadolžitve znotraj

delovne organizacije ter po eno v KS oziroma izven nje.

Člani ZK Perutnine uspešno delujejo v vseh okoljih in sodelujejo v vseh pomembnejših zadevah, ko gre za politične, samoupravne, kadrovske in poslovne zadeve. Člani ZK so idejni usmerjevalci politične aktivnosti med delavci. Člani ZK tudi v praksi utrjujejo in uresničujejo vodilno vlogo ZK v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja ter z idejno politično dejstvo v Zvezi sindikatov in Zvezi socialistične mladine, v SZDL, prav tako pa tudi v organih upravljanja in delegatskih skupščinah vspodbujajo delavce k aktivnemu delu.

Člani ZK so že več let nazaj pobudniki politike in ukrepov za ekonomsko stabilizacijo. Med delavci so uspeli ustvariti vzdušje in zavest, da le z dobrim delom, tako po kvaliteti kot tudi po obsegu, z aktiviranjem notranjih rezerv in skrbnim varčevanjem, z višjo stopnjo izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti, z večjim izvozom, predvsem pa s povečanjem produktivnosti dela lahko pridejo do boljših poslovnih rezultatov in lepše bodočnosti.

Člani ZK so odločni v zahtevi, da se problemi razrešujejo le po samoupravnii poti.

Člani ZK se zavzemajo, da so vsi naši delavci in kooperanti dobro informirani o vseh pomembnejših nalogah in dogodkih, ker vedo, da se bodo le dobro informirani delavci lahko uspešno vključili v družbene napore za razreševanje gospodarskih in drugih problemov. Delavci morajo vedeti, kje so vzroki gospodarskih težav in kako jih lahko obvladajo. Vedeti pa morajo tudi, kaj mora in kaj lahko vsak posameznik k temu prispeva.

Člani ZK so dovolj močni, da lahko delavcem prikažejo tudi morebitne slabosti in težave ter predlagajo, če je potrebno, tudi takšne ukrepe, ki morda včasih koga prizadenejo.

Zaradi takega načina delovanja uživajo člani ZK med delavci velik ugled. Delavci tudi veliko pričakujejo od članov ZK ter pri izražanju in usklajevanju svojih potreb in interesov radi upoštevajo stališča, ki jih člani ZK sprejmejo v OO ZK.

Drago Čater

Razvoj modernega perutni

Ptujsko področje ima zaradi ugodnih pogojev že dolgoletno tradicijo po vzreji, predelavi in prodaji perutnine. Med ugodne pogoje za razvoj ekstenzivne vzreje lahko štejemo gostoto kmečko naseljenost, lastno pridobivanje vseh vrst žit za krmljenje, dobre klimatske pogoje, dovolj pitne vode, velik interes za samopreskrbo z jajci in perutninskim mesom, in ne nazadnje veliko amatersko ljubezen naših kmečkih ljudi do reje in vzreje domačih živali.

Poleg samopreskrbe je bil interes zlasti kmetov, tudi prodaja viškov, (ali celo odtrgovanje od ust za prodajo), zlasti jajc in pozneje tudi šopancev (pularov) in vseh vrst žive perutnine. Možnost za trgovanje in zaslužek je uvidel na našem področju tudi graški trgovec, ki je pred 75 leti ustanovil v Ptujju svojo odkupno postajo in katere naslednica je današnja »Perutnina«. Trgovina je vsekakor pospešila vzrejo in jo izpopolnjevala. Tudi takratna banovina je imela strokovnjaka za perutnino, kateri se je bavil z uvajanjem rejskih središč pasemskih kokoši, razmnoževanjem in razdeljevanjem petelinov za »osvežitev krvi«. Ko sem hodil pred 25 leti po kmetijah na Kozjanskem, Koroškem in Dravskem polju, so se nekateri še živo spominjali pok. ZUPANCA iz Podsrede, kateri je peteline štajerske pasme raznašal v košu od kmetije do kmetije!

ZA OBSTOJ KMETIJE JE BILA ODLOČILNA LASTNA PROIZVODNJA

O pospeševanju perutninarstva sem v našem glasilu pisal v daljšem članku že pred leti. Ob letošnjem praznovanju 75-letnice obstoja »Perutnine« in kvalitete dela delavcev, kateri so delali in še delajo v naši DO, je prav, da orišemo nagel in neverjetno hiter razvoj modernega perutninarstva v zadnjih dvajsetih letih. Rav-

no tako kot sta bila razvito ekstenzivno perutninarstvo in tradicija osnova za začetek razvoja intenzivnega perutninarstva, je bila odločitev kolektiva »Perutnine« za prehod iz trgovske dejavnosti, v lastno, intenzivno perutninarsko proizvodnjo — tista odločilna ločnica, katera je omogočila, da se je »Perutnina« obdržala in razvila v največje podjetje za proizvodnjo perutninarskega mesa v državi.

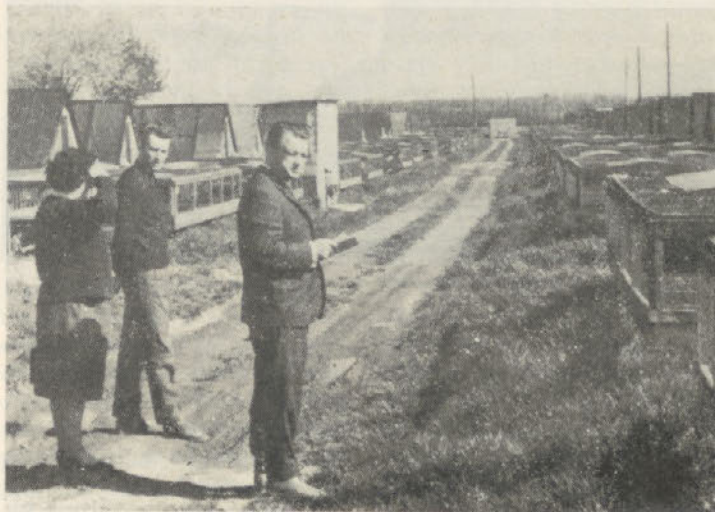
Prehod od trgovske dejavnosti k lastni farmski proizvodnji ni bil lahek. Na eni strani kolektiv ni razumel potrebe, na drugi strani pa so bile upravne ovire, zlasti republiških organov.

Ko je bil leta 1957 s strani Perutnine predložen republiški investicijski program za 50.000 nesnic in 500.000 broilerjev, ga je le-ta odklonila z utemeljitvijo, da nimamo izkušenj in da je vprašljiva rentabilnost. Nekoliko spremljen program, povečan na milijon broilerjev je bil sprejet že naslednje leto za Zalog!

Za farme nam je bila ponujena lokacija na hajdinski gmajni. Začeli smo celo z manjšimi melioracijami. Uvideli smo, da je zemljišče premakro in neprimerno za zidavo. Prevzeli smo opuščen Korošček mlin na Bregu, kjer smo začeli v podstrešnih prostorih vzrejati piščance. Iz selekcijske postaje v Kidričevem so bile prenesene prve kokoši, katere so bile uvožene. Takrat še ni bilo hibridov, ampak so za vzrejo broilerjev uporabljali križance med Cornish petelin in White Rock nesnicami. Prvi začetki vzreje niso bili količinsko pomembni, veliko vrednost pa so ime v uvajanju delavcev in v pridobivanju izkušenj.

VZREJALI SMO TUDI RACE

Po republiški izbiri je bil izdelan nov program, vendar za vzrejo rac — pečenic. Račke smo nabavili iz Bele Palanke, ter jih vzrejali v provizornih skladiščih in v

Prehod iz trgovskega podjetja v proizvodno, je bila smela odločitev, zato je takrat mladi strokovnjak — sedanji generalni direktor Ivo Tomažič — obiskal več organiziranih pitališč v Jugoslaviji in tujini. Posnetek na farmi v bližini Dunaja, firma Landesmann Wien

Studenčnici. V novo izgrajenih racarnikih nismo nikoli vzrejali rac, temveč od vsega začetka le piščance. Uredili smo prvo valilnico — v sedanjih prostorih laboratorija Mesne industrije. Pri vzreji rac — pečenic, doma izvaljenih, nismo imeli sreče. Zaradi bolezni smo morali z vzrejo prenehati. Mesno rač — pečenic je bilo skoraj nemogoče prodati, zato smo uvideli, (čeprav smo to že prej vedeli), da moramo spreminiti program.

Dosežen je bil dogovor, da smo že odobrena sredstva zveznih in republiških kreditov (OIF in RIF) namenili za zidavo farme broilerjev po tipskih projektih, katere je odobrila Zvezna gospodarska zbornica. To se vidi še danes, saj sta na farmi Breg še dva tkzv. H objekta, katera sta bila zidana v lastni režiji za vzrejo rac, ostalo so pa vzrejni objekti za piščance, kateri tudi niso enaki, ker smo jih izpopolnjevali po izkušnjah. Zidava racarnikov je bila začeta okrog leta 1959/60, zidava farme pa se je nadaljevala v letih 1961 do 1964.

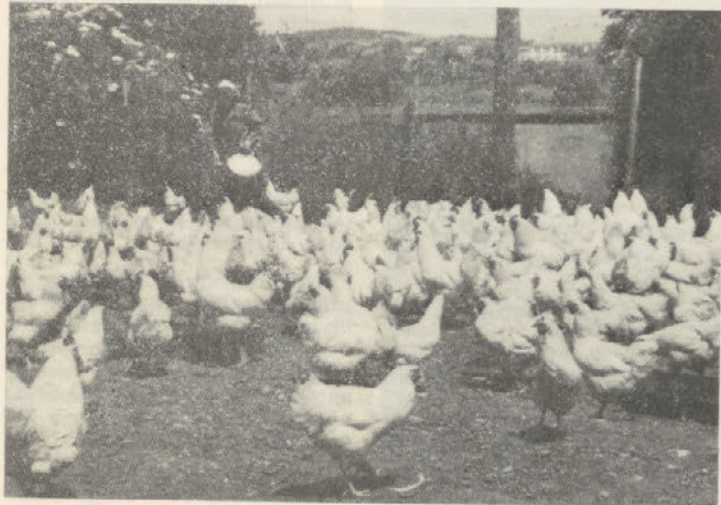
TEHNOLOGIJA DVOJNEGA AMBIENTA

Pri vzreji broilerjev smo imeli do leta 1964 slabe rezultate. Glavni vzrok je bil v tehnologiji, katero je vseboval investicijski program Zvezne gospodarske zbornice. To je bila tehnologija imenovana, vzreja dvojnega ambienta. Objekt je bil z vzdolžno steno pregrajen na dva prostora. Prvi je obsegal 1/3 objekta in je služil za vzrejo do 45 dni, drugi pa 2/3 objekta in je služil za vzrejo preseljenih piščancev do konca vzreje oz. za nadaljnjih 45 dni. Zaradi dvojne starosti je bil pogin zelo visok, tudi cca 30 %, teže pa nizke, do 1 kg.

Po tako slabih rezultatih se je, na našo zahtevo v Ptujju sestel perutninarski odbor Zvezne gospodarske zbornice in dogovorjeno je bilo, da se opusti vsiljena tehnologija in da se nadaljuje zidava vzrejališč z enojnim prostorom.

V literaturi je zaslediti, da se tehnologija dvojnega ambienta zopet uveljavlja v ZDA in da se doseže do 40 % večja proizvodnja na enaki vzrejni

Reja perutnine nekoč

(Foto arhiv PP)

Prevzem prvih piščancev »staršev« na letališču v Zagrebu leta 1963

(Foto arhiv Slavka Brgleza)

narstva v „Perutnini“

površini. Pri današnjem nivoju tehnologije (krma, zdravstvena zaščita, ventilacija, kadri, zahtevana nizka teža piščancev, kratek čas vzreje, itd.) je to možno in bo o tem potrebno razmišljati, tudi v kooperaciji.

Za zidavo broilerske farne na Bregu (po prvotnem programu farne rac) je bila ustanovljena Perutninska farma v izgradnji, katere prvi direktor je bil naš generalni direktor. V začetku je bilo veliko pomankanje strokovnih kadrov in izkušenj. Dolgo smo bili brez veterinarja, ker se takratni kadri niso radi odločali za specializacijo v perutninarstvu, ker je to bila popolnoma nova proizvodnja.

ZAČETEK TRŽNE PROIZVODNJE NA BREGU

Že leta 1961 je bilo proizvedeno na farmi Breg in v ostalih pomožnih prostorih, 300 ton živih piščancev in v stari klavnici je bilo proizvedeno cca 260 ton perutninskega mesa. Zakol in obdelava sta bila ročna, v prostorih stare klavnice, kjer je do nedavnega bila jedilnica, na Potrčevi cesti. Blago je bilo takrat težko plasirati. Farma je bila nekaj let v izgubi zaradi slabih rezultatov.

V času zidave farne Breg se je proizvodnja širila vzporedno z zidavo. Čim je bil objekt zazidan, smo ga začeli uporabljati za vzrejo. Po letih je bila naslednja proizvodnja živih piščancev na farmi Breg:

leta 1962	413 ton
leta 1963	743 ton
leta 1964	1.536 ton
leta 1965	2.160 ton
leta 1966	2.294 ton
leta 1967	2.167 ton
leta 1968	2.766 ton

Leta 1969, 1970, 1971 je bilo okrog 2.800 ton, šele leta 1972 smo presegli 3.000 ton; takšna proizvodnja, z manjšimi nihaji, je še danes.

Povprečna živa teža leta 1964 je bila 1,17 kg, leta 1965 1,36 kg, leta 1970 1,77 kg, leta 1978 pa 1,78 kg. Na farmi Breg smo doživeli tudi poplavo in kugo, to je bilo leta 1965 in 1967.

PROIZVODNJA KRMIL

V začetku smo krmila nabavljali iz raznih mešalnic. Kvaliteta je bila slaba, oskrba pa nesigurna. Že leta 1962 je bila zgrajena tovarna krmil, katero je prevzela Perutnina. Še isto leto je bilo prevzeto 250 ton krmil. Tudi v novi tovarni so bile začetne težave, tako z recepturami, kot s surovinami. Spominjam se, da se je krmilo gredo zaradi previsoke vlage koruze.

Proizvodnja je naraščala iz leta v leto:

leta 1963	8.333 ton
leta 1964	14.533 ton
leta 1968	24.153 ton

leta 1970	30.173 ton
leta 1973	39.022 ton
leta 1975	50.666 ton
leta 1976	56.781 ton
leta 1978	81.172 ton
leta 1979	92.491 ton

Iz količin je razvidno, da je proizvodnja v zadnjih petih letih porasla skoraj za toliko kot prej v štirinajstih letih. Porast proizvodnje krmil se ujema tudi s porastom celotne proizvodnje v Perutnini, saj je v zadnjem srednjeročnem obdobju proizvodnja porasla za enkrat. Leta 1978 smo začeli s proizvodnjo v novo zgrajeni tovarni.

VALILNA JAJCA

Zaradi nesigurne in nekvadratne preskrbe z valilnimi jajci, smo zgodaj začeli razmišljati o lastni proizvodnji. Tako smo na Bregu zazidali dva vzrejna objekta in že leta 1962 vsečili prve starše iz Zap. Nemčije, provenience Pilch. Objekta sta bila moderno opremljena s trakom za valilna jajca iz gnezd in v 2/3 površine pod gredami. Zaradi visoke teže in zamaščenosti kokoši je bila nesnost nizka, okrog 100 jaje po nesnici.

Leta 1964 smo zidali novo farmo na Selah in že leta 1966 proizvedli blizu 4 milijone valilnih in 500.000 konzumnih jajc. Z dograditvijo vseh objektov je proizvodnja na Selah naraščala:

1967	5,2 mil. valil. jajc
1968	5,7 mil. valil. jajc
1969	6,3 mil. valil. jajc
1970	7,2 mil. valil. jajc
1971	11,3 mil. valil. jajc
1975	7,7 mil. valil. jajc
1979	12,0 mil. valil. jajc

V farmi Kidričevo smo začeli proizvajati leta 1972, meseca maja. Ob koncu leta je bilo 2,9 milijona valilnih jajc:

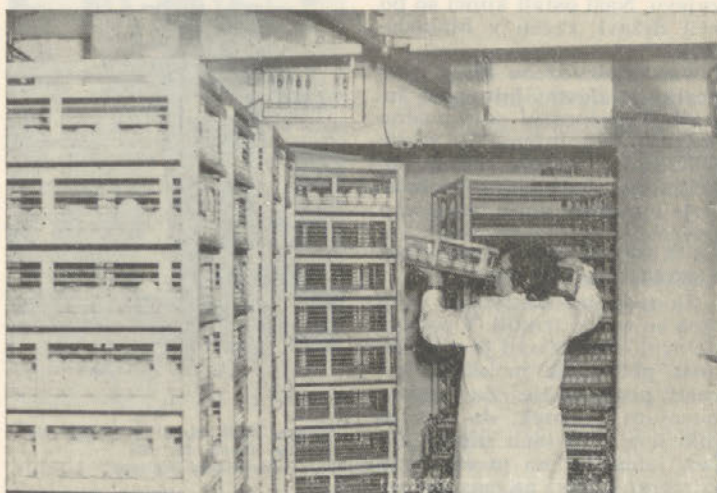
1973	5 mil. valil. jajc
1974	9,4 mil. valil. jajc
1975	11,8 mil. valil. jajc
1977	13,8 mil. valil. jajc
1978	18,4 mil. valil. jajc
1979	14,9 mil. valil. jajc

(zaradi dinamike vhlavitve).

Leta 1977 smo začeli zidati že tretjo reprodukcijsko farmo v Trnovcih, prva valilna jajca smo dobili že leta 1978, leta 1979 pa smo proizvedli na novi farmi že 9,3 milijona valilnih jajc.

RAZVOJ VALJENJA DSP

Prva valilnica je bila urejena v adaptiranem hlevu na Bregu. V začetku smo uporabljali še valilnik »Petersime«, kateri je bil nabavljen med vojno. Ostali valilniki so bili iz Požarevca, leseni in slabo izdelani. Na farmi Breg je bila zgrajena nova valilnica leta 1964, kjer smo čez dve leti zamenjali stare valilnice z valilniki Bekoto — ki

Delo v sodobno opremljeni valilnici

(Foto: L. C.)

jih uporabljamo še danes. Valilnica je postala kmalu premajhna, zato je bilo 1968 leta izgrajena sedanja valilnica, katero smo še dvakrat povečali, leta 1970 in leta 1977.

Tako je bilo izvaljeno:

leta 1962	516.000 DSP
leta 1964	1.498.000 DSP
leta 1968	3.769.000 DSP
leta 1970	7.031.000 DSP
leta 1973	10.148.000 DSP
leta 1975	12.714.000 DSP
leta 1977	15.432.000 DSP
leta 1979	25.243.000 DSP

Sedanja kapaciteta okrog 34 milijonov, že drugo leto ne bo zadoščala za proizvedena valilna jajca.

KOOPERACIJSKA VZREJA

Zaradi naraščanja potrošnje perutninskega mesa je postala zmogljivost farne premajhna hitro po polnem izkoriščanju. Prvo kooperacijsko vzrejo smo začeli razvijati iz farne že leta 1965. Po priključitvi KZ Hajdina pa se je leta po nekaj letih specializirala samo za kooperacijsko vzrejo piščancev. Količinsko je proizvodnja hitro naraščala:

leta 1966	103 tone ž. t.
leta 1967	785 ton ž. t.
leta 1968	1.880 ton ž. t.
leta 1970	5.860 ton ž. t.
leta 1975	15.993 ton ž. t.
leta 1979	28.150 ton ž. t.

PERUTNINSKO MESO

Tehnološki napredek pri zakolu in obdelavi perutnine v perutninski klavnici je bil skokovit in morda največji. V začetku je bila obelava ročna, brez strojev. Kmalu je bil nabavljen ročni rotacijski skubilec, ki je boleg kotla za gretje vode, predstavljal edino mehanizacijo! Leto ali dve zatem, je bila uvožena klavniška oprema s trakom, kapacitete 500 piščancev na uro, katero smo še povečevali. Montirana je bila v sedanjem skladišču Commerc. Leta 1967 je bila zgrajena sedanja klavnica na Bregu kapacitete 2000 piščancev na uro.

Opremo smo vedno izpopolnjevali, čez šest let pa povečali zmogljivost na 6.000 piščancev na uro. Od leta 1973 dopolnjujemo opremo z avtomatskimi stroji, kateri razbremenjujejo težko ročno delo.

Leta 1970 smo uvedli drugo izmeno, katero smo po rekonstrukciji leta 1973 opustili, a jo z naraščanjem proizvodnje ponovno uvedli.

Količinska rast perutninskega mesa je nekaj sintetičen kazalec naše skupne rasti, ko smo v dvajsetih letih razvili vse faze perutninske proizvodnje. Rekli smo že, da so bile leta 1961 prodane na tržišče prve količine perutninskega mesa, katerega smo sami vzredili in to v skupni količini 260 ton, torej toliko, kot proizvedemo danes v dveh dnevih! Nadaljna rast je bila naslednja:

leta 1962	353 ton
leta 1963	636 ton
leta 1964	1.363 ton
leta 1965	1.980 ton
leta 1968	3.918 ton
leta 1970	6.938 ton
leta 1973	10.784 ton
leta 1975	13.793 ton
leta 1979	24.104 ton

V perutninski klavnici je bila leta 1974 dograjena predelava. Že prej smo eksperimentalno pripravljali nov program izdelkov iz perutninskega mesa. Resnejši rezultati so bili doseženi že pred nekaj leti. Danes proizvedemo že tridesetkrat več perutninskih izdelkov skupaj.

V proizvodnji ostalega mesa smo dosegli največjo proizvodnjo leta 1975, blizu 2.000 ton, katere pa zopet upada pod količine iz leta 1962.

TRGOVINA IN TRANSPORT

Pred dvajsetimi leti smo imeli prodajno skladišče le v Ljubljani, brez maloprodajne mreže. Danes imamo skladišča že v Beogradu, Zagrebu, Reki, Banja Luki, Tuzli, Zadru, pro-

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 7. strani)

dajalne pa v Ptuj, Mariboru, Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Reki, Opatiji in Krapini, predstavništvi sta v Splitu in Sarajevu. Naši ostali kupci so po celi državi, razen v Makedoniji.

Vso proizvedeno blago prevozijo in dostavljajo naši šoferji. Transportni park vedno bolj izpopolnjujemo in racionaliziramo. Kljub skoraj enkratnemu povečanju proizvodnje v zadnjih petih letih, smo povečali število prevoženih km od 3.300.000 leta 1975, le na 4.300.000 km leta 1979.

Za rast produktivnosti dela smo se vedno trudili. V celotni delovni organizaciji je zaposlenost počasneje naraščala od rasti proizvodnje. Za primer navajam podatek, da nas je bilo leta 1970 vseh zaposlenih 568, letos, ko bo proizvodnja štirikrat večja, pa nas bo zaposlenih le blizu 1400.

PONOSNI SMO NA NAPREDEK

Za podrobnejšo analizo bi bilo potrebno več podatkov in več prostora. Vendar že iz kratkega pregleda vidimo, da je razvoj modernega perutninarstva v našem podjetju nagel in velik. To še tem bolj, če upoštevamo koliko naporov, znanja, odrekanja in vztrajnosti je bilo vloženo od vseh, ki so v tem razvoju sodelovali. Spremljale so nas številne težave, od elementarnih, do ekonomsko objektivnih in subjektivnih. Bili so časi, ko skoraj ni bilo izhoda, vendar smo vedno probleme rešili. Zato moramo op-

Prevzem zlatih plaket in pokala Novosadskega sejma leta 1971
(Foto arhiv Slavka Brgleza)

timistično gledati na nadaljnji razvoj, čeravno danes perspektiva ne izgleda rožnato.

Perutninarstvo dobiva razvojne lastnosti za potrebe modernega časa in v preskrbi vedno večjo prednost pred ostalimi vrstami mesa (v Sloveniji smo že pridelali več perutninskega mesa kot govejega in prašičjega skupaj). Zaradi nujnosti v izvozno orientiranost bomo morali povečevati kvaliteto, vlagati več strokovnosti in boljšo organiziranost v naše delo.

Letošnje praznovanje naj torej poteka v občutku ponosa na dosežene uspehe in v pripravljenosti na nove napore za nadaljnji razvoj.

Slavko BRGLEZ

Pred prodajnim skladiščem v Beogradu je to običajna slika

(Foto: L. C.)

Dragi!

Prejel sem z veseljem vaš časopis in se vam za pozornost najlepše zahvaljujem.

V zadovoljstvo mi je, da sem k petindvajsetletnici tiskarne tudi jaz nekaj malega prispeval.

Ponovno sem vse prebral, posebno sestavke nastarejših članov kolektiva. Začetek je bil res težak pa tudi vsestransko pester.

Pozdrav vsem bivšim sodelavcem in še enkrat hvala lepa!

Drago Trunkl, Koper

Sindikalne aktivnosti in delovnim

Že uvodoma lahko rečemo, da so vse delovne zmage naših delavcev v povojni izgradnji, ki je bila odločujoča v našem razvoju, tudi zmage sindikata v našem kolektivu, katerega aktivnosti so bile vedno v središču vseh dogajanj. To dokazujejo tudi imena sindikalnih delavcev, ki so bili v tem intenzivnem obdobju našega razvoja najbolj zagnani borci za napredek in razvoj naše delovne organizacije.

Ob pogledu nazaj lahko mirno rečemo, da od predvojnega podjetja ni ostalo drugo kot zameetek tradicije, na kateri smo začeli graditi našo sodobno proizvodnjo. Začetki v povojnih letih so bazirali na trgovski dejavnosti, tj. odkupu jajc, perutnine in divjačine. Vendar se na tem ni dalo graditi prihodnosti, ker je bil odkup sezonskega značaja in ga količinsko nismo mogli povečevati. Glede na vse večje potrebe po perutninskem mesu se je kolektiv odločil za preusmeritev trgovske v proizvodno dejavnost.

To je bilo leto 1961 mejnik v našem razvoju, ker je bilo prvič proizvedeno nad 300 ton perutninskega mesa, ki smo ga ponudili delavcem širom po Jugoslaviji. Od teh prvih proizvedenih količin do proizvodnje današnjih 30.000 ton perutninskega mesa, je bilo treba prebresti nemalo težav v proizvodnji in pri plasmaju proizvodov. Težko je bilo naše delavce navaditi na industrijski način proizvodnje v fizičnem pogledu in miselnosti. Zato je bil potreben čas, ki pa ga naši hitri skoki v proizvodnji niso dopuščali. Prav pri miselni preobrazbi naših ljudi je sindikat odigral v obdobju od leta 1961 do 1980 bistveno vlogo. Našim ljudem je bilo potrebno približati tudi upravljanje s sadovi njihovega dela in jim vcepiti čut odgovornosti do družbene imovine. Želja sindikata je bila zmeraj, da sleherni delavec v delovni organizaciji zaživi v njo in se čuti perutninarja. Le na tak način je mogoče prenesti trenutna odrekanja, ki pa so bogato obrestovana naložba za jutri.

Danes lahko rečemo, da požrtvovalnost naših delavcev ni bila zaman, saj predstavlja naša proizvodnja 40 % slovenske oziroma 20 % jugoslovanske proizvodnje perutninskega mesa. Ta rezultat je bil dosežen s 70 % lastnih vlaganj in le s 30 % najetih kreditov. Ob tem smo morali razvijati tudi trgovino in prevozne ter servisne usluge, brez katerih ni mogoče prodajati našega specifičnega blaga po Jugoslaviji in izven naših meja. K sodobno zastavljenemu konceptu proizvodnje smo uspeli pritegniti tudi naše kmetovalce, ki predstavljajo danes s svojimi kapacitetami osnovo v fazi vzreje brojlerjev v našem proizvodnem ciklusu. Tako danes združuje v naši delovni organizaciji delo in sredstva 1.300 delavcev in 400 kooperantov.

Pogoj za hiter razvoj proizvodnje in za prilagajanje miselnosti naših delavcev je bilo mogoče doseči samo z neposrednim izpopolnjevanjem samoupravnega sistema v naši delovni organizaciji. Pri tem je bistveno vlogo odigral sindikat, ki se je zavzemal za maksimalno samoupravno in delovno angažiranost slehernega člana naše delovne skupnosti in tako zagotovil rast produktivnosti od leta 1961 do danes za 196 %. Zadnja leta raste produktivnost s stopnjo 9 % letno, kar je ob današnji proizvodni zmogljivosti vsekakor lep uspeh. Da bi upravljanje čimbolj približali slehernemu delavcu po specifičnosti proizvodnje, smo ustanovili leta 1977 šest temeljnih organizacij združenega dela, delovno skupnost skupnih služb in za kooperante temeljno organizacijo kooperantov. V vseh temeljnih organizacijah delujejo osnovne organizacije sindikata in sindikalne skupine, ki štejejo od 13 članov naprej.

Samoupravno življenje se v naši delovni organizaciji kaže tudi v zelo razvejanem delegatskem sistemu, ki obsega 60 temeljnih delegacij in 11 konferenc. Samo v zboru združenega

v neposredni povezavi s proizvodnjo človekom

dela deluje 254 delegatov. V delavskih svetih temeljnih organizacij delovne organizacije, delavski kontroli in disciplinskih komisijah deluje aktivno 235 delegatov. Tako sestavlja samoupravno telo v delovni organizaciji skupaj 487 delegatov. K temu lahko prištejemo 131 sindikalnih funkcionarjev ter okoli 60 ostalih, ki delujejo v negospodarskih SIS, zbornicah, društvih in ostalih družbenopolitičnih organizacijah. Te številke povedo, da je vsak druge delavec direktno vključen v delegatski sistem in se tako sprejemajo odločitve po najširših razpravah.

Tako organizirani delamo intenzivno tudi pri uresničevanju Zakona o združenem delu ter usklajujemo z njim samoupravne akte. Samoupravni akti o delitvi dohodka in dohodkovnih odnosih so bili sprejeti že leta 1977 in jih od takrat uresničujemo v praksi. Ostale akte smo uskladili z Zakonom o združenem delu letos. Omenjamo jih zato, ker predstavljajo osnovne pridobitve delavcev v socialistični samoupravni družbi. Delitev osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela uresničujemo že več let, stalno pa dopolnjujemo sistem z ustreznimi parametri, kot so količina, kvaliteta in gospodarnost. V zadnjih letih dajemo poseben poudarek gospodarjenju oz. stabilizacijskim ukrepom in načrtovanju našega dela. V zvezi z gospodarjenjem so najpomembnejše naloge pri sprejemanju, razpravah in analizi periodičnih obračunov. Razprave potekajo po vnaprej predvidenem programu aktivnosti, ki ga sprejemamo na nivoju sindikalne konference. Pri tem spodbujamo delo v sindikalnih skupinah, kjer lahko vsak brez zadržkov poseže v razpravo. Razprave o periodičnih obračunih potekajo tako že drugo leto in jih delavci podpirajo ter sodelujejo z vedno širšimi in kvalitetnejšimi prispevki. V razpravah obravnavamo tudi rezultate stabilizacijskih ukrepov, ki so jih samoupravni organi sprejeli po predhodnih najširših obravnavah. Delavci na ta način preverjajo sprejete smernice in svoj prispevek k stabilizaciji na svojih delovnih področjih in kritično ocenjujejo napake, ki nastajajo v proizvodnji. Razprave spodbujamo tudi s pravočasnimi kvalitetnejšimi informacijami. Opažamo, da so povratne informacije številnejše in tvornejše, če smo znali poročila približati delovnim področjem slehernega delavca v naših temeljnih organizacijah.

Posebno skrb planiranju

Veliko razprav na vseh nivojih posvečamo v zadnjem času letnemu in srednjeročnemu planiranju. Od strokovnih služb se pri tem zahtevajo konkretni podatki in utemeljitve, ki bi naj usmerjale naš bodoči razvoj. V takšne razprave se vključuje nepričakovano veliko število delegatov iz vseh temeljnih organizacij, ki razpravljajo o razvoju svojega področja dela in vključevanju v celotno reprodukcijo naše delovne skupnosti. V razpravah o načrtovanju naše proizvodnje vpletajo tudi zahteve stabilizacije, ki bo v bodoče kot trajen proces prisotna v vseh fazah našega dela.

Ena izmed pomembnih nalog dela sindikata so volitve v samoupravne organe in delegacije. Pri tem so nosilke aktivnosti osnovne organizacije zveze sindikatov, ki zelo odgovorno opravljajo zaupane naloge. Zavedamo se, da je izbor delegatov v samoupravne organe izredno pomemben za naše nadaljnje gospodarjenje in razvoj samoupravljanja nasploh, ki ne sme zaostajati za razvojem proizvodjalnih sil.

Kljub izredno zahtevnim pogojem gospodarjenja v perutninski proizvodnji so bili v preteklih 30 letih v središču pozornosti naši delavci, ki delajo pod najtežjimi pogoji. Zlasti na delovnih mestih za trakom, v hladilnicah, pri zelo nizkih tem-

peraturah, v prahu in ropotu. Z uvajanjem sodobnejše tehnologije, skrbjo za zaščitna sredstva in boljšo organizacijo dela jim skušamo čimbolj izboljšati pogoje dela in zmanjšati bolezni. Za boljše počutje skrbimo tudi s toplo malico, primernimi garderobami in organizacijo družbenega življenja.

Pri tem ne pozabljamo na naše upokoјence, ki so svoje delo vgradili v naših proizvodnih kapacitetah. Oddolžiti se jim skušamo s tem, da jih vsako leto povabimo v eno izmed temeljnih organizacij in jim razkažemo nove pridobitve. Prav tako obiskujemo na domu naše bolnike in invalide in s tem dokazujemo, da so še vedno člani naše delovne skupnosti.

Vsa leta pa smo skrbeli tudi za izboljšanje družbenega standarda naših ljudi z dajanjem posojil za individualno gradnjo in z zagotavljanjem družbenih stanovanj. Delavcem nudimo tudi možnost letovanja na morju in v toplicah. Te kapacitete iz leta v leto povečujemo z lastno gradnjo in najemanjem turističnih sob.

V športu in rekreaciji smo že vrsto let nazaj zelo aktivni. Naši športniki dosegajo dobre rezultate pri delavskih športnih igrah ter na drugih tekmovanjih. Tekmovanja organiziramo tudi v okviru vsakoletnega Dneva perutnarjev ter sodelujemo v že tradicionalnih srečanjih Podravka-Koka-Perutnina. V okviru sindikata je aktivno tudi planinsko društvo, ki prav tako krepi delovne sposobnosti naših ljudi.

Kot je razvidno iz razvejanega delegatskega samoupravnega sistema v naši delovni organizaciji, je obveščanje neposredno in učinkovito. Poskrbljeno je tudi za čimprejšnje povratne informacije. Za povezovanje in bistvene informacije v okviru delovne organizacije skrbi tudi nekaj let nazaj naše glasilo Ptujski perutninar.

Varovati pridobljeno

Vse, kar smo ustvarili v naši samoupravni socialistični družbi, smo tudi trdno odločeni varovati in braniti pred komerkoli, ki bi hotel škoditi našim družbenim pridobitvam. Glede na to smo z največjo resnostjo pristopili k reorganizaciji ljudskega odpora in družbene samozaščite. Iz delovne organizacije kot celote smo prenesli ljudsko obrambo in družbeno samozaščito na temeljne organizacije in s tem približali tudi našo obrambo direktno našim delavcem ter tako poskrbeli za podružbljanje obrambnega sistema. Vsaka temeljna organizacija je sprejela svoj obrambni načrt, usklajen z vojnimi proizvodnimi plani. Izdelan je tudi načrt ukrepov pripravljenosti in mobilizacije. V vseh temeljnih organizacijah so organizirane ekipe prve pomoči in civilne zaščite.

Iz navedenega je razvidno, da je sindikat v preteklem razdobju in sedanosti polno angažiran in aktiven na vseh področjih, česar odraz so tudi številna priznanja. Tako je 11 članov dobilo srebrni znak sindikatov, 1 član zlati znak, prvotna osnovna organizacija zveze sindikatov srebrni znak, čez 40 članov pa je dobilo številna druga odlikovanja. Kolektiv je bil nagrajen s Kraigherjevo nagrado leta 1973, leta 1975 je po ukazu predsednika Tito dobil Red zaslug za narod s srebrnim vencem, osnovne organizacije zveze sindikatov v Mesokombinatu Perutnina Ptuj pa so dobile lani za večletno vzorno in učinkovito delovanje pri uresničevanju interesov delovnega človeka zlati znak sindikatov Slovenije.

Vsa podeljena priznanja so vspodbuda za naprej, pri čemer se seveda zavedamo, da lahko največ prispevamo k razvoju in stabilnosti v naši družbi z dobrim in zagnanim delom.

30 let uspešnega samoupravljanja

Ob letošnjih jubilejih Mesokombinata Perutnina Ptuj proslavljamo tudi 30-letnico delavskega samoupravljanja.

Minila so tri desetletja, ko se je z Zakonom o upravljanju gospodarskih podjetij po delovnih kolektivih začelo delavsko samoupravljanje. Začelo se je obdobje, ko prevzemajo delavci delo in oblast v svoje roke.

Tovariš Tito je ob sprejetju navedenega zakona dejal: »Sprejetje tega zakona bo najpomembnejše zgodovinsko dejanje ljudske skupščine!« Dosedanji razvoj in doseženi rezultati dokazujejo, da se je delavsko samoupravljanje pri nas uveljavilo v vsej svoji celovitosti in je ni sile, kot je dejal tovariš Tito, ki bi lahko to pravico vzela našim delavcem iz rok!

Podoba Jugoslavije se je v zadnjih tridesetih letih temeljito spremenila. Na vseh področjih dela in življenja smo dosegli takšen razvoj, da prava primerjava s kakšnim prejšnjim obdobjem sploh ni možna. Narodni dohodek je visok, visoka je stopnja rasti družbenega proizvoda, povečala se je osebna in družbena potrošnja, povečal se je življenjski standard. Vse-povsod je bil dosežen nepričakovan napredek. Če vse to velja za našo širšo družbeno skupnost, velja še posebej za naš kolektiv, ki je v tem obdobju dosegel tako optimalne rezultate, ki močno presegajo vsa poprečja delovnih kolektivov Jugoslavije.

Perutnina Ptuj pred 30 leti

Takratni maloštevilni kolektiv (štel je kakih 50 delavcev), je takoj po sprejetju zakona zelo odgovorno pristopil k pripravam za izvolitev prvega delavskega sveta in upravnega odbora.

Takratni sodelavci vedo povedati, da so že v jeseni leta 1950 izvolili prvi delavski svet, za njegovega predsednika pa Karla Ferka.

V tistem času je bila Perutnina še trgovska organizacija, ki se je ukvarjala z odkupom, predelavo in izvozom jajc, perutnine in divjačine ter je za takratne razmere v redu poslovala ter dosegala relativno zelo ugodne poslovne rezultate.

Prvemu delavskemu svetu ni bilo lahko delovati. Orati je moral ledino, zlasti pa preusmerjati miselnost, ki je bila dotlej zgolj podjetniška in trgovsko usmerjena. Vendar obdobje samoupravljanja se je začelo...

Ko je bil leta 1952 za direktorja Perutnine imenovan Ivo Tomažič, se je v Perutnini začelo novo obdobje dela in napredka. Ivo Tomažič je namreč znal vzpostaviti v celotnem kolektivu takšno vzdušje, ki je imelo odločujoč vpliv na razvijanje dobrih samoupravnih socialističnih odnosov. Pa ne samo to. Ivo Tomažič je tudi prvi spoznal nujnost preusmeritve k intenzivnemu industrijskemu načinu reje piščancev. O tem je uspel prepričati samoupravne organe, ki so temu primerno tudi ukrepali ter sprejemali kar najbolj pretehtane odločitve, ki so imele odločilno vlogo za nadaljnji uspešen razvoj in napredek Perutnine Ptuj.

Doseženi rezultati dokazujejo pravilnost naložb

Tako lahko v Perutnini Ptuj od vsega začetka govorimo o uspešnosti samoupravljanja. Samoupravni organi so prevzeli odločanje o nadaljnjem razvoju v svoje roke. Vsako leto so sklepali o novih vlaganjih v razširjeno proizvodnjo. Odločitve so bile zelo smele. Za njimi je stal ves kolektiv. Sadovi takega dela so bili vidni takoj. Sproti se je ugotavljalo, da so bile odločitve modre in gospodarne. Perutnini Ptuj so omogočile nesluten razvoj. S tem se je še bolj prepričljivo potrdila moč samoupravnega sistema.

Vse, kar se je poslej gradilo, je bilo usmerjeno v intenzivno proizvodnjo. Začelo se je z gradnjo farme brojlerjev in z valilnico na Bregu. Vzporedno s tem se je pričela gradnja tovarne krmil. Nadaljnji razvoj je zahteval nove objekte, kot so

Kolektiv perutninske klavnice leta 1971 na izletu v Kumrovcu (Foto: S. Brglez)

klavnica perutnine, nova valilnica, kafilerija, hladilnica, predelava, farme nesnic Sela, Kidričevo in Trnovec, povečana valilnica, skladišča širom po Jugoslaviji v zvezi s povečano prodajno mrežo, novi objekti za Transservis, nad 100 enot transportnih vozil, poslovni center in drugo.

Do vsega tega v Perutnini ne bi prišli, če ne bi vzporedno razvijali in dograjevali delavskega samoupravljanja. Danes deluje v samoupravnih organih znotraj TOZD in delovne organizacije 319 delegatov, ki svoje naloge zelo uspešno in odgovorno izvršujejo. Dobro zastavljena in uspešna poslovna politika je odraz skrbnega in dobrega gospodarjenja ter samoupravljanja. Pristni medsebojni odnosi, ki so se rodili v samoupravljanju, zelo ugodno vplivajo na delovno disciplino, storilnost, kvaliteto dela ter na zavest. Zato so naši delavci ponosni, da delajo v Perutnini Ptuj, kjer se resnično samoupravno odloča, dobro dela, ustvarja in skrbno gospodari.

Po sprejetju Zakona o združenem delu je odločanje o gospodarjenju in delitvi prešlo v temeljno organizacijo. Na nivoju delovne organizacije je ostala v glavnem le koordinacija. Zakon o združenem delu je prinesel bistveno bogatitev v odnosih in v nadaljnjem razvoju samoupravljanja. Vse pomembnejše odločitve o katerih so poprej sklepal delegati v samoupravnih organih, zdaj sprejemajo delavci na zborih, referendumih in drugih oblikah neposrednega izjavljanja. Vzporedno s tem pa prihaja vse bolj do izraza zavest, da je samoupravljanje tudi dolžnost in ne samo pravica.

Tako zastavljena poslovna politika, dobra organizacija dela in uspešno samoupravljanje daje delavcem Perutnine Ptuj trdno socialno varnost in veliko optimizma za srečnejšo in boljše bodočnost.

Drago Čater

V tej številki smo nameravali objaviti tudi intervjuje z delavci, ki so v delovni organizaciji neprekinjeno zaposleni več kot 25 let. Žal, to ni bilo možno iz tehničnih razlogov, zato se prizadetim opravičujemo.

Pripravljena reportaža bo objavljena v prihodnji številki Perutninara.

Uredništvo

Polletni poslovni rezultati zadovoljivi

Po temeljitih analizah in razpravah na zborih delavcev, sindikalnih skupinah, DPO in organih upravljanja, je bilo sprejeto polletno poročilo poslovanja, ki ga v povzetku objavljamo.

FIZIČNI OBSEG PROIZVODNJE

Temeljna organizacija	Obseg proizvodnje 30. 6. 1980	
	Indeks: 80/79	Indeks: 80/načrt 80
Tovarna krmil	114	101,4
Perutninske farme	123	100,1
Mesna industrija	113	96,9
TOK	119	99,6
Transservis	112	102,2
Commerce	118	102,5
Ptujska tiskarna	94	92,7
Delovna organizacija	116	100,4

Indeksna primerjava kaže, da so vse TO, razen Ptujske tiskarne, več naredile v letošnjem prvem polletju kot v enakem obdobju lani, pri tem pa načrtovane proizvodnje niso dosegle kar tri TO. Največji vpliv na nedosežene planirane finančne rezultate ima pravgotovo izpad proizvodnje v Mesni industriji za 3,1 %.

PRODUKTIVNOST DELA

Temeljna organizacija	Produktivnost dela 30. 6. 1980	
	Indeks: 80/79	Indeks: 80/načrt 80
Tovarna krmil	107,5	104,2
Perutninske farme	111,6	96,2
Mesna industrija	103,9	100,7
TOK	115,1	105,5
Transservis	105,6	105,3
Commerce	112,2	100,7
Ptujska tiskarna	93,5	95,2
Delovna skupnost	108,0	—
Delovna organizacija	108,6	101,9

Produktivnost je v glavnem boljša kot v lanskem letu, saj je v povprečju večja za 8,6 %. Tudi planirana je presežena, vendar v povprečju le za 1,9 %, v dveh TO pa le-ta niti ni dosežena.

VREDNOSTNI POSLOVNI REZULTATI

Temeljna organizacija	Glavni podatki 30. 6. 1980 (v 000 din)					
	Celotni prihodek	% izpol. načr. 80	Dohodek	% izpol. načr. 80	Čisti dohodek	% izpol. načr. 80
Tovarna krmil	380.997	51	28.292	49,9	15.118	50,9
Perutninske farme	186.904	53	39.895	47,6	25.377	47,4
Mesna industrija	649.247	48	65.408	45,1	45.736	44,0
TOK	416.665	50	9.509	46,3	6.291	49,6
Transservis	52.240	44	27.242	46,9	20.892	45,8
Commerce	814.017	51	28.890	40,1	21.536	39,4
Ptujska tiskarna	17.740	48	11.100	48,3	9.163	48,6
Skupne službe	13.622	40	10.533	41,9	9.782	42,2
Finančna služba	2.327	55	2.327	—	—	—
Delovna organizac.	2.533.759	50	223.196	45,6	153.895	45,0

Načrtovani celotni prihodek je dosežen, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa celo večji za 32 %, kar izhaja predvsem iz povečanja obsega proizvodnje, delno pa tudi iz višjega nivoja cen.

Delno so na prihodek vplivali tudi kvalitetni dejavniki, ki smo jih dosegli. Posebno pri produktivnosti dela preseganje normativov. Nedoseganje normativov je prihodke zniževalo.

Nesorazmerno gibanje materialnih stroškov in amortizacije je povzročilo, da je rast dohodka v primerjavi z lanskim obdobjem manjša od rasti celotnega prihodka za eno indeksno točko. Povečane obveznosti iz dohodka in povečana pospešena amortizacija pa so vzrok, da rast čistega dohodka zaostaja za rastjo celotnega prihodka za 5 indeksnih točk, rast sredstev za poslovni sklad pa kar za 8 indeksnih točk.

Zaostajanje od načrtovanih glavnih poslovnih ciljev v letu 1980, v dohodku in čistem dohodku izraža probleme v poslovanju. Le-teh ni bilo malo. Posebno notranjim problemom bomo morali posvetiti več naših skupnih naporov, saj bomo imeli ob rasti cen surovin zaradi devalvacije in domačih cen še počasnejšo rast skladov, če se bo z ustreznimi korekcijo prodajnih cen še dalje odlašalo.

OSEBNI DOHODKI

Pri nagrajevanju v drugem tromesečju ni prišlo do večjih sprememb. Raven osebnih dohodkov se v naši delovni organizaciji praktično od septembra lani ni spremenila. V primerjavi z lanskim ena-

kim obdobjem je masa sredstev za osebne dohodke ob letošnjem polletju večja za 26 %, vendar glede na letna lanska sredstva le za 4 %. Taki kazalci so doseženi ob 16 % rasti fizičnega obsega proizvodnje in 7 % več zaposlenih.

Poprečni mesečni neto osebni dohodek na delavca v znesku din 7.348 je v primerjavi s poprečnim OD v lanskem polletnem obdobju večji za 16,7 %. Če ga pa primerjamo z lanskim celotnim poprečjem je njegova rast le 2,3 %.

V osebnih dohodkih med TO ni bistvenih razlik, kar je glede na skupno politiko nagrajevanja razumljivo.

SKLADNOST DELITVE Z RESOLUCIJO

Ob sprejemanju planskih aktov za leto 1980 so se vse TOZD in DSSS dogovorile, da bodo skladnost delitve dohodka z resolucijo in družbenim dogovorom ugotavljale na nivoju delovne organizacije.

Po obračunu za drugo tromesečje ni prišlo do bistvenejših sprememb. Še vedno je vpliv večjega izplačevanja osebnih dohodkov v lanskem drugem polletju velik. Zato smatramo za točnejšo primerjavo delitve dohodka za osebne dohodke z resolucijskimi določili v kateri izhajamo iz polovico lanskega dohodka in polovico lanske mase za OD in jo primerjamo z letošnjim prvim polletjem.

Izračun je takle:

(v 000 din)

	1/1979	30. 6. 80	Indeks
Dohodek	188.857	223.196	118,18
Osební dohodki	77.718	83.972	108,05
Iz gornjih podatkov izhaja:			
dovoljena rast mase za OD		14,62 %	
dosežena rast mase OD		8,05 %	
še možna rast		6,57 %	

Izračun kaže, da je delitev čistega dohodka za osebne dohodke v skladu z resolucijskimi določili.

Potrebno pa bo, da bodo politiko nagrajevanja tudi v drugem polletju spremljale odločitve, ki bodo temeljile le na doseženem dohodku, tako da bo zagotovljena skladnost razporeditve z resolucijskimi določili tudi ob koncu letošnjega leta.

SPLOŠNA OCENA

Delovna organizacija je v drugem tromesečju nadaljevala ugotovljeno rast proizvodnje v prvem tromesečju količinsko in vrednostno. Manjša odstopanja od načrtovane proizvodnje ugotavljamo v Mesni industriji zaradi že znanih vzrejnih problemov na farmi in v kooperacijski vzreji, ki pa se že izboljšujejo.

Ob takem izpolnjevanju postavljenih ciljev v prvem polletju in z izboljšanim stanjem v zreji, je pričakovati, da bomo v pogledu fizičnega obsega proizvodnje tudi do konca leta izpolnili postavljene naloge.

S hitro preusmeritvijo na potreben izvoz je v drugem četrtletju delovna organizacija dosegla že delno pokrivanje uvoza z lastnim izvozom. V tem smislu so že ustvarjene kondicije tudi za izvoz mesa do konca leta in zaradi tega ne bi smelo nastopiti vprašanje pomanjkanja reprodukcijskega materiala iz uvoza.

Težja je situacija v pogledu doseganja vrednostnih kazalcev po posameznih kategorijah. Tu je delovna organizacija v veliki meri odvisna od zunanjih činiteljev, ki niso v dosegu njenega samoupravnega in poslovnega sistema. To je predvsem nevsklajenost cen na nabavnem in prodajnem trgu, saj so stroški reprodukcijskega materiala z devalvacijo, povišanjem cen goriv, višje cene osnovnega materiala — koruze v vsakodnevnem porastu. So tudi primeri, ko cene porastejo zaradi izsiljevanja posameznih dobaviteljev na osnovi SS.

Določeni kazalci kažejo, da so bili doseženi uspehi tudi pri izvažanju stabilizacijskih ukrepov, vendar pa z učinki še vedno ne moremo biti zadovoljni, saj se vse prepočasi prilagajamo koriščenju notranjih rezerv pri delovni sili.

V prvem polletju smo povečali tudi produktivnost dela.

Pri investicijski izgradnji smo dokončali nekaj del začetih v preteklem obdobju. Vendar izgradnja, ki je v preteklih letih tekla permanentno beleži zastoj. Trenutno pripravljamo izgradnjo farme starih staršev v Stanošincih in to je tudi vse.

Izdelava srednjeročnega načrta je v okviru postavljenih rokov in bo terjala še večje angažiranje v drugem polletju, da bo naš nadaljnji razvoj kar se da optimalno prilagojen težavnim ekonomskim razmeram. Skromna družbena sredstva nam ne omogočajo, v nadalje bodo pa vse manj, večjih investicijskih vlaganj, zato moramo računati s počasnejšim razvojem perutinarstva.

TV

Od polobrtniške do industrijske proizvodnje močnih krmil

Začetek naše današnje TOZD sega v leto 1960, ko je Izvršni svet SRS dal z odločbo RK 1746/4 soglasje, da se v Ptuj zgradi mešalnica krmil, katere investitor je bil občinski ljudski odbor Ptuj. Krma iz te mešalnice bi naj krila potrebe perutninskih farm v Ptuj. Proizvodnja krmil je stekla sredi oktobra leta 1962.

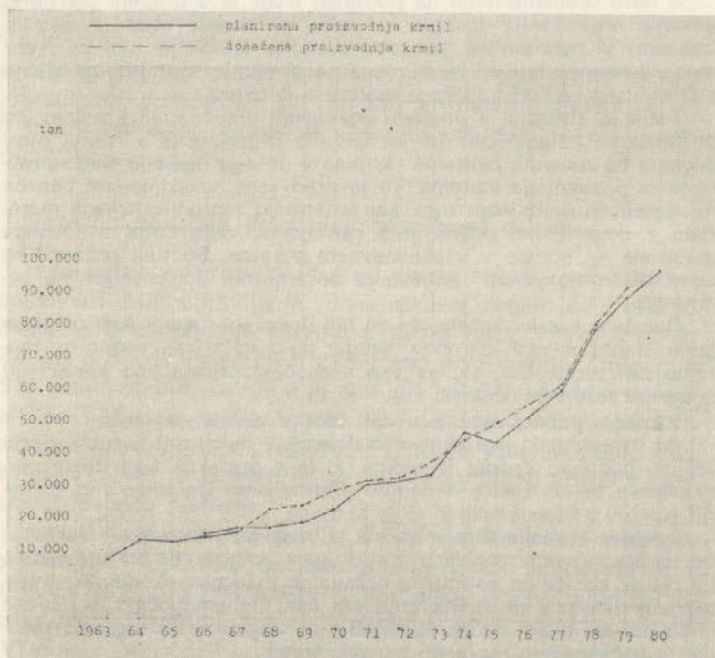
Novo zgrajena mešalnica je bila samostojna celota z vsemi pripadajočimi objekti: skladiščem za surovine v razsutem stanju, podnim skladiščem za ovrečene surovine in gotove izdelke, industrijskim tirom itd. Kapaciteta vseh objektov je bila prilagojena kapaciteti mešalnice, ki je znašala 5–6 ton na uro, oziroma 12.000–13.000 ton v eni izmeni.

Tehnološki proces je bil polavtomatski, kar je bilo za tisti čas dokaj sodobno. Značilno pa je bilo še vedno veliko ročnega dela in v tej zvezi veliko subjektivnega vpliva na kvaliteto končnega izdelka.

Sorazmerno s potrebami lastnih farm in eksterne prodaje je proizvodnja krmil hitro naraščala. Razumljivo je, da je bila rast počasnejša vse dokler niso bile zgrajene lastne farme in dokler se ni začela širiti reja brojlerjev v kooperaciji. Zaradi večje izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti smo v letih 1965–1970 proizvajali krmila za vse kategorije živali. Navedem naj, da se je v marcu 1968, leta proizvedlo 42 vrst različnih krmil, od tega 29 vrst za perutnino, 8 vrst za svinje, ter 5 vrst za govedo. Prva leta je bila eksterna prodaja večja od lastnih potreb.

V letih 1963–1977 je bilo v stari mešalnici proizvedenih okrog 462.000 ton krmil, kar opravičuje investicijo.

PRIKAZ PLANIRANE IN DOSEŽENE PROIZVODNJE KRMIL OD LETA 1963–1979

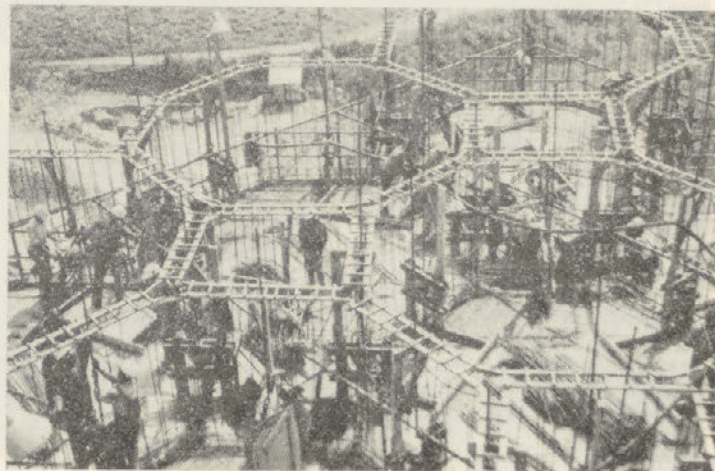
Iz diagrama se vidi, da je proizvodnja krmil začela naraščati od leta 1972, kot posledica povečanja matične jate in kooperacijske reje brojlerjev. V letih 1966–1979 je bila dosežena proizvodnja samo trikrat nižja od planirane, vsa ostala pa je bila nekoliko višja, kar je odraz realno zastavljenih planskih ciljev. Od leta 1963–1979 se je proizvodnja krmil povečala za 11-krat, skupaj pa je bilo proizvedeno okrog 644.000 ton krmil.

Kot izredno važen element razvoja in napredka, se je z večanjem proizvodnje, povečala tudi produktivnost. Iz podatkov je razvidno, da je bilo v letu 1966 planirano 552 ton krmila na zaposlenega, v letu 1980 pa že 1289 ton oziroma 132 % več. Rast produktivnosti lahko prikažemo tudi drugače. Proizvodnja krmil je od leta 1966–1979 narasla 6,4-krat, zaposlenost pa se je povečala le za 2,6-krat. K tolikšni rasti produktivnosti so pripomogle delne rekonstrukcije v stari mešalnici, predvsem pa nova tovarna s strojno znatno večjih kapacitet.

MANJŠE INVESTICIJE IN REKONSTRUKCIJE — POVEČANA KAPACITETA

Večje potrebe po krmilu v letih 1969 in 1970 so narekovale nujne ukrepe za povečanje kapacitete stare mešalnice. Količina krmila, ki je bila proizvedena v letu 1970, je preseгла zmogljivosti dveh izmen. V ta namen smo v času 1969–1973 izvedli nekaj manjših investicij in rekonstrukcij, ki so obsegale:

- silose za krmila v razsutem stanju,
- začasne objekte z opremo za proizvodnjo premikov,
- rekonstrukcijo mešalca in linije za transport krmila,

Med gradnjo silosov pri tovarni krmil

(Foto arhiv PP)

- rekonstrukcijo linije mletja surovin (novi mlin in elevator),
- novo ovrečevalno tehniko,
- rekonstrukcijo transportne linije za sprejem surovin,
- za podaljšanje industrijskega tira.

Navedene rekonstrukcije so bile sorazmerno poceni, so pa veliko prispevale k večji kapaciteti proizvodnje, saj se je kapaciteta mešanja povečala za okrog 35 %. Dokaz je tudi dosežena proizvodnja v letu 1977, ko se je s to opremo v treh izmenah proizvedlo preko 63.000 ton krmila kar je gotovo svojevrsten rekord.

GRADNJA NOVE TOVARNE IN OSTALIH OBJEKTOV

Srednjeročni in dolgoročni plan razvoja DO Perutnine s povečanimi zahtevami na področju vzreje brojlerjev sta nakazala tudi večje potrebe po krmilu. Čeprav je imela stara mešalnica po rekonstrukciji večjo kapaciteto, ne bi bila v stanju proizvesti predvidenih količin krmil. Poleg večjih kapacitet za proizvodnjo krmil, se je kazala tudi potreba po večjem skladiščnem prostoru, saj je zaloga surovin v starih silosih zadoščala komaj za nekajdnevno proizvodnjo. Tehnološki postopek v stari mešalnici pa tudi ni več zadovoljeval zahtevam po večji in stalni kvaliteti krmil.

Zaradi navedenih dejstev smo že v letu 1973 pristopili k pripravi za izgradnjo nove tovarne in silosov. Pri načrtovanju smo izhajali iz naslednjih osnov:

- skladno z našimi razvojnimi plani zgraditi kapacitete, ki bodo zadoščale za daljše obdobje,
- v proizvodni proces vključiti tehnologijo, ki bo zagotavljala stalno kvaliteto krmil s čim manjšim subjektivnim vplivom.

Gradnja se je začela ob koncu leta 1975. V grobem so bila dela končana v letu 1977. Zgrajeni so bili naslednji objekti:

- silosi za žita — kapacitete 10.000 ton,
- silosi za težko tekoče surovine — kapacitete 3.000 ton,

- mešalnica — kapacitete 160.000 ton z večizmenskim delom,
- podno skladišče za ovrečene surovine s premiksarno,
- adaptacija stare mešalnice in kotlarne,
- čuvajnica in parkirni prostor,
- industrijski tir.

Za zagotovitev nemotene proizvodnje ter kvalitete krmil, smo izbrali uvozno opremo od svetovno znane firme Bühler iz Švice.

Prve tone krmila v novi tovarni smo proizvedli ob koncu leta 1977. Začetek proizvodnje pa še ni pomenil, da so bila končana že vsa dela. Sredi oktobra 1978 je bila rekonstruirana stara mešalnica in šele takrat je praktično stekla proizvodnja tako, kot je bila v osnovi zamišljena.

DANAŠNJA TOZD IN POGOJI DELA

Velike kapacitete silosov in strojne opreme omogočajo nemoteno proizvodnjo. Štiri sprejemne linije in okrog 100 m dolžine odvodnih jaškov ter štirje industrijski tiri so povečali kapaciteto praznjenja vagonov in ublažili probleme, ki se pojavljajo pri večjih dobavah surovin. K hitrejšemu in lažjemu praznjenju so pripomogli silosni vagoni, ki jih imamo v najemu ali jih dodatno dobimo od železnice.

Silos za težko tekoče surovine so skoraj povsem odpravili nakladanje oziroma zlaganje ovrečenih surovin (ribje moke, koruznega glutena, DCP, apnenca, itd) v visoke skladovnice, kar je nekdanje predstavljalo fizični napor in dvojno delo.

Sistem kontrole surovin in končnih izdelkov ter povsem avtomatski tehnološki proces, voden preko računalnika, zagotavlja proizvodnjo krmil ustreznne kvalitete.

Več kot 60 % krmila se dobavlja v razsutem stanju in trend tovrstne distribucije se stalno povečuje, pocenjuje proizvodnjo

Od prvih brojlerjev do vselitve starih staršev je minilo 20 let

PERUTNINSKE FARME VODILNI REPRODUKCIJSKI CENTER

S proizvodnjo prvih 300 t brojlerjev je stekla zibelka farmskega perutninarstva

Gotovo je, da zametki sedanjne TOZD Perutninske farme segajo slabih 20 let nazaj, ko je bilo na farmi brojlerjev na Bregu proizvedeno prvih 300 t brojlerjev za zakol. To je bil prvi pogumni poizkus množične rejne perutnine v zaprtih prostorih, s krmljenjem zmletih in izpopolnjenih krmnih mešaníc, z učinkovito zaščito proti boleznim, z uvajanjem strojev in delu, predvsem pa z neprekinjeno proizvodnjo. Lahko bi rekli, da se je od tistega časa začela pisati zgodovina našega intenzivnega perutninarstva — le-kdo si je takrat mislil da bodo tiste prve brazde tako hitro pustile za

sabo tako bogate sadove in da bodo tako usodno vplivale na spreminjanje tradicije v mišljenju in prehrani našega prebivalstva.

Začetne težave nas niso omajale

Pot pa seveda ni bila lahka niti enostavna. Večina je v začetku gledala z nezaupanjem na intenzivno perutninarstvo in na kadre, ki so se v tej dejavnosti zaposlili — bili so namreč prepričani, da je vsaka masovna vzreja perutnine v zaprtem prostoru vsled izbruha bolezni prej ali slej obsojena na neuspeh. Vsled pomanjkanja izkušenj in slabih rezultatov je bila farma večkrat v izgubi. Vendar z veliko truda in postopoma so bila

Poplava je pustošila, kolektiv pa je ostal trden — neomajen (Foto arhiv PP)

(Nadaljevanje z 12. strani)

in zmanjšuje probleme, ki se pojavljajo pri ovrečevanju.

Novi silosi za krmilo v razsutem stanju, ki so pripravljeni za obratovanje, bodo povečali na kladalno kapaciteto, saj bo mogoče hkrati polniti štiri kamione. Dve novi mostni tehničari pa bosta razbremenili ozko grlo tehtanja kamionov.

Delavci, ki so zaposleni v odgovornih fazah proizvodnje, so si v dveipolletni praksi pridobili toliko izkušenj, da so sposobni obvladati zahtevne naloge. Lastna služba elektro in strojnega vzdrževanja se vedno bolj uveljavlja pri preventivnem delu. Rezultati se kažejo v nemoteni proizvodnji. Morali pa bomo posvetiti vse več skrbi vzgoji lastnega kadra za področje zahtevne elektronike in se otresti odvisnosti od tujih servisov.

Navedeni primeri kažejo, da so pogoji dela danes neprimerljivi s preteklostjo. Te dosežke moramo čuvati in se do sredstev, ki so nam zaupana obnašati kot dobri gospodarji in samoupravljalci.

DRUŽBENO POLITIČNA AKTIVNOST

Z namenom, da bi samoupravljanje čimbolj približali neposrednemu proizvajalcu, smo v letu 1976 reorganizirali delovno organizacijo tako, da smo iz obsežne TOZD Proizvodnje — predelava ustanovili 5 manjših TOZD. Med temi je bila tudi Tovarna krmil. Nekdanja delovna enota Mešalnica krmil, sedaj TOZD Tovarna krmil je dobila vse pravice in obveznosti, ki ji pripadajo po Zakonu o združenem delu. Izvoljeni so bili vsi samoupravni organi ter imenovanje komisije in odbori. Sprejeti so bili tudi splošni akti (statut, samoupravni sporazumi, pravilniki itd.).

Danes ima TOZD Tovarna krmil 9-članski DS, 7-članski odbor

za MDR, 5-člansko samoupravno delavsko kontrolo ter druge komisije in odbore. TOZD ima tudi svojo OOK, ki šteje 6 članov, kar predstavlja 8 % vseh zaposlenih. Ima pa tudi svojo OO ZSMS. V vseh samoupravnih organih, odborih in komisijah na nivoju DO ima TOZD svoje delegate in člane.

Politično delo v TOZD je zaradi relativno majhnega števila zaposlenih sorazmerno lahko, kar se kaže v precejšnji aktivnosti. Še lažje bi bilo pri enozmenskem delu, kar pa pri nas ni mogoče. Naši zbori delovnih ljudi so podobni sindikalnim skupinam večjih TOZD-ov, zato so razprave ponavadi vedno plodne, saj je vsakemu delavcu dana možnost, da sodeluje. Znatno politično aktivnost je čutili tudi v sindikatu, OO ZK ter OO ZSMS. Delo mladih velja omeniti zato, ker je bila aktivnost teh do letošnjega leta skoraj neopazna, zdaj pa je njihovo delo res zaživel. Politično delo se ne konča v TOZD, ampak se preko delegatov in delegacij nadaljuje v občini, regiji in republiki. Nekajkrat smo se uveljavili v občinskem zboru združenega dela.

Vendar ponekod ne moremo biti povsem zadovoljni s političnim delom. Čutimo namreč, da delegatski sistem še ni ustrezno zaživel. Opaža se pasivnost posameznih članov ali delegatov. Prepričani smo, da bo tudi tu prišlo kmalu do pozitivnega premika.

Tako ugotavljamo, da smo v celoti lahko ponosni na nivo samoupravne zavesti naših delavcev, kakor tudi na rezultate našega dela. Pri tem pa ne smemo ostati, ampak moramo še naprej razvijati proizvodnjo in bogatiti naše samoupravne odnose.

Franc Ribič

rešena tudi zapletena vprašanja intenzivne farmske vzreje. Prvi sa je bil dosežen leta 1964. Ker se je gradnja farme ustavila šele pri 40. objektu, se je tudi proizvodnja temu primerno iz leta v leto povečevala in pristala pri današnjih 3.400 t. Seveda so bili vmes tudi odkloni, katerim je botrovala dinamika proizvodnje, dolžina priprave objektov med proizvodnimi turnosi, dolžina pitanja, število starostnih skupin itd. Če se spomnimo samo poplave leta 1965, kuge 1967 in požara 1979 nam nihanja v proizvodnji postanejo toliko bolj razumljiva. Nekdanji vzrejni rezultati so napredovali od 1,12 kg težkih piščancev v 73. dneh na 1,90 kg v 54. dneh.

Doseženi rezultati so bili podlaga za pridobitev matičnih plemenskih jat

Medtem je bila poleg farme brojlerjev uvedena še proizvodnja valilnih jajc, en dan starih piščancev in razmnoževanje plemenskih jat. Večanje obsega in širjenje programa proizvodnje je zahtevalo velike investicije v nove farme in druge obrate. Bilo je potrebno več delavcev in strokovnih moči, ki so bili kos novim in izpopolnjenim tehnološkim postopkom. V teku let so bile pridobljene bogte izkušnje, ki so na razpolago novim strokovnim kadrom, ki prihajajo k nam, odnosno številnim poslovnim partnerjem s katerimi sodelujemo, odnosno še bomo sodelovali. Seveda predstavlja danes razmnoževanje živali za pitanje in za plemenske kokoši za nadaljno razmnoževanje osrednjo in najzahtevnejšo dejavnost. Več posebej urejenih delovnih enot in ustrezno opremljena valilnica služijo tej zahtevni nalogi. Usposobljena strokovna ekipa spremlja potek in rešuje vprašanja uspešne vzreje. Temeljito in kvalitetno delo ter doseženi rezultati so bili pod-

laga in pogoj za sklenitev pogodbe za pridobitev matičnih plemenskih živali od uglednih selekcijskih služb in pomenijo zaupanje kupcev našega blaga na domačem in tujem tržišču.

Farma kokoši Sela je bila zgrajena v letih 1964/65 za vzrejo plemenskih živali in proizvodnjo valilnih jajc. Farma ima v štirih medsebojno izoliranih enotah 24. proizvodnih objektov s skupno koristno površino 26.000 m². Prve plemenske piščance smo vselili na farmo 24. 3. 1965 in 1966 že proizvedli na njej preko 4,5 milijona jajc. Od tega časa je bila proizvodnja pogojena od števila izgrajenih objektov in dinamike vseljevanja in je praviloma iz leta v leto naraščala.

Sredi leta 1971 je pričela z obratovanjem tudi farma Kidričevo, kar je zopet pomenilo veliko delovno zmago. Že v letu 1972 je farma proizvedla 2,9 milijona kom valilnih jajc in tako bistveno pripomogla da smo naslednje leto uspešno prebrodili krizno obdobje pomanjkanja valilnih jajc pri nas in v svetu. Zanimivo je vedeti, da smo takrat vsled oddaljenosti farme Kidričevo od sortirnice na Selah in slabih cest, med prvimi v Jugoslaviji že 1. 6. 1972, ko so bile živali v 6. tednu nesnosti, pričeli jajca sortirati kar v proizvodnih objektih in razkuževati takoj po vsakem pobiranju v predprostoru objekta v posebnih v ta namen doma izdelanih razkuževalnih komor — na farmi Sela pa smo takšen za tiste čase »revolucionaren« način sortiranja in razkuževanja jajc uvedli že v letu 1971.

Spomladi 1979 pa smo v okviru možnosti razpoložljive opreme po predhodnih pripravah že uspešno uvedli pobiranje valilnih jajc na originalne plastične lese Bekotto na vozičkih, ki se s specialnim kamionom pipeljejo v valilnico kjer se lese

(Nadaljevanje na 14. strani)

PERUTNINSKE FARME VODILNI REPRODUKCIJSKI CENTER

z jajci po razkuševanju direktno preložijo v predvalilnice.

Novembra 1977 smo vselili že prve plemenske piščance v prvo izolacijsko skupino tretje novozgrajene reprodukcijske farme v Trnovcih, ki po svojih tehnično tehnoloških rešitvah gotovo prekaša vse dosedanje. Že 1979 leta smo na tej farmi proizvedli 9 milijonov valilnih jajc.

Vselitev brojlerskih starih staršev — prispevek k stabilizaciji in ponoven dokaz našega napredka

26. 6. 1979 je na razširjenem strokovnem kolegiju TOZD Perutninske farme po predhodnih razpravah padla odločitev, ki bo imela daljnosežne posledice za nadaljni razvoj in preokupacijo Perutnine od največjega finalista perutninskega mesa tudi v proizvajalca in prodajalca živih dan starih piščancev za pitanje in brojlerskih staršev za nadaljno reprodukcijo. Tega dne smo se namreč dokončno odločili da vselimo brojlerske stare starše in tako v svojem razvoju napravimo tisti usodni korak naprej, ki nas bo pripeljal med proizvajalce živega reprodukcijskega materiala, katerega smo doslej uvažali iz tujine. In tako smo slabo leto in pol po odločitvi dne 12. 12. 1979 že vselili prvih 10.000 kom brojlerskih starih staršev v novo zgrajeno III. izolacijsko skupino farme Trnovec. Piščanci so transport dobro prestali, dolga pot iz ZAD jih ni preveč utrudila in so se ob vhlavljanju dobro držali — kar nas je opogumilo...

Tako smo s vstrajnim marljivim delom in natančnostjo osvojili strokovno zelo zahtevno tehnologijo vzreje starih staršev, saj smo 5. 8. 1980 namensko vložili v valilnico prvih 60.000 kom valilnih jajc starih staršev za našega prvega kupca plemenskih živali.

Valilnica kljub 100 % zasedenosti še naprej ostaja ozko grlo

Sedanja valilnica ima visoko specializirano proizvodnjo z najmodernejšo tehnologijo in opremo in je značilna po hitrem obračanju sredstev, z visoko produktivnostjo in intenzivnostjo. Seveda je na poti do današnje letne kapacitete ko izvali lahko 34 milijonov DSP šla nekako skozi 7 razvojnih obdobjih, od katerih je vsako pomenilo kvaliteten in kvantitetni korak naprej do današnje podobe. Izolirani del valilnice, katerega smo dogradili in opremili s štiri inkubatorji Bekotto v leto 1974—1976 smo sedaj začasno do izgradnje nove valilnice namenili za valjenje brojlerskih staršev. Tudi brez tega izpada je valilnica kljub 100 % zasedenosti že v letošnjem prvem polletju bila ozko grlo za našo proizvodnjo saj se tudi z največjimi napori ni mogla več docela prilagoditi potrebam proizvodnje, in smo vsled tega prodali tudi večje količine valilnih jajc namesto DSP. Seveda se bo situacija vsled zgoraj omenjenega izpada dela

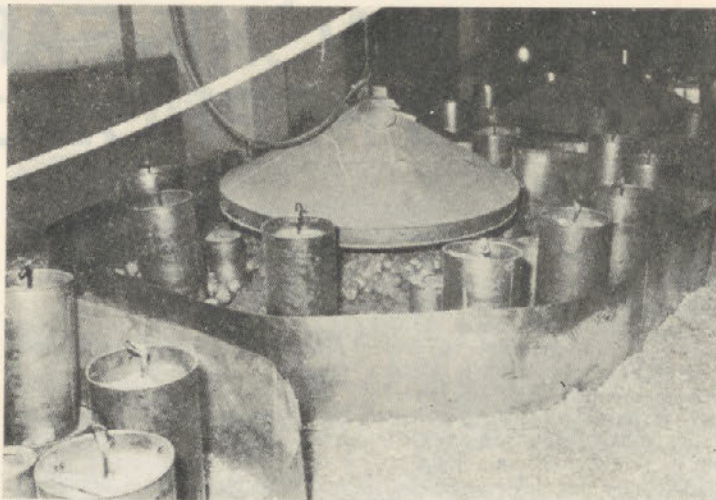
valilnice za valjenje brojlerjev in večje proizvodnje valilnih jajc v drugem letu še poslabšala.

Združitev farm in valilnice v »Perutninske farme«

2. 3. 1971 sta se k Farmi Sela in Kidričevo, ki sta bili dotlej samostojen obrat priključili še Farma brojlerjev na Bregu in Valilnica na Turnišču (ki sta do takrat spadali h Klavnici na Bregu) in se ob novo izvoljenih organih samoupravljanja združili v enotno organizacijo z imenom Obrat Perutninske farme, ki je v letu 1976 v skladu z Zakonom o združenem delu začel poslovati pod imenom TOZD Perutninske farme. Gotovo je, da si je TO Perutninske farme po proizvodnji valilnih jajc in DSP čvrsto priborila danes vodeč položaj v republiki.

Nezadržan dvig proizvodnje, produktivnosti in doseženih proizvodnih rezultatov

S transformiranjem svoje proizvodnje od šibkih začetkov do najmodernejših tehnologij je kolektiv v zelo kratkem času gotovo prekosil najbolj optimistična predvidevanja. Gotovo se ima kljub precejšnjim težavam ki ga spremljajo, prav dvigu proizvodnje, produktivnosti in doseženih kvaliteten premikov, ki so posledica stalnega izpopolnjevanja in racionalizacije tehnološkega procesa ter dosledne aplikacije novih znanstvenih spoznanj, zahvaliti, da je dosegel to kar danes predstavlja. V koliki meri je proizvodni tempo narastel v zadnjih petih letih pove podatek, da smo v TOZD Perutninske farme v zatečenem srednjeročnem obdobju 1976/80 realizacijo rasti proizvodnje dvigali letno za 22 % ob 10 % povečanju produktivnosti letno, medtem ko se je proizvodnja DSP poveče-

Oprema, s kakršno smo začeli intenzivno vzrejo

(Foto arhiv PP)

vala in se še povečuje letno celo za preko 30 % — ob čemer pa čeprav v absolutnih številkah dosegamo še primerne učinke tudi v letošnjem letu beležimo dokaj hraber dvig produktivnosti za 12 %. Če imamo pred očmi vse ostale premike, ki so bili doseženi ob neprestanem izboljševanju proizvodnih normativov, moramo ugotoviti, da se je kolektiv ob tako skokovitem naraščanju proizvodnje, ki ga je moč v svetu le redko zaslediti, moral soočiti z nemalimi strokovnimi in organizacijskimi problemi, katerih pa vsled svoje skromnosti nikdar ni moral obešati na veliki zvon. Prepričan pa sem, da že danes močno presežen srednjeročni program in nenazadnje vzpodbudne primerjave v doseženem dohodku in ostalih kazalcih z ostalimi sorodnimi organizacijami v državi govorijo zato, da je kolektiv v svojih prizadevanjih uspel, saj danes že samostojno in uspešno obvladuje proizvod-

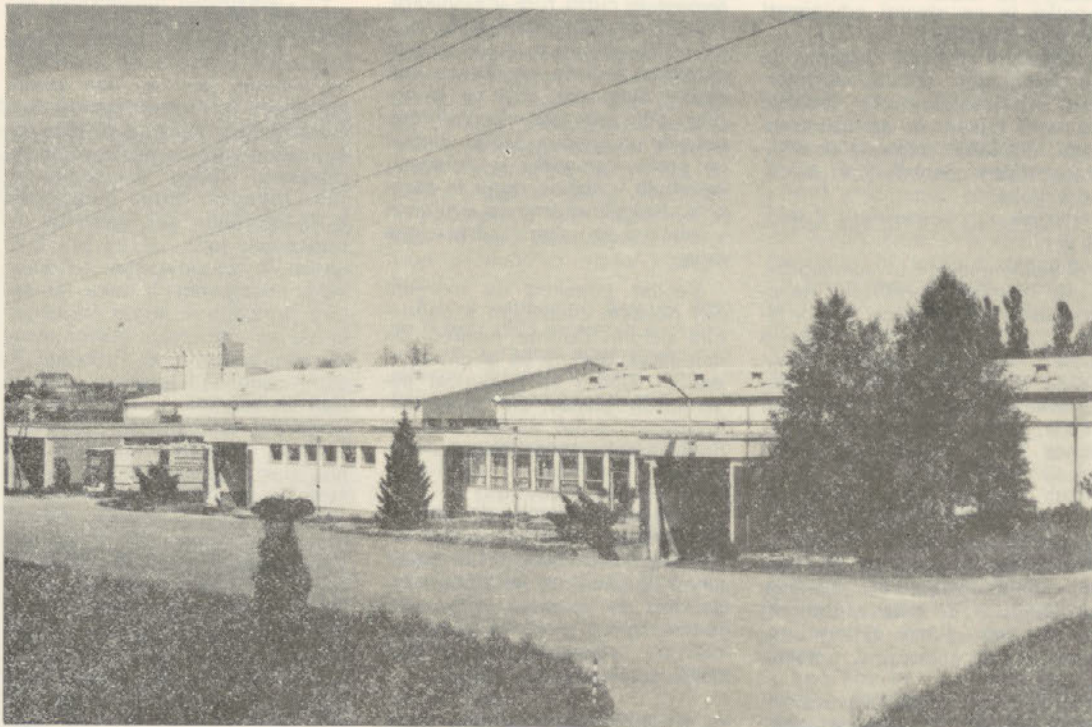
njo brojlerskih starih staršev, kar ocenjujemo za pomemben dogodek za nadaljni razvoj naše dejavnosti na višji ravni in ki ob uspešno zastavljenem izvozu DSP istočasno pomeni stabilizacijski prispevek k zmanjšanju potrebnih deviznih sredstev za uvoz reprodukcijskega materiala ob istočasni večji udeležbi zahtevnejšega intelektualno strokovnega dela v končnem proizvodu.

Preusmeritev Perutnine v reprodukcijo je obetajoča — treba pa se bo temu primerno organizirati

Ob usmeritvah za naslednje srednjeročno obdobje pa se moramo temeljito dogovoriti kje je naša perspektiva in vlaganja, prilagoditi dejanskim družbenim interesom v smislu razvojnih usmeritev in večje udeležbe lastne pameti v izvozu in transfera tehnologije in izkušenj na manj razvita področja. Zato je prvi

Valilnica, čeprav sodobna in velika, že postaja »ozko grlo« v proizvodnem procesu

(Foto: L. C.)

pogoj prestrukturiranja proizvodnje za večji izvoz reprodukcije na višjem nivoju, ki bo pomenil manjšo odvisnost od uvoza strateško važne soje in ribje moke in višjo produktivnost ter s tem večji ustvarjeni dohodek. Seveda bo s tem nastal nov razvojno kvaliteten moment, ki bo v naslednje srednjeročno obdobje na mnogih področjih (investicije, rentabilnost poslovanja, tehnologija, večji povdarek za nabavo potrebne opreme itd.) vnesel povsem drugačna razmerja. V prvi vrsti se bodo kupci našega materiala istočasno z dobavo živali od nas ažurni in solidni strokovni servis v smislu sprovajanja ustrezne organizacije proizvodnje, tehnologije, zdravstvene zaščite, projektiranja itd. Treba bo formirati strokovni tim, ki bo preverjane podatke iz literature obogatil s svojimi izkušnjami in jih v obliki inženiranga in na licu mesta posredoval poslovnim partnerjem doma in v tujini — kajti zgolj prodaja brez zagotovljenega strokovnega servisa, ki bi jamčil uspešno proizvodnjo kupljenih živali, bi bila kratkovidna prodaja. Da bi se izognil neljubim presenečenjem, pa bo treba stvari ob tako široko zastavljenem proizvodnem programu in asortimanu na vseh nivojih zastaviti dolgoročno — tako v komercialni s poznavanjem in obvladovanjem tržišča in pravočasne prodaje, kar je pri živem materialu še posebno važno kot v proizvodnji. Vsekakor nas doseženi obseg in akceptirana zahtevna preusmeritev proizvodnje, ter možnosti odnosno istočasno s prodajo živali nujnost transfera strokovnih rešitev in zaostreni pogoji gospodarjenja postavljajo pred mnogo bolj komplicirane naloge kot smo jih bili vajeni doslej. Zato bi bilo treba čim prej izdelati program konkretnih nalog in se ob analizi z ukrepi lotiti problemov. Mi

problematiko žal večkrat rešujemo s pokrivanjem izgub, namesto da bi začeli ukrepati takoj ko ugotovimo, da se nam jutri obetajo težave. Ne smemo dovoliti, da bi se z odlašanjem reševanja problematike in vsled neažurnosti stvari preveč zaostriale, kajti znano je kakšno je vzdušje in počutje ljudi, kjer se znajdejo v takšnih težavah.

Vsled petih dislociranih enot je delovanje otežkočeno

Pri nas na Farmah je delovanje v praksi otežkočeno, gotovo mnogo težje kot v nekaterih ostalih TOZD. Imamo namreč pet dislociranih delovnih enot, ter je tako dosti težja organizacija dela, sklicevanje sestankov, vsklajevanje in obveščanje, kakor tudi osebni kontakti članov, kolektiva nasploh, kar včasih tudi negativno vpliva na dobre medsebojne odnose. Vsled maloštevilnega kadra in zaposlenih nasploh je vsak na svojem mestu preobremenjen z odgovornim delom in s problemi žive proizvodnje.

Odgovornost in stanje pripravljenosti se pri delu z živim materialom nikoli ne neha

Odgovornost in stanje pripravljenost traja seveda še popoldne in niso redki primeri, ko je treba sredi noči vstati, oditi od doma in ukrepati da ne pride pri živalih do katastrofe. Tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih zjutraj hitijo na delo, za njih ni počitka, skupni izleti z družino odpadejo, tudi kosilo je pozno ... ob takih prazničnih dneh. Poleg tega pa delo z živim materialom postaja zmeraj zahtevnejše in bolj odgovorno saj smo ljudi obremenili še z mnogimi dodatnimi delovnimi organizacijami. Vsekakor nakazane delovne pogoje v današnjem času ljudje čedalje

pogosteje izpostavljajo in težje premagujejo. Treba bo napraviti več organizacijskih in ostalih naporov da se ljudje v tem pogledu razbremenijo, odnosno bolj enakomerno razporedijo.

Nespoštovanje dogovorov moti in otežkoča že tako zapleteni proizvodni proces

Seveda farmarji doživljamo še vse mogoče presenečanja, ki še dodatno hudo vzbukajo in iztirjajo že itak napeti in zagnan tempo našega vsakdana. Tako se je npr. še prejšnji mesec zgodilo da smo imeli že zapakirano 100.000 kom. DSP pripravljenih in namenjenih za izvoz v Iran, pa smo tik pred odhodom letala dobili obvestilo, da izvoz vsle začasno zaprte meje do nadaljnjega odpade. Kot da so piščanci železo ki se da vskladiščiti ... No, s hitrim ukrepom smo se tudi tokrat kot že mnogokrat doslej rešili najhušega. Nekaj dni za tem smo ob 11 uri dobili iz komerciale novico da so uspeli prodati v izvoz 280.000 valilnih jajc (celotna 2,5 dnevna proizvodnja) in da bo naslednji dan ob 6 uri na farmi Sela že čakal avstrijski šlepar ki bo blago odpeljal čez mejo. Nobeden pa seveda ni vedel s kakšnimi naporji smo se srečevali da smo lahko preko noči takšno količino jajc preložili iz valilniških les na vložke, jih zapakirali in pripravili za izvoz. Vsaka takšna presenečanja z živim materialom seveda še dodatno načenjajo živce in treba bi bilo v okviru odgovornih služb storiti vse, da bi jih bilo čim manj, ker preveč obremenjujejo naš sicer zelo potrpežljivi kolektiv.

Tudi razne nabave in usluge tujih ali domačih izvajalcev je večkrat kljub podpisanim pogodbam kar nemogoče pravočasno realizirati. Že ko se godi škoda ali grozi še kaj hujšega si ne

moremo pomagati in jim priti na kraj ker se intervencije odbijajo kot bob od stene. Človek se večkrat opravičeno sprašuje zakaj tako in kako dolgo še tako?

Delo s plemenskimi živalmi je odgovorno

Vsa živa perutninska proizvodnja, kot njihovi končni proizvodi so v farmski proizvodnji pod stalno kontrolo lastnih strokovnjakov in inšpekcijskih služb, ki skrbijo in odgovarjajo da se vsa proizvodnja odvija v skladu z zakonskimi predpisi in da so v smislu zdravja in kvalitete, maksimalno upoštevanji in zaščiteni vsi interesi naših poslovnih partnerjev n potrošnikov. V tem okviru je še posebno pomembno strokovno in poslovno tehnično sodelovanje z TOZD za Veterinarstvo Biotehniške fakultete v Ljubljani, z Živinorejskim zavodom na Ptuj in ostalimi strokovnimi in znanstvenimi institucijami v državi in izven nje. Dejstvo je, da se v perutninarstvu še posebno hitro spreminjajo in izboljšujejo tehnično-tehnološki trendi in da je v tem pogledu treba tesno sodelovati z strokovnimi institucijami v kolikor hočemo stopati v korak s svetovno proizvodnjo. V nobeni drugi živinorejski dejavnosti niso namreč za uspeh tako bistvenega in odločilnega pomena prav optimalne kapacitete z velikimi in usklajenimi serijami v raznih fazah proizvodnje kot prav v naši proizvodnji. Delo s plemenskimi živalmi in sedaj še z brojerskimi starimi starši pa se nahaja še čisto na začetku naše proizvodnje verige in je seveda še toliko bolj odgovorno tako znotraj delovne organizacije kot do družbe nasploh — vsaka daljša prekinitve kateregakoli člena na začetku naše proizvodne verige kjer se z reprodukcijo nahajamo, bi imela lahko za posledico ogrožitev socialne varnosti zaposlenih v Perutnini.

(Foto: L. C.)

Sodobno opremljeno pitališče

Energetsko — surovinske težave je potrebno postopoma ublažiti

Zato je potrebno osvetliti in razreševati nekatere probleme, ki bi lahko ovirali nameravni trend rasti naše proizvodnje, odnosno ogrozili njeno rentabilnost. Dejstvo je, da oskrba z beljakovinskimi surovinami in energijo postaja vedno dražja in bolj problematična, da pa si intenzivnega perutninarstva brez tega ne moremo zamišljati. Treba bo torej napraviti inventuro in v prvi fazi varčevalnih ukrepov črtati vse tisto, kar se danes ponekod morda še troši preko fizioloških meja — gotovo so še marsikje rezerve in strokovne službe jih bodo znale najti in izkoristiti. Kriza energetske surovinske narave bi se lahko ublažila tudi s stalno skrbjo za izboljšanje organizacije in tehnologije proizvodnje, s proizvodnjo genetsko odpornih živali in nenazadnje z rigoroznejšimi higijensko sanitarnimi merami. Obstoječe stanje bo nas tudi prisililo da bomo izboru nameravanih novogradenj, izolaciji in racionalnejšemu izkoriščanju proizvodnih kapacitet

PERUTNINSKE FARME VODILNI REPRODUKCIJSKI CENTER

posvetili več pozornosti. V smislu varčevalnih ukrepov pri uporabi čedalje bolj deficitarnega nastilja in ostalih proizvodnih učinkov, smo štiri nove proizvodne objekte že opremili z gredami in temu primerno razporedili vso notranjo opremo. Z nabavo plastičnih jajčnih vložkov in zabojev za transport DSP, smo se v veliki meri izognili dragi kartonski embalaži, ki je bila le za enkratno uporabo itd.

Na drugi strani pa nikakor nismo zadovoljni, da se tako kvalitetni biološki odpadki kot so valilniški vozijo mimo lastne kafilrije na odpad in onesnažujejo okolje, namesto da bi se v obliki reciklaže kot najdražja in najkoristnejša beljakovinska komponenta, vračali nazaj v živo proizvodnjo in tako razbremenili devize za uvoz drugačnih komponentov.

Razvito samoupravljanje je zagotovilo realizacije srednjeročnega programa

Vzporedno s poslovnim in investicijskim razvojem so Perutninske farme dosegle tudi velike rezultate na področju izpolnjevanja samoupravnega — socialističnih družbeno ekonomskih odnosov. Pravzaprav je razvoj Perutninskih farm najtesnejše povezan s kvalitetnim napredkom samoupravnih odnosov. Bolj kot kdajkoli se moramo zavedati, da smo vsi skupaj in vsak odgovorni za jutrišnji razvoj, za prihodnost. Dokler to spoznanje ne bo prišlo v meso in kri vseh zaposlenih, bomo imeli težave. Sedanji položaj pa je tak, da moramo z vso resnostjo in odgovornostjo v prvi vrsti mobilizirati vsakega človeka, vse strokovno vodstvene strukture, samoupravne in družbeno politične činitelje za organizirano, kontinuirano in odgovorno delo. Seveda pa za čim uspešnejše in kvalitetnejše doseganje smernic proizvodnega programa in za izboljšanje poslovne učinkovitosti pričakujejo tudi več sodelovanja, pobud in predlogov s strani strokovnih sodelavcev, veterinarske službe in organizatorjev proizvodnje, ter nenazadnje večjo pripadnost, zanesljivost in

razumevanje strokovnih in skupnih služb pri reševanju vsakodneвне problematike.

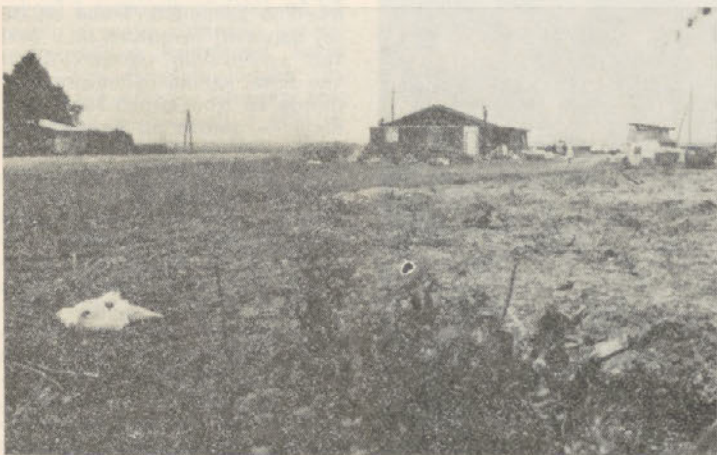
V svetovnih razmerah izpizanten reprodukcijski center — sad prizadevanj, znanja in izkušenj celotnega kolektiva.

Z današnjo letno proizvodnjo 43 milijonov valilnih jajc, težkih pasem 32 milijonov enodnevnih piščancev za pisanje brojlerjev, preko 4.500 t žive perutnine za zakol, ob uspešno uvedeni proizvodnji starih staršev, je TOZD Perutninske farme s skupno 180 zaposlenimi, gotovo že v sedanjih okvirih postal tudi v svetovnih razmerah izpizanten reprodukcijski center perutnine. Je pa še pol ambicij in zaupanja vase, mlad in sposoben da opravlja zahtevno in odgovorno nalogo nosilca napredka intenzivnega perutninarstva in njegove reprodukcije. Nikdar pa seveda z doseženim ne smemo biti zadovoljni, kajti ničesar ni tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše in še bolj učinkovito. Načrtujemo še mnoge organizacijske, tehnološke in zootehniške izboljšave, ki bodo ob maksimalnem angažiranju kolektiva in ob spoštovanju in sprožanju dogovorjenega, seveda bogato obrodile. Zato od vsakogar pričakujemo, da bo organizirano in s polnim občutkom odgovornosti razmišljalo o kvaliteti in o boljšem in bolj učinkovitem delu — ponovno pa naj poudarim, da bo dogovorjene sprejete naloge in obveznosti vsak na svojem delovnem mestu moral uresničiti. Rezultati, ki smo jih v relativno kratkem času dosegli in na katere smo upravičeno lahko ponosni, so sad odrekanih, prizadevanj in večletnega pridobljenega znanja in izkušenj celotnega kolektiva. V svoji perspektivi predvidevamo poleg velikih investicij v povečanje zmogljivosti (nove farme, valilnice) še mnogo manjših vlaganj v opremo, racionalizacijo ter izpopolnjevanje tehnološkega procesa in v vse tisto kar bo doprineslo k boljši organizaciji, zmanjšanju proizvodnih stroškov in še k večji kvaliteti naših proizvodov.

Mr. KAC Franc, dipl. vet.

Priprava na gradnjo nove farme

(Foto L. C.)

Razvojna pot TOK Kooperacija Hajdina

Za lažje razumevanje vključitve v razvoj delovne organizacije Mesokombinat Perutnina Ptuj, bomo registrirali dogajanja v naši temeljni organizaciji od njenega nastanka do danes. Nastanek sega v leto 1948, kar pomeni 32 let povojnega razvojnega obdobja.

Kmetijska zadruga Hajdina (sedanja TOK Hajdina) je bila ustanovljena 25. 2. 1948 na ustanovnem občnem zboru zadrugnikov, leta 1960 pa sta se ji priključili kmetijska zadruga Turnišče in Slovenja vas. Odločba izdana od občinskega ljudskega odbora Ptuj, je priključitev pravno uredila. Takratna kmetijska zadruga Hajdina se je ukvarjala običajno z kmetijskimi proizvodi.

Člani zadruga so bili tisti kmetovalci, ki so imeli sklenjene kooperacijske pogodbe in so vplačali vpisnino v znesku 150 din. Leta 1964 je zadruga štela po evidenci 751 članov.

Zadruga je bila včlanjena v Gospodarsko zbornico Maribor, Zadrugo zvezo SRS, ter v Poslovno združenje kmetijskih proizvajalcev in predelavcev industrije Murska Sobota.

Iz naštetega si je mogoče za gornjo obdobje ustvariti sliko dela, ki je bilo vsestransko, manj specializirano in za zaposlene delavce obsežno in težavno, saj so morali v bistvu strokovno obvladati široko področje dejavnosti. V tem obdobju je bila tudi značilna česta menjava zaposlenih, kar je imelo gotovo neugodno posledico pri delovnih uspehih. Tak razvoj je pogojeval tedanji neprožni gospodarski sistem v kmetijstvu. Z vsakoletnimi manjšimi organizacijskimi spremembami je kmetijska zadruga v taki obliki delovala vse do 1. 10. 1966, ko se je na podlagi referendumov delavcev in zadrugnikov izrekla za priključitev k Mesokombinatu Perutnina z vso dotedanjo dejavnostjo. Po tem obdobju ni več poslovala kot samostojna delovna organizacija, temveč kot obrat za kooperacijo. Da bi delo na področju kmetijske dejavnosti v občini Ptuj razdelili, so se pričeli razgovori s predstavniki Kmetijskega kombinata Ptuj o bodoči dejavnosti obeh organizacij. Tako se je sčasoma izoblikovala taka shema dela, da bi Kmetijski kombinat Ptuj organiziral razvoj ne-specializirane kmetijske proizvodnje preko obrata za kooperacijo Ptuj, obrat Hajdina pa bi se specializiral samo za kooperacijsko sodelovanje pri proizvodnji piščancev — brojlerjev.

V letu 1974 je bil na pobudo kooperantov in delavcev obrat za kooperacijo v Hajdini preoblikovan v TOZD za kooperacijo.

Perutninarsko dejavnost je obrat že v letu 1966 razširil daleč izven ptujске občine. Razmah pa so spremljale tudi napake, kar je nujno zlo vsakega pospešenega razvoja. V letu 1978 se je TOZD preimenovala v Temeljno organizacijo kooperantov Hajdina, ki je nastal na podlagi določil Zakona o združenem delu in seveda na podlagi soglasja delavcev in kooperantov.

Iz kratkega pregleda lahko ugotovimo, da je od leta 1948 kmetijska zadruga Hajdina doživela mnogo organizacijskih sprememb, vsaka izmed njih pa je zahtevala ustrezna prilagajanja novi obliki organiziranosti in samouprave.

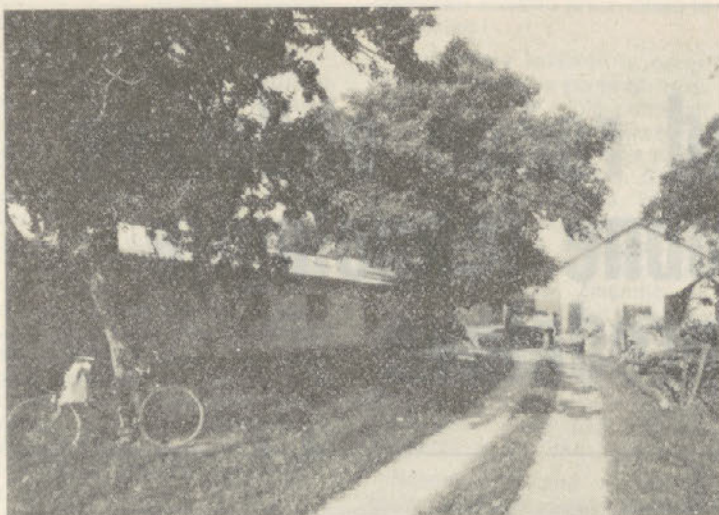
V okviru delovne organizacije obstajajo za delavce v kooperacijskem proizvodnem odnosu popolnoma drugačni in specifični pogoji, saj delavci delujejo na področju zasebnega oziroma privatnega interesa, kjer proizvodni proces ni v celoti kontroliran, celo nasprotno — nemogoče ga je postaviti pod družbeno kontrolo kot v družbenih proizvodnih obratih.

Posledica tega so večje možnosti proizvodnih napak in oteženi odnosi na relaciji zasebnik — delavec.

Osnovni pravni dokument medsebojnega odnosa je kooperacijska pogodba, ki se je vrsto let dopolnjevala in se bo tudi vnaprej morala usklajevati z novimi organizacijskimi oblikami dela in z obstoječo ali novo zakonodajo.

Dosedanji sistem brojlerske proizvodnje je slonel izključno na kooperacijskem sodelovanju. Pri tem so se pokazale sledeče dobre lastnosti:

- hlevi so razporejeni v večji ali manjši medsebojni oddaljenosti, kar izključuje prenos bolezni iz jate v jato ali ga vsaj otežuje,
 - angažiranost zasebnih sredstev kmeta ob novogradnji hlevov in pri nabavi opreme zanje,
 - dvig družbenega standarda kooperanta v vasi,
 - možnost novih dopolnilnih delovnih mest družinskih članov na kmetiji,
 - večja socialna varnost kmetij,
 - možnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja nosilca kooperacijske pogodbe — torej delovne dobe (isto kot pri zaposlenih delavcih).
- Slabe strani sodelovanja:
- višji stroški za prevoz DSP, krmila, materiala za kurjavo in odvoz vzrejnih piščancev,
 - težji vpliv na kooperante pri usposabljanju za oskrbovanje piščancev,
 - oskrbovanje piščancev po raznih družinskih članih, ki nimajo enako zahtevnega pristopa,

— precejšeni pretok dohodka od piščancev na drugo področje (osebni standard, ostala kmetijska proizvodnja itd.),
— delno izmikanje dogovorjeni planirani proizvodnji kljub kooperacijski pogodbi.

Da bi v bodoče, in to že v srednjeročnem programu 1981—1985 negativne pojave v glavnem odpravili, bo delovna organizacija programirala korigiran razvojni koncept, ki se bo odražal:

- v manjšem tempu nadaljnega razvoja kooperacijske proizvodnje,
- v večjem obsegu gradnje družbenih hlevov,
- v večjem izvozu DSP, mesa in konzerv,
- v večji prodaji DSP in staršev na domačem in tujem tržišču.

S takimi ukrepi se bodo neskladja gotovo regulirala v normalne razvojne pogoje delovne organizacije kot celote.

Razvoj brojlerske proizvodnje

Ta se je v Mesokombinatu Perutnina začela pri kooperantih v letu 1965 v zelo skromnem obsegu na raznih podstrešjih starih govejih hlevov v celoti z ročno opremo. Ventilacija je v mnogih prostorih bila le naravna, v vzrejo pa je bilo potrebno vložiti mnogo ročnega dela. Kljub veliki zagnanosti strokovnih delavcev v Hajdini se je število vzrejenih piščancev le počasi večalo, saj so bili prostorski pogoji v zasebnem sektorju omejeni izključno na stare hleve. In ne samo to, tudi izkušeni pri delavcih in kooperantih še ni bilo dovolj. Kapacitete so bile skromne, saj so prenekateri takratni rejci vhljevali tudi le 500 kom v turnusu, sedaj takih rejcev že dolgo ni več. Lahko bi rekli, da je kljub organiziranosti proizvodnje slonela bolj na ekstenzivnosti in manj na industrijskem načinu dela.

Sodobnejši hlevi so se v večji meri začeli graditi v zasebnem lastništvu leta 1972, ko je bilo zgrajenih 10 novih hlevov, v letu 1974 pa je bilo zgrajeno celo 59 novih hlevov. V začetku so še bili zanimivi hlevi z zmogljivostjo 5.000 kom v turnusu, zadnji dve leti takih hlevov nihče več ne gradi. V zadnjem obdobju so v gradnji hlevi za 10.000—20.000 kom piščancev v turnusu. Za tak hlev pa mora biti lastnik organizacijsko in strokovno razgledan, sicer problemov v proizvodnji ne obvlada. Da bi približno lahko ocenili tempo razvoja v kooperaciji, priobčujemo nekaj podatkov o letni rasti brojlerske proizvodnje.

Leto	Novozgrajeni hlevi	Pridelani kg živih piščancev v tonah
1966		103
1967		785
1968		1.880
1969		2.325
1970		5.860
1971		8.120
1972	10	8.640
1973	54	11.299
1974	59	14.239
1975	48	15.993
1976	23	18.231
1977	34	20.149
1978	41	23.949
1979	38	28.150

Število kooperantov se je iz leta v leto menjalo, ker so prenehali proizvajati v adaptiranih hlevih zaradi dotrajanosti ali pa je bilo krivo pomanjkanje delovne sile, premajhni rejni prostori itd. Podatki kažejo, da se je število rejcev povečalo za 35 % kljub temu, da se je v istem obdobju proizvodnja povečala v mnogo večji meri, kar je posledica gradnje novih hlevov z večjimi zmogljivostmi po kooperantu.

Stanje rejcev s pogodbami od leta 1972:

Leto	Število	Indeks
1972	275	100
1973	345	125
1974	382	139
1975	368	134
1976	365	133
1977	361	131
1978	378	137
1979	375	135

Ob koncu leta 1979 je po proizvodnih okoliših bilo sledeče število kooperantov:

Proizvodni okoliš	Štev. rejcev	% od skup. šte.
Ptujsko polje	60	16,08
Dravsko polje	49	13,14
Haloze	63	16,89
Slov. Konjice	44	11,80
Slov. Bistrica	44	11,80
KK Slov. Bistrica	42	11,26
Kozjansko	29	7,77
Koroška	21	5,63
Z nedograjenimi novimi hlevi	21	5,63
SKUPAJ	373	100

Da bi si lahko ustvarili predstavo o razširjenosti brojlerske reje navajamo občine v katerih imamo organizirano kooperacijo. Ptuj, Slov. Bistrica + KZ, Maribor, Slov. Konjice, Radlje (z družb. sektorjem), Šentjur, Ormož, Lenart, Slovenj Gradec, Čakovec, Krapina, Šmarje, Gornja Radgona, Zabork, Dravograd.

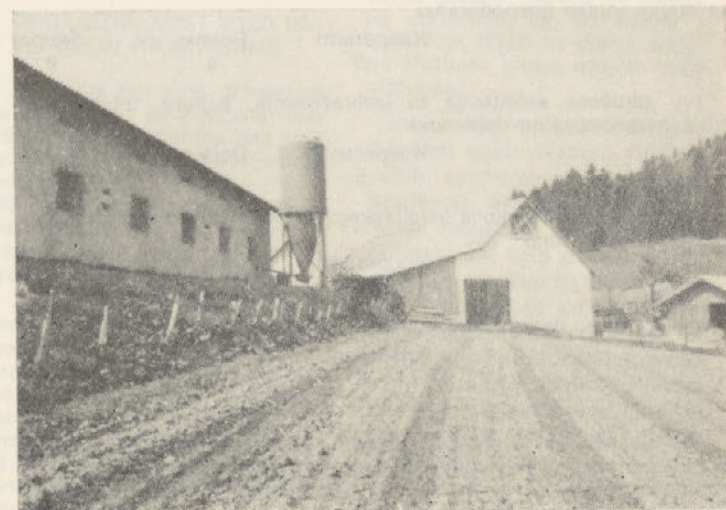
Dobra polovica kooperacijske reje je torej razširjena v občinah Ptuj in Slovenska Bistrica, ki sta obenem tudi najbližji.

Visoka proizvodnja je gotovo posledica znatnih vloženih sredstev saj se je v tem obdobju na novo zgradilo, opremilo in usposobilo za proizvodnjo 307 hlevov različnih kapacitet, v obliki dolgoročnih kreditov pa vložilo okrog 76.834.000 din. Če k temu prištejemo vložena sredstva kooperantov, ki jih ocenjujemo v višini 40 % od gornjega zneska, (delo, zemljišče, komunalna ureditev, dokumentacija, likacija itd.) ali 30.720.000 din, je bilo skupno angažiranih okrog 107.554.000 din, kar ni malo.

Samoupravna organiziranost

Se je vzporedno razvijala z proizvodnjo. Bistvo vsega je vedno bilo, da se je število delegatov v samoupravnih organih nagibalo v korist kooperantov. Organi upravljanja v TOK so sledeči:

Naziv	Kooperanti	Delavci	Skupaj
— zbor delegatov	14	7	21
— nadzorni odbor	7	2	9
— odbor sklada rizika	8	1	9
— komis. za med. razmerja	—	5	5
— disciplinska komisija	6	—	6

Mesna industrija od ročne obdelave perutnine do sodobne tehnologije klanja in predelave

KLAVNICA PERUTNINE

Začetki klanja z ročno obdelavo in pripravo perutnine za tržišče sega v čas ko »Perutnina« še ni imela organizirane svoje reje. Živi piščanci, mnogo višjih starosti kot danes, so se nakupovali v bližnji in daljni okolici. Nekatere naše zveste sodelavke se še spominjajo dni ko so v kupu perja ročno skubile piščance in tekmovali, katera jih bo oskubila več, in katera jih bo obdelala bolje, kajti kvaliteti se je že takrat posvečala vsa pozornost. Spomini na tiste dni so lepi, ker so iz mladosti, pa tudi grenki ker se je delalo v mnogo težjih pogojih kakor danes.

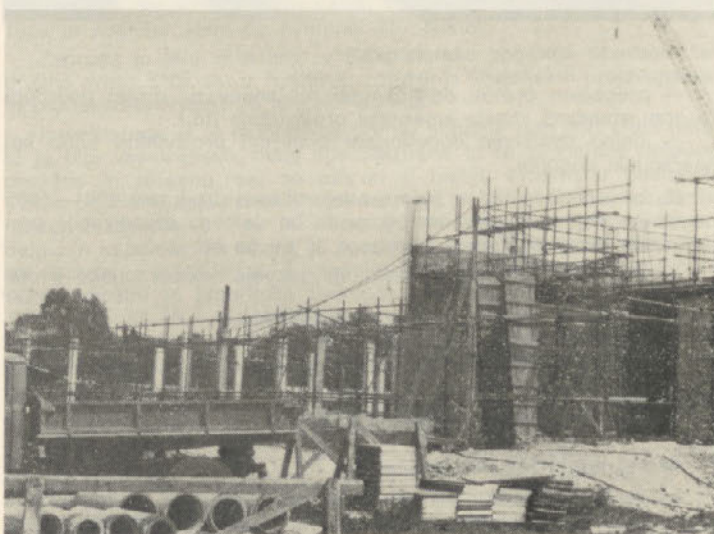
Kotel za gretje vode in kasneje ročni rotacijski skubilnik predstavlja začetek mehanizacije na tem področju. Prva uvožena klavniška oprema, ki je imela tudi že tekoči trak je imela kapaciteto 500 kom na uro, nadomestila pa je le malo ročnega dela. Po vzpostavitvi lastne proizvodnje žive perutnine na novozgrajeni fermi in kasneje v kooperaciji je postala takšna klavnica kmalu premajhna in na tedanji lokaciji v mestu nevzdržna. Tako je bila leta 1967 zgrajena nova klavnica na Bregu s hladilnimi prostori in z za tiste čase moderno inštalirano opre-

mo firme Gordon Johnson iz Velike Britanije. Tudi kapaciteta 2.000 kom zaklanih piščancev na uro je predstavljala takrat še veliko rezerve.

Toda rezerva v kapaciteti je bila le kratek čas. Nagel razvoj vseh ostalih faz proizvodnje v »Perutnini« je zahteval tudi stalno povečevanje količin zakola, tako da se je že po treh letih — t. j. leta 1970 prešlo na dvoizmensko delo. Kmalu pa je bilo tudi to premalo. Leta 1973 je bila v klavnici na Bregu izvedena rekonstrukcija s povečanjem hladilnih in skladiščnih kapacitet ter izpopolnitvijo opreme s čimer je bil omogočen zakol 6.000 kom piščancev na uro. Ponovno se je prešlo na enoizmensko delo s katerim se je ob primerni organizaciji dela zmoglo vse do aprila meseca leta 1978.

Izredno hiter porast proizvodnje, ki predstavlja samo v zadnjih 5. letih več kakor podvojitve skupne količine je zahteval tudi v zadnjih letih številne nove organizacijske ukrepe ter stalno izpopolnjevanje opreme in tehnologije. Danes se dela v dveh delovnih izmenah, oprema pa je skoraj v celoti nova.

Zahvaljujoč leta 1967 perspektivno dobro zastavljeni in leta 1973 dopolnjeni zgradbi perut-

Gradnja perutninske klavnice

(Foto arhiv PP)

ninske klavnice je bilo v zadnjih letih možno stalno dopolnjevati opremo za zakol in obdelavo perutnine in s tem parirati vedno večjim količinam in zahtevnosti proizvodnje. V tem času je bila zamenjana večina stare angleške opreme z novo sodobno opremo holandske firme STORK.

Največje spremembe v pogledu zamenjave in dopolnitve

opreme so bile realizirane v letu 1979. V tem letu je bila zaključena sanacija objektov po požaru, ki smo ga utrpeli leta 1978, prav tako pa tudi zamenjana cela evisceracijska linija s postavitvijo novih sodobnih strojev, ki so nadomestili številne težke ročne delovne operacije. V sprejemnem delu klavnice je bil nameščen avtomatski klavec, v pakirnici pa izvedena nova or-

Poleg tega sodelujejo kooperanti še v samoupravnih interesnih skupnostih v občini Ptuj:

— združena delegacija za otroško varstvo, socialno skrbstvo in stanovanjsko gospodarstvo

Kooperanti	Delavci	Skupaj
5	4	9

— združena delegacija za izobraževanje, kulturo, telesno kulturo in raziskovalno dejavnost

Kooperanti	Delavci	Skupaj
5	4	9

— združena delegacija invalidskega in pokojninskega zavarovanja ter za zaposlovanja

Kooperanti	Delavci	Skupaj
5	4	9

— združena delegacija za zbor združenega dela

Kooperanti	Delavci	Skupaj
4	3	7

Po potrebi se imenujejo še razne komisije, kar dokazuje, da so kooperanti v družbenem in gospodarskem življenju zadovoljivo zastopani. Rezultati pa so seveda odvisni tudi od dobrega ali slabega dela članov delegacij.

V stikih z ljudmi nastajajo v proizvodnji občasne težave, katerim nismo vedno takoj kos kljub dobremu strokovnemu kadru v delovni organizaciji. Pri tem se včasih skrhalo odnosi med delavci in kooperanti. Tako nastane logična posledica teh odnosov tudi pojav dodatnih organizacijskih, tehnoloških in drugih napak pri delavcih in kooperantih, ki otežujejo delo in normaliziranje odnosov. Težave, ki nastanejo, so se in se bodo lahko reševale **izključno po samoupravnih poti**, to je z dogovori preko organov upravljanja. Da bi se tega posluževali v vseh primerih in vsi, pa bo potrebna dodatna vzgoja tistih, ki mislijo da taka pot ni potrebna.

Stabilizacijska prizadevanja

O stabilizaciji imamo priliko mnogo razpravljati, zavedamo se da je treba

- več delati in dvigniti produktivnost dela
- več ustvarjati
- zmanjšati stroške skupaj in po enoti
- trošiti tisto, kar ustvarimo

Delovna organizacija kot celota se v celoti vključuje v te tokove, uspeh pa je v posameznih dejavnostih razčiščen. Ker prizadevanja niso in ne bodo le trenutnega značaja, se bomo delavci in kooperanti morali sprijazniti z ukrepi in včasih morda tudi skromnejše živeti kot smo že bili navajeni. Stabilizacija je prav tako stvar razmišljanja in delovanja vsakega posameznika.

Reisman Jože

ganizacija in tehnika pakiranja. Povečane so bile hladilne in razhlajevalne kapacitete.

Največjo pridobitev perutninske klavnice in TO kot celote v zadnjem času predstavlja nov zmrzovalni sistem, ki ga je dobavila in inštalirala renomirana zahodnonemška tvrdka Linde. Čeprav je bila pot do začetka obratovanja dolga in komplicirana, lahko danes ob prvih izkušnjah trdimo, da je bila odločitev za nabavo takšnega sistema prava in ob pravem času. Avtomatski zmrzovalni sistem nam omogoča kontinuirano globoko zmrzovanje več kot polovico proizvodnje, kar je neprecenljive vrednosti prav sedaj ko smo začeli tudi z izvozom perutninskega mesa.

Naša perutninska klavnica sicer ni najsodobnejša v Jugoslaviji, ker so za nekatere pravkar zgrajene imeli možnost nabaviti tudi najmodernejše stroje in upoštevati najsodobnejšo tehnologijo, toda naša klavnica je po proizvodnji daleč največja in najbolj renomirana v Jugoslaviji. Naša skupna naloga je, da ta priat obdržimo.

PREDELAVA IN ŽIVINSKA KLAVNICA

Leta 1974 so bili zgrajeni objekti za predelavo mesa in proizvodnjo mesnih izdelkov. Smelo zastavljeni proizvodni načrti, da se takrat težko prodane količine perutninskega mesa v čim večji meri plasirajo tudi v drugih oblikah, so se začeli počasi uresničevati.

Proizvodnja in prodaja mesnih izdelkov za »Perutnino« žet dotlej nista bili novost, vendar pa je predstavljala proizvodnja izdelkov iz perutninskega mesa popolno novost za jugoslovansko tržišče in zelo smelo poslovno odločitev za tisti čas. Temu primerni so bili tudi prvi prodajni rezultati, ki so bili slabši od predvidenih.

Bilo je potrebno vztrajati in potrošnikom zlasti s kvaliteto dokazati, da perutninsko meso ni nič manj primerno za predelavo kot ostale vrste in da so perutninski izdelki v določenih pogledih celo kvalitetnejši. Danes takšno dokazovanje ni več potrebno, vztrajnost in čas sta naredila svoje: izdelki iz perutninskega mesa so v celoti ak-

ceptirani; količine proizvodnje to dokazujejo!

Proizvodnja izdelkov iz perutninskega mesa je po prvih težavah začela zelo naglo naraščati in je v asortimentu proizvodnje skoraj v celoti izpodrinila izdelke iz ostalih vrst mesa. Današnja dnevna proizvodnja, ki znaša cca 12.000 kg izdelkov, se brez težav proda, povpraševanju po nekaterih izdelkih pa niti ne moremo zadostiti. Zanimivo je, da so izdelke iz perutnine zelo dobro sprejeli tudi potrošniki Beograda in okolice, kjer se jih proda skoraj polovica. V Beogradu smo za te izdelke v zadnjih treh letih dobili tudi najvišja priznanja za kvaliteto.

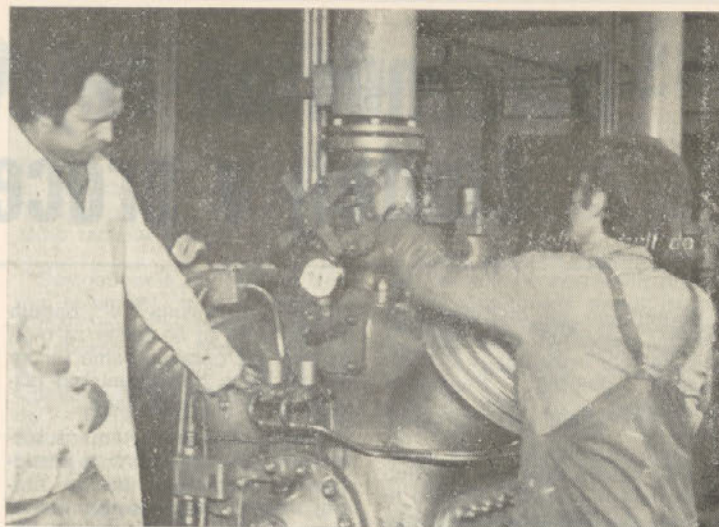
Nobenega dvoma ni, da je možno prodajo izdelkov še povečevati, saj na mnogih področjih še sploh nismo prisotni. Zato bo potrebno načrte o širitvi predelave, ki smo si jih v grobem že zastavili, začeti čimprej uresničevati.

Žal je situacija na področju proizvodnje svežega mesa v delovni enoti živinski klavnici, kot odraz splošnega stanja na tem področju mnogo slabša. Spremlja jo ekonomsko in kot posledica pomanjkanja surovin se količine proizvodnje v tej enoti stalno zmanjšujejo in je trenutno daleč izpod tistega kar se je tukaj že naredilo in kar bi bilo pod normalnimi pogoji možno narediti.

PREDELAVA KLAVNISKIH ODPADKOV

Pomemben objekt v sklopu današnje Mesne industrije predstavlja tudi oddelek za predelavo klavniških odpadkov, ki je začel obratovati leta 1974. Velike količine beljakovinskih odpadkov pri tako veliki proizvodnji v perutninski klavnici in predelavi so dragoceni vir surovin za proizvodnjo pomembne surovine za močna krmila.

Proizvodnja moke iz klavniških odpadkov je rastla vzporedno s povečanjem zakola piščancev in predelave. V tem času je bila izvedena dopolnitev opreme, ki je kapaciteto povečala za tretjino, vendar smo danes kljub troizmenskemu delu v tem oddelku na robu kapacitete in se pripravljamo na povečavo. Težimo k temu, da bi nadaljnja

Vzdrževalci morajo skrbeti, da ne pride do zastojev v proizvodnji (Foto: L.C.)

širitev obrata predstavlja čim bolj dolgoročno rešitev, kakor tudi čim bolj racionalno rešitev v ekonomskem, ekološkem, energetske in nutritivnem pogledu.

ENERGETIKA IN VZDRŽEVANJE

Ob zahtevnem tehnološkem postopku s komplicirano in zahtevno opremo je delo službe energetike in vzdrževanja še posebej odgovorno. Tudi ta služba se razvija in izpopolnjuje vzporedno z vedno večjimi in novimi nalogami, ko zmanjšujemo delovno silo s kompliciranimi avtomatskimi stroji, ki zahtevajo skrbno in natančno vzdrževanje. Strojniki vzdrževalci, hladilničarji, kurjači in električarji se morajo vsak čas zavedati, da je od njihovega dobrega dela v veliki meri odvisna uspešnost ostalega dela. S primerno organizacijo dela in požrtvovalnostjo se dobro vključujejo v delovni proces kot celoto, z bistvenim zmanjšanjem stroškov na račun okvar opreme v zadnjih dveh letih pa svoje delo tudi opravičujejo.

Poleg rednega vzdrževanja opreme, hladilnic in energetske naprave se služba kot celota aktivno vključuje v vsa sanacijska in tudi večja remontna dela, tako da smo v zadnjem času prav zaradi tega lahko samostojno izvedli tudi večje posege pri montaži in obnovi opreme.

ORGANIZIRANOST TOZD IN POGOJI PROIZVODNJE

Današnja temeljna organizacija združenega dela Mesna industrija je bila formirana leta 1976 iz dela bivše TOZD Proizvodnja-predelava. Kot največja TO v DO Perutnini ima tudi primerno samoupravno organiziranost z vsemi organi upravljanja in potrebnimi akti.

Za uspešno opravljanje predmeta poslovanja in zahtev tehnološkega procesa je delo v temeljni organizaciji organizirano po delovnih enotah. Delavci v delovnih enotah uresničujejo samoupravne pravice in dolžnosti, ki jih določa zakon in statut ter drugi samoupravni akti temeljne organizacije.

Takšne delovne enote v TOZD Mesna industrija so:

- DE — perutninska klavnica z oddelkom za predelavo klavniških odpadkov
- DE — predelava mesa
- DE — živinska klavnica
- DE — energetika in vzdrževanje
- DE — skupne dejavnosti TOZD (vodstvo TOZD, kuhinja, družbene prehrane in laboratorij)

Pri uresničevanju svojih družbenoekonomskih in samoupravnih pravic in dolžnosti odločajo delavci z referendumom, na zboru delavcev in v drugih oblikah osebnega izjavljanja po delegatih v delavskem svetu temeljne in delovne organizacije ter z nadzorstvom nad delom organov in služb v temeljni in delovni organizaciji, kakor tudi po delegacijah in delegatih v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Kljub dvoizmenskemu delu in kompliciranemu delovnemu procesu ob tekočem traku delavci TOZD aktivno sodelujejo v vseh razpravah širšega in ožjega pomena ter s svojimi predlogi prispevajo k uspešnemu reševanju tekoče problematike.

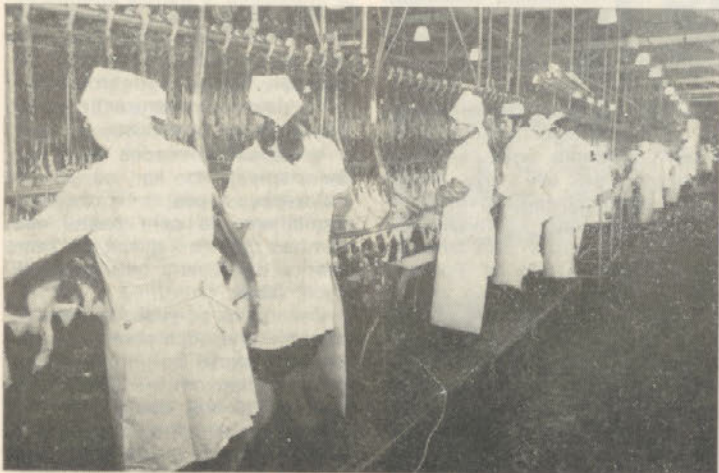
Družbeno politične organizacije TOZD in osnovne organizacije ZK, preko osnovne organizacije sindikata do ZSMS, svoje odgovorne naloge aktivno in uspešno opravljajo, ter so skupaj z vodstvom TOZD in vsemi ostalimi službami glavni nosilec vseh aktivnosti.

Intenzivno in naporno delo ob tekočem traku v stalni vlagi in nizkih temperaturah je glavna značilnost delovnih pogojev v mesni industriji. Takšno delo ni za vsakogar, zato delo tistih, ki ob njem vztrajajo že vrsto let — med njimi pa še posebej tistih naših sodelavcev in sodelavcev, ki so pri nas že od samega začetka — tem bolj cenimo. Njihova vztrajnost in požrtvovalnost naj bo vzgled in vzpodbuda tistim, ki prihajajo danes.

Vraber Franc, dipl. ing. agr.

Naporno delo v klavnici perutnine

(Foto arhiv PP)

Uslužnostna dejavnost – neobhodni činitelj v procesu proizvodnje

Naročili so mi, naj pišem o razvoju servisnih dejavnosti v naši delovni organizaciji in o težavnem položaju transporta (energetski krizi). Sam pa bi k temu še dodal nekaj misli o splošnih problemih, ki se porajajo ob našem delu, pa jih kljub dobri volji nas vseh v TOZD-u le ni mogoče vedno uspešno rešiti.

Pričel bom z razvojem servisnih dejavnosti. Mislim, da so te od leta 1970 naprej zelo napredovale. Zakaj sem se odločil pisati od leta 1970 naprej? Preprosto zato, ker to obdobje najbolje poznam. Naj mi tovariši, ki so v predhodnem obdobju na tem področju prav tako veliko storili, tega ne zamerijo.

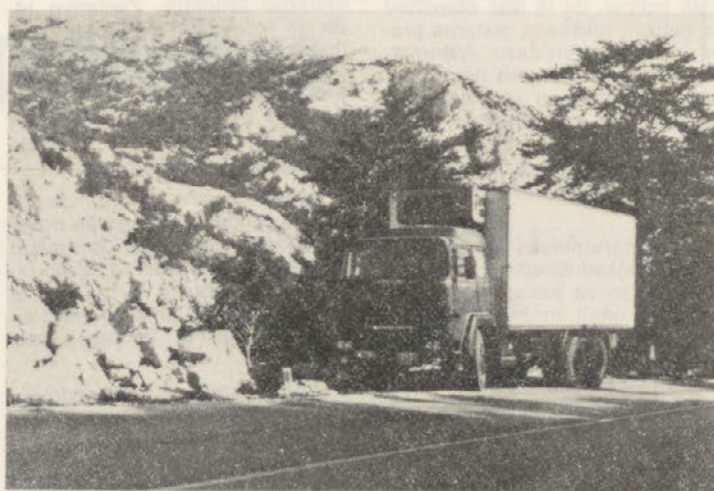
Razvoj servisnih dejavnosti je neločljivo povezan z razvojem vseh TOZD v okviru delovne organizacije. Na razvoj servisa so v preteklosti v veliki meri vplivale okoliščine, v katerih se je znašla delovna organizacija v določenem obdobju, najpomembnejša pa je bila naša politika razvoja, ki je v vsem tem obdobju slonela po mojem prepričanju na edino pravih stališčih, saj je bilo vse podrejeno primarni proizvodnji od jajca do brojlerja, čeprav je zaradi tega dostikrat zmanjkalo denarja za spremljajoče objekte. Najbrž ni naključje, da smo normalne delovne pogoje z izgradnjo prepotrebni delavnic predzadnji dobili mi, zadnji pa delavci v skupnih službah. Vse to, kar sem navedel, je imelo za posledico, da so servisne dejavnosti v preteklosti v bistvu capljale za razvojem naše delovne organizacije. Le z izredno požrtvovalnostjo vseh smo gasili probleme, ki so se pojavljali ob našem delu. Ne nazadnje je potrebno reči, da je k pomanjkljivosti naše servisne dejavnosti prispevalo levji delež tudi organiziranje posameznih

služb vzdrževanja v ostalih TOZD, ki so in še težijo za tem, da čim več opravijo same ter se na tak način nekoordinirano razvijajo brez prave podlage.

Mislim, da bomo tem problemom morali v prihodnosti posvetiti več pozornosti ter se znotraj delovne organizacije tudi o tem več pogovarjati. Seveda zahteva ta moja trditev določeno študijo o organizaciji navedenih služb.

Naša glavna naloga v tem trenutku in tudi v bodoče je v doslednejši organizaciji dela za večino zvrsti popravil, ki jih vsakodnevno opravljamo. Temu primerno pa moramo tudi poskrbeti, da se kadrovsko okrepimo. Trenutno se največ ukvarjamo z izdelavo ustreznih normativov dela za potrebe servisnih dejavnosti, ker smo se odločili, da vsaj 85 % vseh del opravimo po normah. To je zahtevna naloga, vendar bomo na področju vzdrževanja le z uvedbo norm lahko dosegli večje učinke ter s tem pocenili naše usluge, delavci v teh dejavnostih pa bodo na osnovi tega ustrezneje nagrajeni po delu. Vse to smo doslej imeli 100 procentov organizirano pri transportu in storitvah v avtomehaničnih delavnicah, kjer je te normative glede na ponavljajoča se dela bilo moč dokaj hitro in uspešno določiti. V tem trenutku je naša osnovna naloga, da jih uredimo še pri ključavničarjih, kleparjih, električarjih, v gradbeni grupi in mizarskih delavnicah. Tu so doslej sicer že delali po normativih, vendar le pri novih delih oziroma delih po ponudbah.

Seveda bi se o problematiki, ki nastaja ob našem delu dalo dosti napisati. Pri vsakem delu nastajajo problemi. Nujno je, da jih razrešujemo, nepotrebno pa je, da si jih ustvarjamo sami in kvarimo odnose tako znotraj

Srečujete nas povsod po Jugoslaviji

TOZD kot med njimi. Teh ne bi našteval, niti jih opisoval, ker menim, da jih večina dobrih delavcev tako pozna.

TRANSPORT IN ENERGETSKA KRIZA

Mislim, da smo na področju transporta dokaj dobro organizirani. Najbolje bi se naše delo lahko ovrednotilo s primerjalnimi kazalci rasti proizvodnje v zadnjih desetih letih in vložkom dela v tej proizvodnji. To pa ne pomeni, da se pri organizaciji transporta ne da storiti dosti več, seveda le ob sodelovanju vseh v verigi naše proizvodnje.

O vprašanju transporta in energetske krize ni lahko pisati, saj je zelo kompleksno in presegga problemov v naši TOZD, vendar razmišljamo o njem v okviru, kjer lahko vplivamo. Mislim, da bo naša osnovna naloga v prihodnosti ta, da čim več naših storitev spravimo na železnico, seveda ob taki organizaciji, da bodo naše potrebe lahko realizirane. Na drugi strani pa se bomo morali zavzemati tako kot doslej, da bomo naš vozni park prestrukturirali, in to tam, kjer je mogoče uvesti v program vozila z nad 12 tonami nosilnosti ter s tem v zvezi z manj prevoženimi kilometri dostaviti večje količine blaga našim kupcem. Seveda je to zelo lahko napisati, težje je pa zadevo realizirati, saj na domačem trgu ni mogoče nabaviti ustreznih vrst vozil, o problemih pri uvozu pa najbrž ni potrebno posebej govoriti.

Naj naštujem, kaj vse smo konkretno storili v prid izboljšanja energetske bilance. Poostriili smo nadzor nad porabo goriva, skupaj s TOZD Commerce stremimo za tem, da bi dostavljali blago predvsem bližnjim kupcem; na velika vozila pa smo vgradili spojlerje ter pričakujemo, da bomo z njimi prihranili okrog 6 % goriva pri istem šte-

vilu prevoženih kilometrih. Povedati pa je treba, da v poprečju ne presegamo tovarniško predpisane porabe goriva za posamezne vrste vozil. K temu je treba še dodati, da smo v pravilnik o nagrajevanju vnesli elemente za prihranke goriva in maziva. V transportu imamo s trenutno energetsko krizo obilico težav. Dostikrat pride do omejitve porabe goriva, ko ga na določenih črpalkah občasno zmanjka, da nam ga nočejo dati ali pa moramo zaradi omejitev tankati na več mestih, kar vse povzroča dodatne stroške. Ob vsem tem nas še pestijo problemi v zvezi z nabavo rezervnih delov, predvsem za uvožena vozila, kar nam prav tako povzroča določene zastoje. Če k vsemu temu dodamo še to, da so vozila zelo obremenjena in da nismo uspeli v vsem nadomestiti zastarelega voznega parka, potem se ti problemi kopičijo in je seveda treba marsikaj storiti, da se tudi v praksi razrešijo. Nisem pa pisal o težavah, ki jih imajo vozniki s svojo odsotnostjo, niti načelnja problematike, ki nastaja ob omejitvah v turistični sezoni in omejitvah v skladu z drugimi predpisi. Prepričan pa sem, da bomo kljub vsem težavam, ki se v našem delu pojavljajo, tako kot doslej tudi v prihodnje razreševali naloge v dobrobit nas, naše delovne organizacije in širše družbene skupnosti.

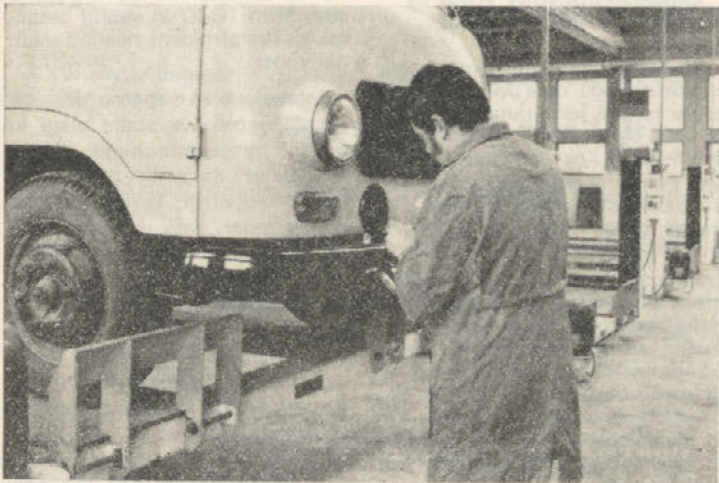
V skupnih besedah sem skušal napisati to, kar mi je bilo naloženo, seveda si še zdaleč ne domišljam, da sem naštel vse, kar nas teži, in kaj vse skušamo storiti, da bi nam bilo jutri boljše in lažje.

Zavedamo se tudi, da smo doslej na področju pisanja v naš časopis storili bolj malo. S pričujočim člankom smo dodali mozaiku tudi naš delež. Potrebno pa bo, da se bomo česče oglašali.

Janko Kosi

Skrb za varno vožnjo

(Foto: L. Č.)

Močna lastna prodajna mreža

Na kratko želim predstaviti TOZD Commerce, trgovino na veliko, ki združuje svoje delo in sredstva skupaj z ostalimi TOZD v okviru delovne organizacije Mesokombinat Perutnina Ptuj.

S samoupravnim sporazumom o združevanju v delovno organizacijo je na TOZD Commerce bila prenešana prodaja vseh proizvodov ostalih temeljnih organizacij.

Tako izvršuje TOZD Commerce svojo osnovno nalogo, to je prodajo preko **lastne maloprodajne mreže** in skladišč ter preko **grosistične dejavnosti**, kjer ima sklenjene z največjimi odjemalci samoupravne sporazume o trajnem poslovnem sodelovanju in skupnem prihodku. TOZD se ukvarja še z odkupom divjačine za potrebe izvoza, z nabavo v smislu dopolnitve asortimana v prodaji in z oskrbo trgovin z reprodukcijskim materialom.

Kot ostali TOZD ima tudi TOZD Commerce formirane samoupravne organe in družbeno-politične organizacije.

Med najaktivnejšimi so delavski svet, odbor za medsebojna delovna razmerja, osnovna organizacija sindikata in osnovna organizacija Zveze komunistov.

Z večjimi kupci so sklenjene večletne pogodbe, s sestavljenimi organizacijami združenega dela pa samoupravni sporazumi o trajnem sodelovanju na principu skupnega prihodka.

Takšne samoupravne sporazume imamo sklenjene z organizacijami

Centroprom, Beograd
Mercator, Ljubljana
Emona, Ljubljana
Fructal, Ajdovščina
Poslovna skupnost NAMA, Ljubljana
TIMA, Maribor
Dobrina, Celje
ABC Pomurka, Murska Sobota

To so nekatere pomembne organizacije združenega dela prehranske stroke v Jugoslaviji in Sloveniji, obenem so to tudi naši glavni kupci.

Že dolga leta nazaj je **Centroprom**, Beograd naš največji kupec perutninskega mesa. S preko tisoč tonami mesa letno in dostavi na eno mesto je po količini prav gotovo med najzanimivejšimi. Daljše relacije prevozov odtehta dejstvo, da blago dostavljamo praktično na eno mesto v centralno skladišče, s čimer odpadejo dolgi lokalni prevozi za dostavo v posamezne poslovalnice. Obstaja možnost koriščenja težjih vozil, s čimer se bodo znižali stroški prevozov po kilogramu prepeljanega blaga. Centroprom je med največjimi kupci perutninskih klobasi-

čarskih izdelkov. Žal pa letos še zdaleč ne bomo uspeli realizirati pogodbenih obveznosti zaradi dodatnih obvez do izvoza.

Ne glede na trenutno dokaj neugodno situacijo pa ostane Centroprom prav gotovo med našimi najperspektivnejšimi kupci.

SOZD Mercator je skupnost trgovskih delovnih organizacij in TOZD ki praktično pokriva s svojimi marketi in poslovalnicami pretežno del Slovenije. Mercator oskrbuje s perutninskim mesom, klobasičarskimi izdelki in delno s konzumnimi jajci. Mercator kot celota je med našimi največjimi poslovnimi partnerji. S posameznimi njegovimi delovnimi organizacijami imamo dobre stike. Preko Mercatorjevih TOZD smo močno prisotni na ljubljanskem tržišču. Biti prisoten pri Mercatorju pomeni biti prisoten na slovenskem tržišču. To pomeni, da bomo tudi vnaprej vodili tako poslovno politiko, ki bo poglobljala doseženo stanje medsebojnih odnosov.

S **SOZD EMONA** smo povezani v manjši meri kot z Mercatorjem, toda preko EMONE pokrivamo pretežno del Dolenjske (DO Dolenjska) in večje blagovnice v Ljubljani kot npr. Maksimarket in Supermarket. Naši perutninski izdelki so prisotni v vseh večjih blagovnicah. Ne glede na trenutni tržni položaj, ko znatno primanjkuje perutninskega mesa, obstaja možnost razširitve sodelovanja.

Poslovna skupnost NAMA s svojimi veleblagovnicami v Ljubljani, Kočevju, Škofji Loki, Žalcu,

Večanju, Ravnah, Slovenj Gradcu predstavlja dolgoletnega solidnega partnerja, s katerim moramo računati tudi v bodoče.

Samoupravne sporazume imamo sklenjene še s Fructal — Ajdovščina, v sestavu katere je Živinopromet — Nova Gorica, z ABC — Pomurko (Delikatesa Ljubljana, Meso Trbovlje), Dobrino — Celje (Merx in T. P. Center Celje) in TIMO — Maribor, v sestavi katere je več pomembnih delovnih organizacij z mari-borskega področja.

S številnimi večjimi kupci, katerim dobavljamo blago direktno, imamo sklenjene dolgoročne pogodbe, s katerimi so definirane medsebojne obveznosti in predvideno letno povečanje realizacije.

To so organizacije, s katerimi že vrsto let uspešno sodelujemo in s katerimi je obseg poslovanja z redkimi izjemami v stalnem porastu. Sem moramo uvrstiti predvsem organizacije iz Dalmacije in Bosne. Med največjimi in najsolidnejšimi so Zmajevac — Zenica, Dubrovkinja — Dubrovnik, Napredak — Metković, Primorje — Makarska idr.

V danem trenutku, ko smo primorani znatne količine perutninskega mesa preusmeriti v izvoz, se postavlja vprašanje obsega nadaljnjega sodelovanja. Čeprav je trenutno in bo še verjetno dogleden čas poudarjena izvozna usmeritev zaradi pomanjkanja deviznih sredstev pa je prav gotovo naša eksistenca odvisna od domačega tržišča in pogojev, ki jih bomo tu dosegli. Sodelo-

vanje z grosisti bomo še naprej razvijali, obseg pa bo odvisen od naših izvoznih obveznosti.

Preko polovice proizvodnje naših temeljnih organizacij plasira TOZD Commerce preko **lastnih skladišč in lastne maloprodaje**. Večino od 230 zaposlenih v TOZD Commerce predstavljajo delavci, zaposleni v prodajnih skladiščih in v maloprodaji.

Imamo sledečo sestavo lastne prodajne mreže:

Prodajna skladišča	9
Mesnice	15
Prodajalne na tržnicah	44
Trgovine z repr. mat.	3
Skupaj	71

Skupaj s skladiščem divjačine in konzumnih jajc imamo devet prodajnih skladišč, preko katerih poteka dobra polovica vse naše realizacije. V okviru teh skladišč, ki so v bistvu distribucijski centri, se opravlja pretovor blaga, ki prihaja iz centralnega skladišča v Ptuj. Tukaj se blago vskladišči in odpremi z lastnimi vozili od skladišč pa do posameznih kupcev in lastnih maloprodajnih mest. Imamo skladišča, ki opravljajo zelo različen skupen promet blaga. Ločijo se tudi po tem, ali imajo lastno maloprodajno mrežo ali je nimajo.

Po številu zaposlenih in po prometu, ki ga opravljajo, je daleč največje skladišče v **Beogradu**. Skladišče v Beogradu smo formirali ob zadnji mesni krizi leta 1974 in je v zelo kratkem času doseglo velik promet. Beo-

Pred PP kioskom v Beogradu so vedno dolge vrste kupcev

(Foto: L. C.)

grajsko in srbsko tržišče je takoj sprejelo našo kvaliteto blaga in kvaliteto poslovanja, ki se je pokazala z rednimi in enakomernimi dobavami blaga. Vodstvo skladišča je prevzel tov. Radojko Djokić. Pod njegovim vodstvom je bil dosežen nagel razvoj.

Leta 1975 smo iz stare mizarске delavnice, kupljene od privatnika, ki je prenehal s svojo dejavnostjo, napravili prodajno skladišče s sodobnimi hladilnimi napravami s sistemom 0° C in sistemom globokega zmrzovanja do -20° C. Samoupravni organi podjetja so pokazali polno razumevanje in za takratne razmere odobrili znatna sredstva za adaptacijo zgradbe, nabavo hladilnih naprav in za nabavo vozil-hladilnikov.

V okviru skladišča in lastne maloprodaje se je zaposlilo 50 ljudi, ki opravljajo naloge in opravila kot skladiščniki, skladiščni delavci, šoferji in prodajalci.

Obseg poslovanja je bil v naglem porastu, tako, da je skladišče, postalo kmalu pretesno in doseglo gornjo mejo prostorskih zmogljivosti. V okviru beograjskega skladišča v Odeski ulici 22 smo odprli lastno maloprodajno mesto. V relativno kratkem času je bilo odprtih 14 prodajnih mest na beograjskih tržnicah. To so poslovalnice v obliki kioskov, specializirane za prodajo perutnine, klobasičarskih izdelkov in konzumnih jajc. Ves čas poslovanja opravljajo dober promet blaga ne glede na konjunkturo ali nekonjunkturo obdobja.

Prav gotovo je največja zasluga vodje distribucijskega centra v Beogradu tov. Radojka Djokića, da je v relativno kratkem času usposobil skladišče in odprl 14 lastnih prodajnih mest. Nenehna skrb za založenost, čistočo in redno poslovanje je imela za posledico, da so pred našimi kioski vedno dolge vrste potrošnikov, ki čakajo na naše izdelke.

V Ljubljani imajo dvojne skladišče — uskladiščene divjačine v Kapiteljski ulici in skladišče perutninskega mesa, izdelkov in konzumnih jajc s predstavništvom v Vodmatski ulici. Vodja je Janez Znidaršič. Skladišče v Kapiteljski ulici je staro skladišče Perutnine, preko katerega je šlo na tisoče ton mesa od vsega začetka, ko je Perutnina prišla na ljubljansko tržišče.

V okviru skladišča v Ljubljani imamo šest mesnic in tri prodajna mesta na tržnicah. V Ljubljani zaposluje 35 ljudi.

Skladišče v Zagrebu je med starejšimi skladišči, ki jih ima Perutnina. Skladišče vodi že deset let tov. Božo Mikulić. K Skladišču spada 15 maloprodajnih mest. Prodajna mesta segajo od centralne tržnice na Dolcu pa vse do Krapine. Lastno mrežo v okviru skladišča Zagreb smo močno razširili v zadnjih letih, ko smo odprli prodajalno v Zaboku.

Močna lastna prodajna mreža na tem manj zanesljivem tržišču predstavlja močan faktor stabilnosti. Vsled bližine bi to tržišče moralo biti prav gotovo perspektivno.

V Banjaluki smo zgradili novo skladišče in prav gotovo ima to skladišče najboljše pogoje za delo. Skladišče smo zgradili v letu 1978. Vodi ga tov. Aco Simić. Žal pa zaradi občutno premajhnih količin blaga za domače tržišče še zdaleč ne moremo izkoristiti prednosti tega skladišča.

V Bosni imamo še skladišče (v najemu) v Tuzli z enim prodajnim mestom na tržnici in predstavništvo v Sarajevu. Vodja v Tuzli je tov. Duško Grkavec, v Sarajevu pa nipl. vet. Svetislav Zubović.

Za oskrbo dalmatinskega tržišča je odgovoren tov. Uleša Cavlina.

Področje Reke oskrbujemo iz skladišča v ulici Račkoga 70, vodja skladišča je tov. Josip Dundović. Na tem področju imamo sorazmerno močno lastno maloprodajno mrežo od Opatije, Reke in Crikvenice.

Lastna maloprodajna mreža je doživela svoj večji razmah po mesni krizi, ki je bila v letu 1974.

V lastni maloprodajni mreži ima vsaka proizvodnja zanesljivega zaveznika. Prodaja preko lastne mreže je stabilna in ne podlega raznim izseljevanjem trgovcev, kadar je na trgu preveč blaga. Pri širitvi lastne prodajne mreže pa nastopajo velike težave, ki se kažejo predvsem v iskanju najraznovrstnejših soglasij. To zahteva dolgotrajno in intenzivno prizadevanje. Ker smo specializirana delovna organizacija z ozkim proizvodnim programom, ne potrebujemo večjih lokalov, ampak manjše,

Pogled na prodajno skladišče v Banja Luki

(Foto: Andrej Kovač)

kjer so osnova hladilne vitrine in hladilnice.

Širitev lastnih skladišč je tudi povezana s težavami okrog pridobivanja lokacij, dovoljenj in s problemom finansiranja. Odločitve o gradnji skladišč ima daljše posledice in odločitve morajo biti zelo pretehtane. Odvisno je od perspektivnosti prodaje na določenem področju, od prevoznih stroškov od skladišč in sploh o možnostih dobivanja soglasij.

Ob usmeritvi delovne organizacije v izvoz perutninskega mesa pa se postavlja vprašanje smotnosti širitve dragih skladišč na nova področja.

Postavlja se tudi vprašanje širitve oziroma rekonstrukcije tistih obstoječih skladišč, ki niso primerna za obvladovanje obstoječih količin blaga in za

sodobno manipulacijo blaga. Še naprej pa bomo širili lastno maloprodajno mrežo, ki mora imeti prednost pri dobavah blaga iz naših skladišč.

Način dela in organiziranost TOZD Commerce je specifična. Enote TOZD delujejo praktično po vsej Jugoslaviji in so razdrobljene na večje in manjše delovne enote. Povezovalna funkcija je specifična. Samoupravno je TOZD tako organiziran, da imajo večje enote svoj vpliv na odločanje. Zagotovljena je udeležba posameznih enot v organih samoupravljanja, predvsem v delavskem svetu TOZD. Večje enote imajo tudi svoje sindikalne podpore. Zbori delavcev so redno v enotah, kjer so s samoupravnimi akti tudi predvideni.

Andrej Kovač

MLADI POSTAJAMO AKTIVNI

V ognju NOB je nastala Zveza antifašistične mladine Jugoslavije USAOJ. Komunistična partija je tolmačila mladim ljudem nastalo situacijo med vojno in si prizadevala, da bi jih organizirala in povezala s KPJ. Na čelu mladitve je stal SKOJ, ki jih je vodil v osvobodilni vojni. Jedrnato geslo mladitve v vojni je bilo: »Vse za fronto, vse za zmago!« Tito je dejal, da je mladina šla v boj zato, ker je verovala v boljše in srečnejše življenje, v srečnejšo prihodnost.

Mladina je veliko pomagala tudi pri graditvi nove domovine z mladinskimi delovnimi akcijami. Naloge mladine in življenje v svobodni socialistični državi so obravnavali na III. kongresu USAOJ v Zagrebu. To je bil prvi kongres mladine v svobodi.

Med številnimi in raznovrstnimi aktivnostmi je mladini posebno draga vsakoletna štafeta mladosti, ki simbolizira ljubezen do Tita in se je razvila in gojila iz milijonov mladitve. Dan mladosti je bogata vsebinska manifestacija, s katero delovna mladina in delovni ljudje proslavljajo rojstni dan tov. Tita, 25. maj.

ZSMJ posveča posebno pozornost pripravam in organiziranju mladitve za splošno ljudsko obrambo, za kar kaže mladina veliko zanimanje. Vedno bomo pripravljeni braniti pridobitve revolucije in nemo-

ten socialističen razvoj.

Od zaposlenih v naši delovni organizaciji je polovica mladine.

Mi mladi si moramo prizadevati, da bomo ohranili ugled naše DO in jo še nadalje razvijali. Že v bližnji prihodnosti bo padlo glavno breme odgovornosti na nas.

Imamo velike želje in cilje. Vendar je vse težko izpolniti. Sam proces dela je takšen, da ni počitka. Mladi posvečamo nujno skrb proizvodnji. Želimo pa se tudi izpopolnjevati, razvijati samoupravne odnose in se vključevati v družbeno življenje. Čutimo, da na družbenopolitičnem področju še nismo dovolj aktivni.

Sindikati in ZK nam nudi vso podporo. Tako z dobrimi nasveti, kakor tudi denarno.

Stanje se je v zadnjem času precej izboljšalo. Mladi smo se začeli bolj uveljavljati. Bolje smo organizirani in zato tudi bolje sodelujemo. Vedno več mladitve je vključenih v razne delegacije.

V vseh TOZD razen v Commerce so ustanovljene OO ZSMS, sprejeti so tudi programi dela, ki jih uresničuje večina OO, posebno v MI in TK. Prvi so se vključili tudi v Marksistično šolo.

Letos pa moramo še bolj delovati, saj proslavljamo 30-letnico delavskega samoupravljanja in 75-letnico obstoja Perutnine v Ptuj.

Roman Šegula

Prevzem blaga v skladišču Zagreb (od leve: Božo Mikulić — vodja skladišča, Franc Petrović — šofer, Evgen Cafuta, Mirjana Krmpotić in Ivo Tkalcčević)
(Foto: Andrej Kovač)

PRODAJALNA »ŽIVILA« NA POTRČEVI CESTI SPET ODPRTA

24. 7. 1980 je bila na Potrčevi cesti 52 v Ptujju odprta obnovljena samopostrežna trgovina MIP Živila, v kateri nakupuje živilske in druge potrebščine kar precejšnje število naših delavcev.

Kako je temu predelu mesta in okolice bila potrebna samopostrežna trgovina, je dovolj zgovorno izpričala velika množica prebivalcev, ki so se že uro pred otvoritvijo pričeli zbirati pri vhodu v zgradbo in jo po otvoritvi na mah napolnili do zadnjega kotička.

Kaj pomeni takšna sodobna trgovina za prebivalce v oddaljenih naseljih, smo okusili zdaj vsak dan na svoji koži, ko smo morali po vsako malenkost v središče Ptujja.

Dosedanje zgradbo so obnavljali oziroma povečevali od začetka maja letos. Prodajni prostor je sedaj dvakrat večji in obsega 400 m². Skladiščnega prostora imajo sedaj 500 m², parkirišče pa za 60 vozil. Vse prostore so tudi moderneje opremili, uredili zračenje in gretje ter vgradili tovrstno dvigalo. Za opravljena dela je MIP plačal blizu 12 milijonov din. V samopostrežni trgovini, ki je dobro založena, je zdaj na razpolago tudi več kakovostnega blaga.

Nova razporeditev polic omogoča potrošnikom lažjo in hitrejšo izbiro. Manj gneče je tudi pri blagajnah, ki so bile ozko grlo. Potrošniki želimo in pričakujemo, da bomo v obnovljeni samopostrežbi dobili vse, kar potrebujemo za vsakdanje potrebe v naših gospodinjstvih.

Delavcem MIP čestitamo k tej novi delovni zmagi.

Ob otvoritvi prenovljene prodajalne

(Foto: L. C.)

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA DELOVNE ORGANIZACIJE

OSREDNJA TOČKA: GOSPODARJENJE V LETOŠNJEM PRVEM POLLETJU 3. seja DS DO je bila 30. 7. 1980. Delegati so po ugotovitvi, da so bili vsi sprejeti sklepi na prejšnji seji tudi izvršeni, sprejeli brez pripomb polletni obračun posebne finančne službe.

Sledila so poslovna poročila o doseženih rezultatih v letošnjem prvem polletju za delovno organizacijo kot celoto.

Delegati so v razpravi ugotovili, da smo v letošnjem prvem polletju dosegli dobre poslovne rezultate, saj smo povečali prihodek za 32 %, čisti dohodek za 27 %, proizvodnjo za 16 % in produktivnost dela za 8,6 %. V drugem letošnjem četrtletju smo še posebej povečali izvoz perutninskega mesa ter so tako še bolj vključili v splošna prizadevanja naše družbene skupnosti za zmanjšanje negativne zunanjetrgovinske bilance.

Poprečno je vsak naš četrti delavec prejel gradivo za razpravo, v katerem so bila objavljena poročila o doseženih poslovnih

rezultatih v posameznih TOZD. O poročilih so delavci razpravljali v sindikalnih skupinah, na svojih sestankih pa tudi izvršni odobri osnovnih organizacij sindikata in člani ZK. V vseh TOZD so delavci 28. oz. 29. 7. sprejeli in potrdili polletne poslovne obračune ter ugotavljali, koliko so vrednostno uresničili sprejete stabilizacijske programe.

Delavski svet DO je ugotovil, da je bil v poslovanju dosežen lep napredek. Tudi proizvodnja se je vidno povečala. V zadnjem času se je tudi izboljšalo zdravstveno stanje v reji piščancev v kooperaciji.

Doseženi rezultati v zadnjem obdobju nas lahko navdajajo z optimizmom. Delegati DS DO so v nadaljevanju seje še poslušali poročila o povečanju sredstev za reklamo, o delu na terenu, o povečanju kreditov za gradnjo hlevov v kooperaciji do največ 700.000 din ter še poročilo o predlogu za reorganizacijo strokovnega kolegija in imenovanja njegovih članov. Drago Čater

Varstvena problematika in nesreče pri delu

Iz statistik mednarodnih organizacij razberemo, da število nesreč raste, vendar pri nas ti podatki ne držijo, saj se v SR Sloveniji število nesreč absolutno in relativno zmanjšuje.

V letu 1964 je bilo v SR Sloveniji 108,2 nesreč na 1000 zavarovancev. Po trinajstih letih (1977) se je število nesreč pri delu zmanjšalo za polovico — 54,9.

Navedeni podatki znižanja nesreč nesporno kažejo, da so bila prizadevanja za izboljšanje varstva pri delu v omenjenem obdobju zelo uspešna. Mesokombinat Perutnina Ptuj je v merilu SR Slovenije v mejah, ki veljajo za našo panogo. Nekaj več nesreč ima TOZD Mesna industrija.

Osnovno načelo preventive je, da odstranimo negativne vplive, ki bi lahko privedli do nesreč pri delu ali do poklicnih bolezni. Cilj varnostne tehnike je v zagotovitvi, da nevarnosti sploh ne nastopijo.

Nesrečam pri delu je glavni vzrok poleg osebnega faktorja ki prevladuje, nasprotno tudi delovno okolje (pomanjkljive transportne poti, delovne priprave in naprave, nevarne in škodljive snovi, električna instalacija ipd.)

Izgradnja številnih novih objektov z delovnimi in pomožnimi prostori, prispeva k izboljšanju pogojev varstva pri delu. Dogaja pa se da sčasoma zaradi povečane proizvodnje pride do prezaloženosti delovnih prostorov s surovinami, polizdelki oz. izdelki, tako da kljub novim ali adaptiranim delovnim prostorom niso zagotovljene proste delovne površine, transportne poti, dostopi do električnih naprav in podobno. Glede ekoloških in mikroloških pogojev v delovnih prostorih je še vedno največ odstopanj pri ventilaciji (ogrevanje, prezračevanje).

Nesreče pri delu na delovnih pripravah in napravah se pretežno dogajajo zaradi neupoštevanja navodil o varstvu pri delu s strani delavcev. Lahko pa so pomanjkljiva sama navodila ali pa jih sploh ni. Vzrok nezdgov je lahko tudi v nestrokovnem zavarovanju. Možno je tudi, da so delovne priprave varnostno pomanjkljivo projektirane in znaten

delež pa ima tudi slabo vzdrževanje delovnih priprav in naprav.

Na varnost vplivajo prav tako nesreče v prometu (na poti na delo in z dela). Nesreče prometnega značaja so v porastu, in to tudi pri nas v Mesokombinatu.

Res, je da pomeni nabava pripomočkov in opreme za varstvo pri delu in materialna izvedba varnostnih predpisov dodatno obremenitev, vendar ni mogoče drugače odvrniti nezdgov oz. zagotoviti v tehničnem pogledu maksimalno varnost.

Neposredni vodja dela je odgovoren, da se uporabljajo predpisana sredstva in oprema za osebno varstvo pri delu.

Neuporaba predpisanih sredstev in opreme za varstvo pri delu pomeni hujšo kršitev delovne obveznosti in uvedbo disciplinskega postopka.

Varni delovni pogoji na delovnem mestu morajo biti cilj vseh naših prizadevanj, uporaba delovnih zaščitnih sredstev pa izhod v sili.

Predhodno omenjeni faktorji vplivajo na nesreče pri delu in na porast števila bolniških izostankov, pa tudi invalidnosti. Vedno pa ne drži, da so za pretežno število invalidov vzroki nesreč pri delu.

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije je izdelala analizo, kjer je ugotovila, da je glavni vzrok invalidnosti bolezen in to v 92,14 % primerov, nesreče pri delu pa so vzrok invalidnosti v 4,2 % primerov.

Organizacij varstva pri delu v združenem delu temeljijo tudi na zakonskih predpisih. Problematika varstva pri delu prav tako ne bi smela izostati v samoupravnih oz. normativnih aktih.

Varstvena vzgoja nam pomaga, da se seznanijo delavci z vsemi nevarnostmi, ki jim pretijo na delovnem mestu oz. pri delu. Ustrezni seminarji in varstvena problematika z občasnimi preizkušnjami znanja iz varstva pri delu ne bodo odveč.

Doseženi rezultati na področju varstva pri delu pa morajo vse dejavnike, ki delujejo na teh področjih, še bolj spodbuditi v prizadevanju za varnostno kulturo.

MARINKOVIČ Živorad

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste pospremili do groba mojega očeta ALOJZA LESJAKA, mu darovali cvetje, nam pa v trenutku težke bolečine izrazili sožalje.

Greta z družino

Z zavzetostjo sodelujem pri razvoju delovne organizacije

Da bi lahko tudi drugi ocenili delo, ki smo ga v preteklosti opravili na kmetiji v Majšperku, bom podal nekaj kmečkih besed, kako smo razvijali kmetijo v celoti s pomočjo MK Perutnina.

Na kmetiji s skupno površino 16 ha (od tega 4 ha travnikov, 4 ha njiv in 8 ha gozdov) živimo in gopodarimo trije delovno sposobni ljudje, in sicer midva z ženo ter sin Roman ml., ki ima zaključeno srednjo kmetijsko šolo in je že zelo pridno vključen v delo. Predvidevamo, da se bo doglednem času mlademu pridružila snaha, ki trenutno obiskuje kmetijsko šolo v Mariboru. Tako bomo ne samo delovno, temveč tudi strokovno močni, da bomo lahko na solidni osnovi nadaljevali kmetovanje.

Pri vzreji piščancev smo pričeli sodelovati že leta 1966 z adaptiranim hlevom z ročno opremo in bili med prvimi rejci na haloškem območju; vhljevali smo 1.500 kom, kar je bilo za začetek primerno, za danes pa je to nerentabilna količina piščancev. Razvoj gre povsod naprej, zato smo se tudi pri nas odločili na pobudo delavcev v Hajdini (posebej tov. Caterja) da zgradimo nov hlev. S kreditom pri Perutnini in svojimi sredstvi smo ga leta 1976 zgradili z zmogljivostjo 11.000 kom, v turnusu. Zalogaj pa še ni bil dovolj velik, zato smo hlev še ponovno povečali s pomočjo denarja delovne organizacije in svojega ter novembra lani začeli vhljevati 21.000 kom. v turnusu.

Glede na ostalo delo, ki ga je na kmetiji obilo, mislimo, da je hlev dovolj velik za naše zmogljivosti.

Pri pregledu naše kooperacijske reje smo ugotovili, da bomo do konca leta 1980 oddali okrog 1.000 ton živega perutninskega mesa, kar ni tako malo.

Leta 1966 je pomenilo skromen začetek pri količini vzrejenih piščancev, pa tudi pri piščančih samih so bili doseženi mno-

go nižji rezultati kot danes. Iz obračunov je sin Roman izračunal poprečne teže, ki se nanašajo na vzrejo v adaptiranem hlevu:

Leto	Popreč. teža v kg
1966	1,44
1967	1,55
1968	1,83
1969	1,75
1970	1,79
1971	1,77
1972	1,64
1973	1,68
1974	1,75
1975	1,80
1976	1,78
1977	1,85
1978	1,94
1979	1,90

V novo zgrajenem hlevu smo dosegli sledeče teže:

Leto	Poprč. teža v kg
1977	1,74
1978	1,81
1979	1,90

V tem obdobju smo preživeli razne težave, ki se pač pojavljajo pri živi proizvodnji. Verjetno je bila najbolj pereča letošnja zdravstvena problematika, ki nas je dolgo pestila, tako da je bil sin po neuspehu turnusa letos do kraja demoraliziran.

Nobena zadeva pa ni tako črna kot se sprva vdi, tudi ta se je za nas za silo iztekla, saj je TOK Hajdina s sanacijskim obračunom zadevo uredil in marljivi ter poštteni rejci so dobili stroške povrnjene. Pri takih problemih, ki se bodo še pojavljali pa bo potrebno hitrejša ukrepanja, saj kmetje nimamo »skladov«, ki bi lahko daljši čas napajali številne nepredvidene stroške. Ne odobravam pa postopka nekaterih rejcev, ki so delavce v Perutnini omalovaževali, žalili in sklicevali izvensamoupravne sestanke. Tak način dela ne more hitro in brez škode reševati problemov.

Še nekaj besed o ostalem kmetovanju

Leta 1972 smo preuredili stari hlev za pisanje goveda. Pridelujemo znatne količine sene in silažne kornice. Posebno še, ko smo s stranskimi proizvodi pri reji piščancev povečali pridelek. Zaradi visoke cene umetnih gnojil s pridom vsako drugo leto pognojimo kmetijske površine s kurjim gnojem. S kombiniranim gnojenjem pridelamo enkrat več kot smo prej. Kurji gnoj (pri vsakem turnusu 2—3 prikolice) dodamo pitani živini v zmesi s koruzo v razmerju 30:70 kar nam ceno krmnega obroka bistveno poceni. V istem razmerju dodajemo gnoj tudi silaži, kar pomeni da je 1/3 gnoja in 2/3 ostale kornice. V turnusu krmimo 18—20 bikov do teže 500 kg po kom. za KZ Ptuj.

Kako urejamo prosti čas

Tega je sorazmerno malo, čeprav imamo kmetijo skoraj v celoti opremljeno z najnunejšimi

kmetijskimi stroji. Perutninski hlev je dobesedno v celoti mehaniziran vključno s silosom za krmo. Ne glede na to pa smo si uredili delo tako, da tudi že mi planiramo dopust za 10 dni in pogledamo tudi na morje s pogojem, da je vedno nekdo doma »dežurni«. Kljub planiranemu letovanju lahko pri krajšem rejnem času, ki se sedaj uvaja, oddajo rejci šest turnosov, seveda, če ni nepredvidenih zastojev, kot so težave ob nabavi stelje, kurjave, bolezni v družini itd.

V imenu ostalih kooperantov izražam željo, da bi Perutnina tudi za kooperante omogočila organiziran odhiti v svojih počitniških objektih.

Nakoncu bi bilo pošteno povedati še tole: vsa leta smo bili z delavci v Hajdini v dobrih odnosih, medsebojno smo se vedno dobro sporazumevali, zato želim, da tak odnos ostane tudi vnaprej ...

Družina Romana Pišeka

INVESTICIJE V

Mesokombinat Perutnina Ptuj si nenehno prizadeva, da si ustvari dobre temelje temelje za kvaliteto in kontinuirano proizvodnjo. Ta prizadevanja so se povečala zlasti v zadnjih petih letih, ko so se spremenili pogoji proizvodnje in potrošnje in ko smo prešli na dohodkovne odnose. Potrošnja mesa in mesnih izdelkov se je zelo povečala, vzporedno s tem pa je bilo potrebno ustvariti pogoje za povečano proizvodnjo.

Strokovne službe naše DO z vodilnimi delavci na čelu so vsa leta intenzivne vzreje perutnine in predeelave mesa spremljale razvoj tehnologije drugod po svetu in uvajale doma najsodobnejšo tehnologijo v vseh fazah proizvodnje. Osnova za to je bila izgradnja investicijskih objektov in nabava modernih sredstev za proizvodnjo. Pri vsem tem je bilo potrebno posvetiti vso pozornost sinhronizirani rasti vseh faz proizvodnje. Poudariti moramo, da je Perutnina to v celoti uspelo in da zadnja leta žanje bogate sadove svojega dela. Iz majhnega izvoznega podjetja je nastal na ptujskem področju pravi gigant, ki posluje na najsodobnejših osnovah in zaposluje nad 1300, pretežno kvalificiranih delavcev.

Navedli bomo nekaj večjih objektov, ki so bili zgrajeni v času od 1975 — 1980:

— Zgrajena je bila nova tovarna za pripravo vseh vrst krmil za perutnino z letno zmogljivostjo 120.000 ton v treh izmenah. V okviru tovarne so bili zgrajeni žitni silosi kapacitete 10.000 ton, silosi za druge tekoče surovine, podno skladišče ter 3

industrijski železniški tiri z dovozno cesto in zunanjo ureditvijo. Skupna vrednost vseh del z opremo je znašala okrog 120 milijonov din.

— Silosi za rinfuza krmila kapacitete 400 ton.

— Dobrajena je bila farma nesnic v Kidričevem, ki ima 36 vzrejenih objektov, garderobno sanitarni objekt, 2 stelnjaka, strojno lopo s secirnico, 2 trafo postaji, vodnjak s črpalščem, skladišče plina, plinsko ogrevanje skupine objektov z dvema plinskima postajama.

— Farma brojlerskih staršev v Trnovcu, ki ima 27 vzrejenih objektov, 2 garderobno sanitarna objekta, 2 stelnjaka, vodnjak s črpalščem, trafo postajo z dvostranskim visokonapetostnim priključkom, skladišče vnetljivih snovi, cisterna za kurilno olje in razvodom goriva ter zunanjo ureditev z dovoznimi potmi.

— Razširitev in rekonstrukcija valilnice ter povečanje kapacitete za 100 %.

— Avtopralnica za lastne potrebe z dovoznimi potmi in zunanjo ureditvijo.

— Vratarnica s pisarniškimi prostori in vhodno rampo pri perutninski klavnici s parkirnim prostorom in zunanjo ureditvijo.

— Obnova prostorov perutninske klavnice, ki so bili uničeni in poškodovani ob požaru.

— Skladišče za embalažo pri Mesni industriji.

— Garderobe za čisti del perutninske klavnice.

— Sušilnica in zorilnica trajnih in poltrajnih mesnih izdelkov.

— Povečanje zmogljivosti kafilrije.

— Postavitev provizorija za

Vzrejni objekt družine Pišek

(Foto L. C.)

PERUTNINA - POKROVITELJICA MLADINSKE DELOVNE BRIGADE

Spominski posnetek

(Foto: Drago Čater)

Perutnina Ptuj je že tretje leto zapored pokroviteljica ene izmed izmen mladinske delovne brigade Jožeta Lacka iz Ptuja, ki letos sodeluje v republiški delovni ak-

ciji Brkini 1980.

Letos je bila to tretja izmena, ki je bila na delu v Brkinih od 12. julija do 2. avgusta.

ČASU 1975-1980

kotlaro in nakup 2 kom. parnih kotlov (Djuro Djaković).

— Montirane so bile ogrevalne naprave za ogrevanje upravnih prostorov TOZD Mesna industrija.

— Razširjena je bila kuhinja in urejena samopostrežna restavracija v Miklošičevih.

— Povečane so bile garderobe v valilnici.

— Zgrajen je bil poslovni center PP z opremo, v zaključni fazi pa so dela pri ureditvi parkirnih prostorov, dovoznih poti in zelenice.

— Urejena so bila prodajna skladišča v Beogradu, Banjaluki in Ljubljani.

— Na novo je bilo urejenih mest na področju SR Slovenije, Hrvaške, Srbije ter Bosne in Hercegovine.

— Dograjene so bile servisne delavnice z aneksom za upravne prostore, parkirni prostor z dovoznimi potmi in zunanjo ureditvijo.

— Začeta je bila gradnja farne starih staršev v Sarošincih z raznimi objekti infrastrukture.

— Kupljeno je bilo 67 enot raznih prevoznih sredstev, od tega 25 hladilnikov.

— Nabavljena je bila razna tehnološka oprema in stroji za povečano proizvodnjo in za zamenjavo dotrajale.

— Nabavljena je bila oprema za računalniški center PP.

V okviru družbenega stadarda so bili zgrajeni nadaljnji objekti oz. nabavljena naslednja oprema:

— Zgrajen je bil stanovanjski stolpič v Gregorčičevem dreveredu z 29 stanovanji.

— Povečana je bila kapaciteta kuhinje za družbeno prehrano.

— Kupljene so bile 4 počitniške hišice na otoku Cresu v naselju Stara Gavza.

— Nabavljeno je bilo 7 prikolice IMV, ki so postavljene v raznih krajih ob morju, ena pa v zdravilišču Čateške Toplice.

V TOK Kooperacija je bilo v obravnavanem obdobju zgrajenih 182 vzrejnih objektov pri kooperativnih s povprečno kapaciteto 9100 kom. v turnusu, za kar so bila porabljena kreditna sredstva v višini din 56,015.000,—, ostalo so prispevali kooperanti sami.

Navedli smo le nekaj večjih investicijskih objektov in opreme, zgrajenih oz. nabavljenih v razdobju 1975 — 1980. Poleg tega je bila nabavljena še cela vrsta manjše tehnološke opreme in strojev ter pisarniške in druge opreme.

Skupna vrednost vseh navedenih objektov in opreme znaša okrog 630.000.000,00 din. Pri tem so udeležena lastna sredstva v višini 77 %, medtem ko znašajo bančna sredstva le 23 %.

S tem investicijska gradnja ni zaključena. Izdelana je projektno tehnična dokumentacija za kartonažno tovarno, novo kotlovnico pri Mesni industriji in za garderobe nečistega dela perutninske klavnice. V pripravi je lokacijski postopek za farmo brojlerskih staršev v Župečji vasi, kjer bo v 1. fazi zgrajenih 45 vzrejnih objektov, za valilnico DSP kapacitete 45 milijonov kom. in za valilnico DSP staršev kapacitete 10 milijonov kom.

Vzporedno s temi investicijskimi objekti bo potrebno povečevati tudi objekte ostalih faz proizvodnje. Štefan Bolkovič

Ker me je doletela čast, da sem na povabilo brigade v imenu pokroviteljice obiskal to tretjo izmeno, sem se skupno s predstavniki OK ZSMS Ptuj in OK SZDL Ptuj odpravil na obisk k tej brigadi.

25. julija je bil sončen in vroč dan. Po opravljenih formalnostih v štabu akcije Brkini 80, ki se nahaja v vasi Tatre, smo se že dopoldne podali na delovišče ptujske brigade. Brigadirje smo našli pri delu na eni izmed cest, ki pelje od vasi Kozjan do Padeža.

DELO NA TRASII CESTE

Brigadirji so razširjali cestišče, kopali jarke za odvod vode ter odstranjevali grmičevje in odvečne skale. Sami smo se na lastni koži prepričali, da to delo ni preveč lahko. Potrebno je pošteno pljuniti v roke, če hočeš svoje delo v redu opraviti, pri tem pa še presegati normo za 21 %, kot je to trenutno primer pri tej brigadi.

Na delovišču smo izvedeli, da šteje tretja izmena brigade Jožeta Lacka 42 brigadirjev, od katerih je 7 žensk. V tej izmeni so v glavnem dijaki in učenci iz Ptuja in okolice. Poprečno so stari nekaj nad 16 let. Med njimi je tudi pionir, ki ima šele 12 let.

RAZGOVOR V ŠTABU DELOVNE AKCIJE BRKINI 80

Po opravljenem obisku brigade na samem delovišču, smo se vrnili v štab, kjer so nas člani sekretariata seznanili s celotno akcijo Brkini 80.

V razgovoru s komandantom akcije in drugimi smo izvedeli, da dela v tretji izmeni poleg brigadirjev Jožeta Lacka iz Ptuja še 44 brigadirjev MDB Jožeta Klanjske-Vasje iz občine Ljubljana — center, 42 brigadirjev MDB 5. maja iz Ajdovščine ter 15 brigadirjev Rdečega križa Slovenije iz MDB Dr. Jožeta Rapotca. Tako šteje tretja izmena skupaj 143 brigadirjev in brigadirke. V to število pa niso všteti štab akcije ter drugo tehnično osebje, kot so kuharji, šoferji, radiotelegrafisti in drugi.

Pri razgovorih v štabu smo tudi izvedeli, da letos v glavnem opravljajo dela na cestišču, pri napeljavi vodovoda ter telefona. Dela opravljajo po načrtu, norme pa presegajo poprečno za 20 %. Izvedeli smo tudi, da brigadirji

vstajajo ob 4.30 ter delajo pri fizičnih delih do 13.30. Na delovišča, ki so oddaljena tudi do 15 km, se vozijo z avtobusi.

ZAKAJ REPUBLIŠKA AKCIJA MDB V BRKINIH?

Kraji v Brkinih so manj razviti in zaostali. Predvsem mladi so se po vojni od tod izselili, ker niso imeli možnosti za preživetje doma.

Mladinske delovne brigade so v zadnjih letih ponesle v te kraje spet novo življenje. Vasi so povezali z asfaltnimi cestami. V večino vasi je že speljan vodovod in telefonska zveza. Ker so spet dani pogoji za prebivanje v teh krajih, so se začeli ljudje vračati nazaj na zapuščene domove. Pričakujejo, da se bo v doglednem času vrnilo domov še več domačinov, ki danes delajo v tovarnah v Kozlini, Ilirski Bistrici, Kopru in tudi v tujini vse do Avstralije.

SODELOVALI SMO NA BRIGADNI KONFERENCI

Ob 15. uri smo se udeležili brigadne konference. Ko sem v uvodu brigadirjem pripovedoval o delu in načrtih Perutnine Ptuj, so me vsi z velikim zanimanjem poslušali. Še posebej so prisluhnili, ko sem jim pripovedoval, kako sem pred 39 leti hodil skozi te kraje kot partizan in kako sem po vojni doživel razne delovne akcije.

Nato smo se pogovarjali o delu in življenju brigade ter o položaju krajanov v Brkinih. Brigadirji so nam pripovedovali, da sodelujejo v raznih interesnih dejavnostih in da kažejo največ zanimanja za pridobivanje znanja o cestno prometnih predpisih. Zanimajo se tudi za idejno politično izobraževanje in ne nazadnje tudi za šport. Za kulturne dejavnosti niso preveč zagnani, obljubili pa so, da bodo nekaj napisali na stenčah o PP in v biltene, kakšen prispevek pa tudi objavili v ptujskem Tedniku in Ptujskem perutninarju.

Obljubili so tudi, da bodo v zadnjih dneh akcije delovne norme še bolj presegali.

Kazalci na uri so se že pomikali proti pol 19. uri, ko smo si izmenjali brigadirski Z D R A V O ter si segli v roke za slovo. Vsem nam je bilo kar žal, da je lep dan tako hitro minil.

Drago Čater

PRIPISI!

Namestnica komandanta letošnje mladinske delovne akcije Slovenske gorice '80 v Dornavi, ki je bila z nami na obisku pri tretji izmeni brigade Jožeta Lacka v Brkinih, nam je sporočila, da so brigadirji v Brkinih častno izpolnili svojo obljubo, ki so nam jo dali ob obisku. V zadnjih dneh so delovne norme presegli za 140 % ter tako kot najboljša brigada osvojili trak akcije.

Naloge planske skupnosti perutninarjev Jugoslavije pri realizaciji srednjeročnega plana razvoja Jugoslavije

V naši DO že nekaj mesecev razpravljamo o srednjeročnem planu razvoja DO od 1981—1985. Na osnovi številnih pripomb v razpravah bomo gotovo sprejeli tak razvojni program, ki nam bo zagotavljal ustrezno mesto v jugoslovanski perutninarski proizvodnji. Gotovo pa je za bralce zanimiv tudi program razvoja perutninarstva Jugoslavije v prihodnjem srednjeročnem obdobju kakor tudi vloga Planske skupnosti perutninarstva. Na osnovi referata, ki je bil podan na perutninarskih dnevih v Sarajevu, bomo skušali predstaviti glavne značilnosti dosedanjega razvoja proizvodnje perutninskega mesa pri nas in vzporedno s tem nakazati nekatere probleme, s katerimi bi se morali perutninarji v prihodnjih letih resno ukvarjati.

Perutninska proizvodnja beleži znatno stopnjo gospodarske rasti, saj je razvoj perutninarstva najbolj intenziven v razvoju celotnega kmetijstva. Poprečna stopnja rasti proizvodnje perutninskega mesa znaša letno 9 %, stopnja rasti proizvodnje jajc pa 6 %. Potrebno je povedati, da je bila v zadnjih letih zgrajena vrsta modernih objektov in bile formirane številne delovne organizacije s področja perutninarstva. Te predstavljajo glavne nosilce samoupravnega razvoja celotne perutninarske proizvodnje. Sodobni načini kooperacijske proizvodnje, industrijski pristopi k tej proizvodnji, medsebojna ekonomska in proizvodna odvisnost in dolgoročno sodelovanje so faktorji, ki so omogočili, da je kooperacija v perutninarstvu izredno stabilna.

Po dohodkovnih odnosih je perutninarstvo najbližje načelom Zakona o združenem delu. Potrebno je tudi poudariti, da je perutninarska proizvodnja s svojim dinamičnim razvojem uspešno naulirala tržne sezonska nihanja v ponudbi blaga in je danes gotovo najstabilnejši in najsigurnejši vir oskrbe potrošnikov z mesom.

Kontinuirana proizvodnja oblikovanja in organizacija tržišča, razlike v cenah različnih vrst mesa in razvoj urbanizacije so nekateri faktorji, zaradi katerih je potrošnja perutninskega mesa in jajc dosegla znaten nivo pri prehrani prebivalstva. Tako znaša sedaj potrošnja perutninskega mesa 12 kg, a jajc okrog 195 kom. letno na prebivalca. Samo v zadnjih 17 letih je potrošnja narasla 4,14-krat, kar pomeni v absolutni številki, da je prebivalec Jugoslavije potrošil v lanskem letu za 8,1 kg več perutninskega mesa kot leta 1962. Potrošnja narašča na prebivalca za 0,7 kg letno. Odnosi v cenah govejega mesa svinjine in perutnine vedno bolj spreminjajo. Pri sedanjih cenah perutninskega mesa so že taki, da je možno za isti denar kupiti že skoraj enkrat več mesa mladih piščancev kot

svinjine. Perutninsko meso postaja iz dneva v dan cenejše in lažje dostopno potrošnikom.

Vzporedno z razvojem perutninarstva se je povečalo tudi število kadrov, ki so zaposleni v tej panogi živinoreje. Številni kadri različnih specialnosti so zanesljiva osnova, na katero se bo ob stalnem dotoku mladih kadrov lahko naslanjal bodoči razvoj. Ti kadri so tudi jamstvo, da se lahko jugoslovansko perutninarstvo še hitreje in odgovorneje vključuje v svetovni razvoj perutninarstva, kar nam bo omogočilo poleg hitrejšega razvoja, tudi zagotovitev potrebnih deviznih sredstev in povečalo ugled naših strokovnjakov v inozemstvu.

Perutninarstvo ima velike možnosti za intenzivno vključevanje v mednarodno trgovino zlasti z deželami v razvoju. Sedaj izvažamo naše izdelke v vrednosti okrog 30 milijonov dolarjev kar je daleč za našimi realnimi možnostmi. Vključevanje v mednarodno delitev dela s povečanjem izvoza je pomembna možnost za nadaljnji razvoj perutninarstva. To je tudi naša naloga, ker še vedno uvažamo nekatere surovine, repromateriale in del tehnološke opreme kljub naporom domačih proizvajalcev, da se naša odvisnost od uvoza zmanjša. Po drugi strani pa povečana potrošnja perutninskega mesa na domačem tržišču dejansko tudi omogoča izvoz večjih količin govedine in svinjine (s katerim izvozu dosegamo višjo ceno), kar pozitivno vpliva na izboljšanje zunanjetrgovinske plačilne bilance.

Iz teh nekaterih podatkov lahko zaključimo, da je perutninarstvo v sedanjem srednjeročnem obdobju izpolnilo planske naloge in jih celo preseglo. Prav tako se je pojačala materialna baza perutninarskih organizacij združenega dela, ki so se uspele samoupravno organizirati v okviru poslovnih skupnosti po republikah in skupno v Jugoslaviji v okviru Planske skupnosti. Predvidevamo lahko, da bodo take tendence razvoja omogočile nadaljnjo rast perutninarstva.

Zaradi potrebe po boljši organiziranosti, povečanem obsegu proizvodnje in s tem večji medsebojni odvisnosti med cenami surovin ter zaradi različnih ekonomskih težav, bi se morali v prihodnjem srednjeročnem obdobju bolje organizirati. Potrebno se je dogovoriti o posameznih fazah proizvodnje in najti ustrezno mesto vsaki delovni organizaciji, ki se ukvarja s perutninarstvom. Planska skupnost je pravo mesto, kjer lahko pride do izmenjave mnenj ter do argumentiranih in strokovno preračunanih racionalnih odločitev, na katere ne bi smele vplivati različne lokalne tendence in parcialna gledanja na razvoj perutninarstva v Jugoslaviji.

Za uspešen razvoj perutninarstva bomo morali v prihodnjem srednjeročnem obdobju rešiti vrsto problemov, ki lahko postanejo zavora nadaljnjega razvoja.

Proizvodnja in potrošnja perutninskega mesa bo tudi v prihodnje naraščala. Glede na to, da je rast proizvodnje odvisna od vrste faktorjev in da bo potrebno poleg povečanih zahtev za preskrbo domačega tržišča proizvajati tudi za izvoz, bi morali proizvodnjo perutninskega mesa povečati za 6 %. Taka stopnja rasti proizvodnje bi omogočila v letu 1985 potrošnjo okrog 16 kg mesa na prebivalca in večje količine mesa za izvoz in materialne rezerve. Pri konzumnih jajcih bi bila možna potrošnja do 250 kom. jajc letno.

Znano je dejstvo, da je za intenzivno perutninarsko proizvodnjo potrebna energija (elektrika, plin, nafta). Potrebe po energiji so v perutninarski proizvodnji znatno večje na kg proizvoda kot npr. pri proizvodnji svinjine ali govedine. Prav tako bo skoraj nemogoče popolnoma nadomestiti sojine tropine in ribjo moko s cenejšimi domačimi surovinami. Vsekakor pa kaže posvetiti proučevanju možnosti zamenjave z domačimi vso skrb.

Mnenja smo, da je možno veliko odvisnost perutninarske proizvodnje od energetike in uvoženih surovin ublažiti s stalno skrbjo za genetsko-tehnološki napredek v proizvodnji ter za racionalno izbiro novih in boljših izkoristek obstoječih kapacitet. Seveda pa je treba izboljšati tudi celotno organizacijo v perutninarstvu.

Potrebno se bo tudi dogovoriti o vlogi in optimalnem številu reprodukcijskih centrov za proizvodnjo DSP staršev. Gotovo bomo morali najti različne načine sporazumevanja v teh zadevah. Pri tem pa bo tudi potrebno dati ustrezno mesto domača selekciji oz. jo dolgoročno pravilno ovrednotiti in prenesti razpravo iz republik v okviru planske skupnosti.

Prav tako ne bo mogoče mimo racionalne izgradnje novih proizvodnih objektov in upoštevanja realnih možnosti za plasma. Dogovori o razvoju perutninarstva ne bi smeli temeljiti na ozkih lokalnih interesih, temveč bi morali imeti cilj usklajeno doseganje optimalnih proizvodnih rezultatov, ter ekonomsko jačanje perutninarstva kot celote. Izgradnja prevelikih kapacitet ali neustrezna razporeditev proizvodnih objektov, bi gotovo škodila celotnemu perutninarstvu, ki bi v kratkem času lahko prišlo v enake ekonomske težave, kot nekatere druge živinoreje. V naši družbi je težko zagovarjati posamezne tendence, saj gredo na škodo drugih ter so nesprejemljive z ekonomskih razlogov, prav tako pa tudi škodljive za celotno perutninarsko proizvodnjo.

Pri nas je vrsta nasprotnih mišljenj o mestu, vlogi in ekonomski upravičenosti dela na domači selekciji. Vse za osebne razloge, ki prihajajo do izraza pri posameznikih, ki dajejo često neodgovorne izjave in načrtno zavajajo družbo. Pri tem ne upoštevajo strokovnih argumentov in proizvodnih rezultatov, ki so bili doseženi v naši proizvodnji. Proizvajalci, združeni v Planski skupnosti, moramo pričeti z organizirano strokovno razpravo. Skrb za razvoj domače selekcije mora biti v prvi vrsti interes proizvajalcev, v kolikor je pričakovati, da bi se v prihodnjih letih ta interes tudi v praksi ekonomsko valoriziral. Avtoritativnih mnenj o perutninarstvu ne morejo dati neodgovorni posamezniki, temveč le združeno delo — to je perutninarske organizacije, ki so s proizvodnimi rezultati dokazale, da lahko izpolnijo pričakovanja družbe.

Potrebno bo tudi oceniti planirano proizvodnjo DSP staršev za domače potrebe in za izvoz. V odprti strokovni razpravi moramo ugotoviti, katere pasme najbolj ustrezajo našim zahtevam. Odgovornost za te odločitve je velika in zato moramo imeti na razpolago res čimveč zanesljivih proizvodov tehnoloških informacij. Na osnovi takih informacij bodo izvršili odbor ali ustrezne komisije Planske skupnosti lahko predlagale sklepe in jih tudi zagovarjale.

Že večkrat je bilo poudarjeno, da obstoje realne možnosti za večji prodor perutninarstva in perutninarske tehnologije v države v razvoju. Razpolagamo z vrsto kadrov in z izkušnjami, ki bi jih lahko posredovali zainteresiranim partnerjem. Predhodno pa je potrebno v okviru Zvezne gospodarske zbornice ali Planske skupnosti najti tako obliko dela, da bo ta nastop skupen in organiziran.

Ni potrebno posebej poudarjati v perutninarski proizvodnji. Lahko trdimo, da je razvoj veterinarske medicine in tehnologije omogočil industrijsko perutninarsko proizvodnjo. Gotovo hoče tudi na tem področju vlagati sredstevstva v nadaljnje izboljšave in raziskave, ki bodo imele končni cilj v pocenitvi celotne proizvodnje.

Navedena razmišljanja predstavljajo del diskusij, ki se odvijajo na različnih nivojih s skupno željo realno oceniti možnosti razvoja perutninarstva in mu dati v našem kmetijstvu in celotni družbi ustreznije mesto in vlogo, ki jo na osnovi rezultatov dela tudi zasluži.

dr. Varga

Vabimo vas na 9. dan perutninarjev

NA OTOKU CRESU JE LEPO

Pogled na Cres

Lani so naši samoupravni organi na predlog sindikata odločili, da odkupimo na otoku Cresu v naselju Stara Gavza za začetek štiri bungalove.

Ker mi je bilo že od nekdaj bivanje na jadranskih otokih prijetno, sem se odločil, da grem letos letovat na Cres.

Pot mi ni delala težav. Že v zgodnjih jutranjih urah sem čakal v Brezovi v vrsti na trajekt. Čakanje v hladu je bilo kar prijetno. Trajekti so začeli voziti ob 5. uri. Malo pred 6. uro sem bil že na trajektu Hvaranka ter po 20 minutah vožnje v Porozini na otoku Cresu. Od tod sem se vozil kakih 25 km po lepi, vendar zelo vijugasti cesti do mesta Cres. Pred mestom sem krenil po cesti na desno ter se ustavil pred dominantnim hotelom Kimen. Tam sem se moral prijaviti in pustiti osebno legitimacijo. Dobil sem tudi vsa potrebna navodila.

Kmalu od hotela Kimen je zmanjkalo asfalta, v naselje Stara Gavza do bungalovov pa je vodila razmeroma dobra cesta, dolga še kaka 2 km.

V naselju Stara Gavza je že zgrajenih 52 bungalovov. Do naslednje sezone jih bodo še zgradili 120. Asfaltirali bodo tudi vse ceste in poti do naselja in v samem naselju. Uredili bodo plažo ter postavili druge neobhodno

potrebne objekte in naprave ter igrišča. Ocenjujejo, da so do sedaj opravili le dobrih 20 % od vseh načrtovanih del.

Bungalovi so postavljeni v več vrstah na strmini nad obalo, tako da so spodnji oddaljeni od nje kakih 50 m. Zgrajeni so zelo funkcionalno ter so dobro opremljeni. Težko bi bilo najti boljše prostore v kakem hotelu. V vsakem bungalovu je spalnica, prostorna dnevna soba s kuhinjsko nišo ter stranišče, kombinirano s tušem zmrzlo in toplo vodo.

Na hodniku pred spalnico je vzdana omara. Vsak bungalov ima tudi pokrit prostor, kjer je najlepše preživeti večer ob igrah, vinu in kavici.

Morska obala je kamenita. Voda je čista, zrak kar diši. Plaža pod naseljem še ni urejena. Zato je dobro imeti na nogah primerne obutev, ki nas obvaruje tudi pred vbodi morskih ježkov. Pravijo, da so v morju meduze, a so zelo redke.

V sosedstvu naše plaže je del obale rezerviran za FKK. Ker vodi skozi ta predel najbližja pot do prve prodajalne z živili, ki je v kampu blizu hotela Kimen, si lahko spotoma, tudi če nočemo, ogledamo nagce in nagice vseh vrst in oblik.

Za večje nakupe pa se je najbolje odpeljati z avtom v Cres, ki je oddaljen kake 4 km.

Mesto Cres je zelo zanimivo. V marsičem je podobno našemu Piranu. Stare znamenite hiše in palače, spomeniki, mestno obzidje, obrambni stolpi, vhodna vrata z obeliskom in drugim dajejo mestu še poseben videz obmorske trdnjave... Sicer pa je znano iz zgodovine, da je bil Cres naseljen že od prazgodovinske dobe in da je največji razcvet dosegel v času Rimljanov. V srednjem veku je menjal celo vrsto gospodarjev ter igral zelo pomembno vlogo pri varovanju in obrambi krajev in mest v severnem Jadranu.

V mestu Cres, ki šteje komaj 2000 prebivalcev, celotni otok Cres pa manj kot 5000, so vse pomembnejše institucije: občina, muzej, zdravstveni dom s kirurgom in zobno ambulanto, lekarna, razne šole, številne trgovine in gostišča, ladjedelnica, tovarna ribljih konzerv in še mnogo drugega. V Cresu je tudi bencinska črpalka.

Otok Cres je podolgovat in meri od enega do drugega konca več kot 100 km. Je hribovit ter doseže vrh Gorice 650 m. V severnih predelih je poraščen s hrasti, drugod pa redko z oljkami in nizkim grmičevjem. Domačini na otoku pridelujejo olje, vino in povrtnino. Okvarjajo se tudi z ovčarstvom in ribištvom.

Na otoku je več vasi, ob njem pa nekaj malih otočkov.

Največja posebnost otoka je edinstveno Vransko jezero, kate-

rega nivo leži 68 m izpod morske gladine. Ker zaradi propustnosti apnenčastih tal ni na otoku Cresu nobenih rek in potokov ali drugih virov vode, se prebivalstvo Cresa in Malega Lošinja oskrbuje z vodo iz tega jezera, ki meri skoraj 6 km² in praviijo, da ima 200 milijonov m³ vode.

V pristanišču Cres redno pristajajo tudi potniške ladje, ki povezujejo Cres z vsemi večjimi lukami in otoku v severnem Jadranu. Iz Cresa so redne avtobusne zveze s kraji na otoku, kot tudi z večjimi mesti na celini.

Trgovine v Cresu so razmeroma dobro založene. Izbira mesa je manjša. V ribarnici je vedno možno kupiti ribe. Beli kruh je »nebeško« dober in okusen. Na splošno so cene živil za spoznanje nižje kot v našem Ptujju. Cenejšje je tudi vino in celo Radenska.

Na Cresu je malo deževnih dni. Navadno pa je vetrovno, kadar v Istri dežuje. V hudi soparici je tudi včasih veter kar dobrodošel, če res predolgo ne traja.

Deset dni prijetnega oddiha kar prehitro mine. Vsak bi še rad ostal kakšen dan več. Zato se je kar težko posloviti ter podati na pot domov.

Lepi spomini ostanejo neizbrisni in vroča želja, da bomo spet prišli kdaj na Cres, nas več dni po vrnitvi domov spremlja vsepovsod.

Drago Čater

Nekateri so se mu posmehovali pa je prehitel tudi nekatere reprezentante

Za športnika ne sme biti ovire

Ponavadi v športnih rubrikah pišemo o sodelovanju na delavskih igrah perutninarijev, občinskih ali medrepubliških, tokrat naj bo drugače. Predstavljamo vam športnika posebne vrste.

Janez VINDIŠ se je 22. junija udeležil kolesarskega maratona na katerem je prevozil s kolesom 170 km. Na tej zahtevni turi je osvojil srebrno medaljo.

Ko sem ga obiskal, da bi pripravil reportažo, ni želel dajati izjav. »Ne želim, da pišete v časopis o meni, ker bodo rekli, da se hočem postavljati«. Soglašal sem z njim, istočasno pa ga ohrabil, da bodo toko govorili samo nevoščljivci. Pogovor je stekel in nastala je tale reportaža.

Janez VINDIŠ je v Perutnini začel kot mesarski vajenec. Ko je končal uk je nadaljeval s poklicnim delom, poleg tega pa je opravil še kvalifikacijski izpit za voznika motornih vozil. Pred tremi leti je opustil prvotni poklic in šel raje voziti hladilnik.

Ker zelo dosti časa presedi za volanom, se je rekreativno začel ukvarjati z kolesarjenjem. Nema lokrat se pripelje iz Leskovca kjer stanuje v službo kar s kolesom, njegov osebni avtomobil pa

počiva v garaži. Na vprašanje, čemu tako, je povedal takole: »Ko sem mesarski poklic zamenjal za šoferskega mi je godilo, da sem se veliko vozil in sedel, saj sem prej opravljal težko mesarsko delo stoje. Kaj kmalu pa sem spoznal, da postajam nekam lenoben, pomehkužen. Tudi kazalec na tehtnici je hitel kazati dodatne dekagrame. Pa sem se

Naša počitniška hišica v Stari Gavzi

(Foto: Drago Čater)

ŠPORTNO REKREATIVNA DEJAVNOST

Za našo delovno organizacijo je značilno, da je v vseh obdobjih razvoja posvečala posebno pozornost tudi športni rekreaciji. Starejši perutninarji povedo, da so že takoj po osvoboditvi začeli z organiziranim delom tudi na področju športa. Seveda so se pogoji za rekreativni šport spreminjali. Najprej so tekmovali v streljanju, kegljanju in v šahu.

V kasnejših obdobjih so naši delavci uvažali nove in nove športne in rekreacijske discipline. Tudi zvrsti tekmovalj je bilo vedno več. Trenutno se poleg tekmovalnih športov naši delavci ukvarjajo še s planinstvom, kjer že beležijo lepe rezultate, s kartingom, ribištvom, brodarstvom, z lovom, precej imamo gobarjev in še bi lahko naštevali.

V tekmovalnih disciplinah pa tekmujejo v šahu, malem nogometu, streljanju — moški in ženske, kegljanju — moški in ženske, mini golfu — moški in ženske, namiznem tenisu — moški in pikadu — ženske.

Tekmujejo v okviru dnevov perutninarjev na nivoju delovne organizacije, na občinskih tekmovaljih in na medrepubliških, med Koko, Podravko in Perutnino. Letošnja občinska so za nami, medrepubliška perutninarska so predvidena v septembru, tekmovalja v okviru proslav ob letošnjih jubilejih naše delovne organizacije pa se ravno te dni iztekajo.

Tekmovalja ob 9. dnevu perutninarjev so bila izvedena v 5 panogah, prva mesta pa so osvojili: v šahu — TOZD Commerce, v streljanju (moški) — TOZD Mesna industrija, v pikadu (ženske) — TOZD Perutninske farme, v kegljanju (moški) — DSSS, v mini golfu (moški in ženske) — TOZD Commerce, v malem nogometu — TOZD Commerce, v kegljanju (ženske) — DSSS.

Rezultati po panogah posamezno so sledeči:

STRELJANJE — moški

1. Lavra Štefan — MI
2. Sladnjak Stanko — MI
3. Mastnak Albert — MI

STRELJANJE — ženske

1. Kirbiš Jelka — Commerce
2. Rimele Erna — Commerce
3. Bombek Marjana — Commer.

ŠAH

1. Babusek Branko — PF
2. Kranjc Jakob — DSSS
3. Žgeč Mirko — Commerce

PIKADO

1. Gojkošek Jožica — PF
2. Horvat Anica — DSSS
3. Marinič Lizika — PF

KEGLJANJE — moški

1. Žgeč Mirko — Commerce
2. Mlakar Martin — DSSS
- 3.—4. Babusek Franko — PF
Mlakar Ciril — DSSS

KEGLJANJE — ženske

1. Fras Majda — DSSS
2. Kokol Terezija — DSSS
3. Hukar Zdenka — Commerce

MINI GOLF — moški

1. Stajnko Anton — DSSS
2. Šegula Roman — Commerce
3. Krajnc Jakob — DSSS

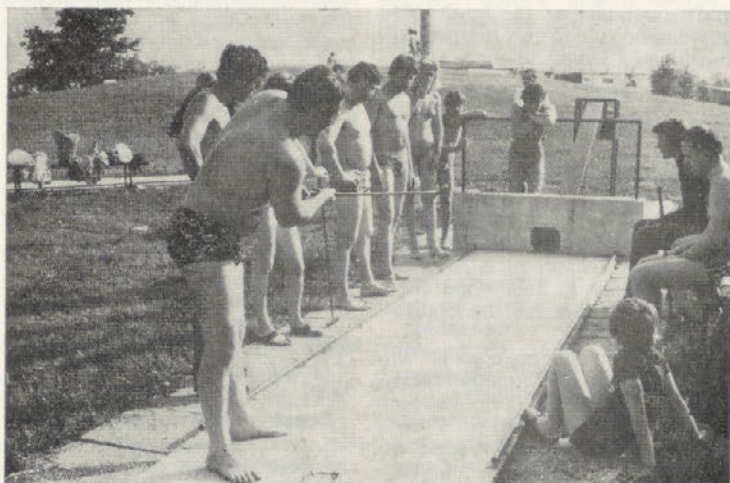
MINI GOLF — ženske

1. Kirbiš Jelka — Commerce
2. Satler Anica — TOK
3. Fras Majda — DSSS

Ni še izvedeno tekmovalje v namiznem tenisu pa tudi streljali še niso vsi. O tem drugič.

Kljub sorazmerno dobrim uspehom na tekmovaljih nenehno ugotavljamo, da ni prave množičnosti, zato bo potrebno analizirati stanje in najti način, kako v bodoče pritegniti v športno-rekreativno dejavnost čimveč sodelavcev, predvsem tistih iz neposredne proizvodnje.

Živorad Marinkovič

Mini golf se med našimi delavci vse bolj uveljavlja

(Foto L. C.)

(Nadaljevanje s 27. strani)

spomnil, da sem se v vajeniški dobi vozil nenehno s kolesom, ker še takrat ni bilo tako avtobusov kot danes, pa tudi denarja mnogokrat ni bilo zanj. Pa sem se pred dvema letoma odločil in začel rekreativno kolesariti. No, ko sem se začel 20 km daleč voziti s kolesom poleg avtomobila in avtobusov, so se nekateri posmehovali toda, sedaj se počutim odlično in trenutno še nimam nobenih težav z zdravljem.

Verjetno bi kazalo, da bi Vindiša posnemali vsi, ki pri delu mnogo sedimo, ne le šoferji in najbrž bi bilo precej manj tistih bolniških izostankov, ki jim radi rečemo:

»Zaradi poklicne bolezni!« (Tudi ob tej misli se bodo nekateri nasmehnil).

No Vindiš je začel z nedeljskimi kolesarskimi izleti in z vožnjo v službo. Letos pa se je včlanil v SD Branik Maribor, sekcija kolesarstvo in nato začel tudi s trening vožnjo.

Dne 22. junija 1980 se je Janez Vindiš prvič udeležil rekreativno-tekmovalne akcije, »Kolesarskega maratona«, ki ga v spomin na velike može in dogodke, iz naše revolucionarne zgodovine organizira vsako leto prav SD Branik Maribor. Kar 1776 kolesarjev se je zbralo na startu v Mariboru med katerimi jih je bilo precej iz bratskih republik, nekaj pa celo iz zamejstva.

Pot jih je vodila iz Maribora preko Slov. Blistrice, Slov. Konjic, Vitanj, Misljinje, Slovenj Gradca, Dravograda, Radelj in Ruš nazaj

v Maribor, kjer je bil tudi cilj. Prevoziti je bilo torej potrebno okrog 170 km, zato pa so smeli porabiti 13 ur. Vindiš, ki je po znanih podatkih bil edini Ptujčan, je vso pot prevozil v pičlih 5 urah in 10 minutah. Pri tem je prekosil celo nekatere kolesarske reprezentante in na cilju prejel srebrno medaljo.

Spet sem bil radoveden, kako mu je to uspelo. Pojasnil je takole: »Bil bi krivičen, če bi rekel, da tako dobro kolesarim. Vendar lahko rečem, da je bila pot zelo naporna in prednost sem pridobil na vzponih, največ prednosti pred drugimi pa sem pridobil ko sem vztrajal in vozil v hudem nalu med Slov. Konjicami in Dravogradom. Tu jih je večina zastala, nekateri pa so ploho celo prevedrili. Pri, tem ko sem vztrajal seveda nisem mislil na kolajno, sem pa mislil na našega velikega vzornika tov. Tita, ki je bil tudi aktiven športnik.«

Naj povem, da je tekmoval z Rogovim kolesom ELITE SINJOR, ki ima 10 predstav.

Za konec sem še ga povprašal, če drži, da je po prejemu kolajne na cilju popil steklenico viskija in se odpeljal domov v Leskovec. »Škodoželni jeziki so hitro na delu« je dejal. »Res je, da me je na cilju pričakal prijatelj in da sem potegnil krepak šluk, vendar je to še zelo daleč do steklenice. Res pa je tudi, da sem se mu zahvalil in takoj odpeljal domov počivat.«

Janezu Vindišu za njegov izjemni uspeh iskrene čestitke kolektiva, športnikov Perutnine in uredništva Ptujkega perutninarja.

Najatraktivnejša tekmovalna disciplina na medrepubliških športnih igrah je vlečenje vrvi

(Foto L. C.)

POPRAVEK

V prejšnji številki Perutninarja se nam je vrnila napaka v sestavek »Razgovor z Zvonkom Mercom«. Konec prvega odstavka glasi: »Seveda bo zaradi nastalega položaja potrebno korigirati tudi v proizvodni programov v smeri povečanja proizvodnje repromaterialov in se omejiti v proizvodnji mase«.

Stavek pravilno glasi: Seveda bo zaradi nastalega položaja potrebno korigirati tudi proizvodni program v smeri povečevanja proizvodnje repromaterialov in se omejiti v proizvodnji mesa.

Uredništvo